శ్రీ శివాయగురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసాఖ్యం

మహాకావ్యం

వేమూరు గ్రామనివాసి

కురుగంటి వేంకటరమణశాస్త్రి విరచితం

శ్రీ శివాయగురవేనమః

బ్రహ్మశ్రీ యజ్ఞసూత్రాన్వవాయ

శ్రీ దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిణా మంతేవాసినా

శ్రీ కురుగంటి వేంకటరమణశాస్త్రిణా ప్రణీతం

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసాఖ్యం మహాకావ్యం

తదంతేవాసిభిః తెనాలి నగరస్థిత

కల్యాణీ ముద్రాక్షరశాలాయాం

ముద్రాపితం సద్విజయతే

1940

శ్రీ ప్రమాది సం॥ మాఘ శు ౧౫. భృగువాసరే॥

బ్రహ్మశ్రీ జంధ్యాలోపనామక దక్షిణామూర్తిశాస్త్రిణః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి గురు పరబ్రహ్మణే నమః
శ్రీ మహా త్రిపుర సుందర్యై నమః
శ్రీ శివాయ గురవే నమః॥

శ్రీ ద క్షి ణా మూ ర్తి వి లా స ః

ప్ర థ మ స్స ర్గ :

శ్రీ కలాసుఖ సంపూర్ణ । కల్యాణా నంద సుందరౌ
నిత్య నూత్న సమారంభౌ । భజేహం ప్రత్న దంపతీ॥ ౧
వాచాల వాచాటకృతం మదీయం। వాగ్దోష మాలిన్య మపోహితుంద్రాక్
శ్రీ దక్షిణామూర్తి కథాసుధాబ్ధి । కల్లోలజాలై రధునాయతిష్యే॥ ౨
శ్రీదక్షిణామూర్తి గురుః క్వదేవః । కైలాస శైలాదవతీర్ణ మూర్తిః
జన్మాది నానావిధ దోష హేయః । క్వాహంక్వతద్దివ్యకథాభిలాషః॥ ౩
తథాపి తద్దివ్యపదాంబుజాత । మరంద పానభ్రమరాయితోఽహం
మత్తోఽవశఃకించిదభూతపూర్వం । అవ్యక్త నాదం ప్రకటీకరోమి॥ ౪
అస్తి ప్రశస్తః కులపర్వతేషు । కైలాస శైలః కలధౌతమూర్తిః
యత్రప్రకామం నిజకామసిద్ధ్యై । వైకుంఠముఖ్యాః పరితో లుఠంతి॥ ౫
తత్రాచలే భూతపతిః కదాచిత్ । శైలాత్మజాలంకృత వామభాగః
విఘ్నేశ సేనాధిప వీరభద్ర ।ముఖ్యై స్సమేతః సుఖమధ్యువాస॥ ౬
తస్యాం సభాయాం సురసిద్ధసంఘు । బ్రహ్మర్షి దేవర్షి సమన్వితాయాం
శంభుః కుమారాయ నిజస్వరూపం। వేదాంత సిద్ధం కథయన్నతిష్ఠత్ ॥౭
కాలే చ తస్మిన్ కమలాసనాబ్జ। నేత్రామరేంద్రాగ్ని యమాదిదేవాః
లోకాధిపాజాత మనోవిషాదాః । కైలాసమాపుః కృతకార్యభారాః॥౮
భక్త్యా చ సాష్టాంగమభి ప్రణమ్య।శంభో స్సమక్షం ధృతనమ్రభావాః
కృత్వాంజలిం స్వాగమనస్య హేతుం వ్యజిజ్ఞపు స్తే విబుధాశ్శివాయ॥ ౯
దేవత్వయాదత్త నిజాధికారా । స్స్వస్థానిరాతంక నిజప్రచారాః
ఆజ్ఞాం త్వదీయా మభిపాలయంతః । స్థితావయం స్వేషుప్రదేశ్షు నిత్యం ॥

ఆత్మా త్వమేవాస్య చరాచరస్య। గుణాద్యతీతః పురుషః పురాణః
మాయాగుణైః సృష్టిలయస్థితీనాం। హేతుత్వ మాపన్న ఇవాప్య హేతుః॥
సృష్టౌ విరించ్యాత్మకతా ముపేత్య।సృష్టస్య విష్ణ్వాత్మకతాం స్థితౌ త్వం
సంహృత్య రుద్రాత్మకతాముపేత్య।మాయాకృతం చిన్మయతాముపైషి॥
మాయామయాస్త్వేవ యమేవ సర్వే।విద్యాధినాథస్తు పరంత్వ మేవ
అనాదిమాయామయ సంహృతిస్తు।విద్యామయేత్వ య్యుపపత్తియుక్తా॥
పూర్వం మునీనామ మరేశ్వరాణాం । ఆత్మస్వరూపాధిగమే ప్రభూతం
శ్రీదక్షిణామూర్తి గురుస్వరూపః।స్త్వం సంశయం ఛేత్తుమలంకృతేఽభూః॥
త్రేతాయుగేత్వం భవదీయగీతాం।రామాయ జాయావిరహేతదాఽదాః
తాం స్వానుజాయానిల సంభవాయ।ప్రాదాత్సరామో రఘువంశకేతుః॥
భవ్యా భవానాదిశ దీశ్వరాఖ్యాం । గీతాం ప్రపన్నాయబలానుజాయ
కృష్ణః ప్రభుః పాండవమధ్యమాయ।తాం ద్వాపరే చోపదిదేశ యుద్ధే॥
కాలేకలౌ సంతతదుర్మతాని । శ్రీశంకరాచార్యతయా విజిత్య
శిష్యైశ్చతుర్భిస్స్వమతం పృథివ్యాం।చిన్వన్ భవాన్ దిగ్విజయంచకార॥
వ్యాసస్త్వదాజ్ఞామవలంబ్య చక్రే।శ్రీబ్రహ్మసూత్రాణిభవాంస్తు భాష్యం
కృత్వాచ తేషాం భువి షణ్మతాని।సంస్థాప్యచాద్వైతమలం చ కార॥౧౮
వర్ణాశ్రమాచార సుపాలనాయ । పీఠాంశ్చతుర్దిక్షు విధాయ తేషు
శిష్యాన్నివేశ్య ప్రథమోధిరుహ్య । సర్వజ్ఞపీఠం స్వపదంగతోఽసి ॥౧౯
సంస్థాపితా వైదికధర్మమార్గాః । పాషండకృత్యైశ్శిథిలీ భవంతి
అద్వైతమప్యాధు నికైస్సుధీభిః। భక్త్యా క్రియా ద్వైశ్చకృతంవిహీనం॥
తద్వైష్ణవం వైష్ణవ మాధ్వముఖ్యైశ్చక్రాంక నాద్యైః కలుషీ కృతార్థం
శైవంచపాషండ కృతార్థ కామైః।లింగాదిధృత్యా కృతకం కృతంతత్॥
సన్న్యాసినశ్చాప్యగృహస్థధర్మాః। కేచిత్ప రార్థాధిక బద్ధలోభాః
త్వత్సాధితం సన్న్యసనం ముముక్షు। ముఖ్యం ప్రకుర్వంతి వినష్టభావం॥
శాక్తాః ప్రమత్తాః కతి చిత్సురాద్యైః । కేచిద్గృహావిష్టధనం హరంతి
పరేధునా కేవల మంత్రసారాః।తత్వం నజానంతి సమం రహస్యమ్। ౨౩
పీఠాధిపాః కేవలభోగలోలాః । సర్వోద్యమైశ్శిష్యధనంహరంతి
శ్రౌతాః స్మృతిస్థాః నవదంతిధర్మాః।తత్సన్నిధిష్ఠాః ఖలుపండితేంద్రాః॥

ఇత్యాది ధర్మార్థ విరుద్ధధర్మైః। సర్వం జగజ్జాతమపార్థధర్మం
కాలే కలౌ పంచసహస్రసంఖ్యే। ఇత్థం సమీపే పరతస్తు కిం స్యాత్॥
తస్మాత్ ప్రభో త్వం సదయం దయాళుః। విద్యాస్సమస్తాః కురు నిర్మలార్థాః
విద్యాలయే చోద్ధరణం తవైవ। ధర్మో మమాయం భౌతికమాత్ర సారాః॥ ౨౬
ఇత్థం నిశమ్యార్థ సుశబ్దయుక్తి। యుక్తాస్సురాధీశ మునీంద్రసూక్తీః।
ప్రభుః ప్రభూణాం ప్రథమః పరేశ। స్తత్సానుకంపశ్శివ ఇత్యువాచ॥
భో భో సురా యుష్మదుదీరితం మే। జ్ఞాతం పురైవాద్య దృఢీకృతార్థం
యుష్మద్వచోభిర్మహదద్భుతం హి। కాలః కలిః సంప్రతి సంప్రవృద్ధః॥ ౨౭
కాలే గతే పంచసహస్ర సంఖ్యే। వృద్ధిం గమిష్యత్యధికం కలిర్హి
పాశ్చాత్యసంఘాః ప్రభవో భవంతి। తేనస్పృశంతి స్మ పురాణధర్మం॥ ౨౮
తథాపి తద్దత్తమితాధికారాః। దేశీయ సభ్యాః ప్రభవంతి హంతుం
సనాతనం ధర్మమకార్యదక్షాః। భారాభువః కేవల మర్థలుబ్ధాః॥ ౩౦
దేశోపి సంఘప్రభుతామపేక్ష్య। విశ్వం ప్రయత్నం హి కరిష్యతీహ
నైవార్థసిద్ధిః ప్రభవేత్ జగత్సు। ధర్మస్య హానిర్భవితానితాంతం॥ ౩౧
భూత్వా కలిర్జైన మతావలంబీ। జాతః పృథివ్యాం భవితా చ హేతుః
పాశ్చాత్యవిద్యా నిపుణైస్సమేతః। వర్ణాశ్రమాణాం కిల ధర్మహానేః॥
ప్రచ్ఛన్న వేషః ఖలు వైదికేన। ధర్మేణ కాశ్యాం ద్విజపండితౌఘః
విద్యావివృద్ధ్యై ప్రయతన్నివైకః। ధర్మస్య హానేర్భవితా సహాయః॥ ౩౩
ఆంధ్రేషు వంగాదిషు ఘూర్జరేషు। దేశే ప్రయాగే బహవః ప్రసిద్ధాః।
పాశ్చాత్యసంస్కారవినష్టశౌచాః। వర్ణాదిసాంకర్యకరా భవేయుః॥ ౩౪
అస్పృశ్యతాహానిరజస్వలాది। వివాహతచ్ఛేదనశాసనాదీన్
నిర్మాయతే రాజసభాసుమూఢాః। దేశం కరిష్యంతి చ ధర్మహీనం॥
భక్త్యా శివస్యాప్పయదీక్షితాద్యైః। విష్ణోః పురా శ్రీధరసూదనాద్యైః।
దేవ్యామదంశైరపిభాస్కరాద్యైః। ధర్మో మతైశైః పరిశుద్ధిమాప॥ ౩౬
కాలే గతే చాద్య కలేః ప్రభావాత్। ప్రచ్ఛన్న భూతాదభవన్ కుమార్గాః
ధర్మాదిమార్గాః పురుషప్రమాదా। త్తత స్సముద్ధర్తు మయం హి కాలః॥
దేశేషు సర్వేషు తదాతుయాయం। భూత్వా బుధేంద్రాః సమవాయినశ్చ
కాశీపురే వైదిక ధర్మవృద్ధ్యై। సంఘీభవంతో వితతాయ తథ్యం॥ ౩౭

కాశ్యాంకరిష్యే నివసన్ సహాయం। విశ్వేశ్వరో౽హం భవతాం బుధేంద్రాః
కాశీపురాధీశ్వర మైథిలేశ। ముఖ్యాభవేయుర్భవతాం పురోగాః ౩౯
కాలాత్పురా పంచసహస్ర సంఖ్యాత్ । అంశైర్భవంతో౽భువి సంభవంతః
విద్యాః కుమార్గం పరిహృత్య యోగ్యాః యోగాదికాః కర్తుమలం యతంతాం
అద్వైతభాష్యార్థనిజస్వరూపం । శ్రీవిద్యయైవ ప్రకటీకృతం స్యాత్
పీఠేష్వతో౽మద్రచితేషు పూర్వం। ఆమ్నాయసంజ్ఞాపి మయా ప్రదత్తా॥ ౪౧
సన్న్యాసినః పండితశేఖరాశ్చ। కేచిత్తదర్ధస్య కథానభిజ్ఞాః
భక్తాశ్చ దేవ్యా నిజతత్త్వహీనాః। జాతాస్తతః కేవలభోగలోలాః॥ ౪౨
ఆంధ్రేషు కృష్ణాతటినీతటే౽హం। వంశే విశుద్ధే ద్విజజన్మలబ్ధ్వా
శ్రీపూర్వవిద్యానిజసంప్రదాయం। ప్రవర్తయిష్యే భవతాం సహాయాత్
ఇతి సురమునిసంఘాంస్తోషయిత్వా మహేశః । సహగణమునిసంఘైస్తత్ర సో౽ంతర్ధిమాప
తదుదితశుభవాక్యాదిష్టసిద్ధిం భజన్తో। నిజనిజపదమాపుర్విష్ణుముఖ్యాస్సురేంద్రాః ౪౪

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
దైవవిలాసో నామ ప్రథమస్సర్గః

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసః

ద్వితీయస్సర్గః

అథామరాస్తే గిరిశాజ్ఞయాభువం। ప్రపేదిరేంశైర్నరదేహధారిణః
కేచిన్నృపాలాః కతిచిద్ధరామరాః। పరే బభూవుర్వరవర్ణముఖ్యాః॥ ౧
వృపాకళింగాధిపతి ర్బభూవత। ద్యమో మహీశూర పురోత్తమేశ్వరః
జలాధిపశ్ఛత్రపతిర్బభౌ విభుః। ధనేశ్వరో భూన్మిథిలాపురీ ప్రభుః। ౨
దిగీశ ముఖ్యానుచరాస్సురాస్తథా। హరిత్సు తత్తద్విషయాధిపా బభుః
మునీంద్రముఖ్యాః ప్రథితా స్సమం తతః। తదీయసంస్థానవిపశ్చిదుత్తమాః॥
ధనంజయో బ్రాహ్మణమందిరాంతరే। ష్వనారతం శ్రౌతవిధిప్రవర్తకః
త్రిధాత్మమూర్తిం ప్రవిభజ్యసంవసన్। భుంక్తే చ హవ్యాని సప్తతంతుషు।
క్రవ్యాదరాజః పరితో భ్రమన్ సతాం। క్రవ్యాదజాం భీతిమపాకరోత్స్వయం
సమాతరిశ్వా సమమాత్మసమ్మతైః। ధనంజయస్యాప సహాయతాం శుభః॥
ధనాధిపో భూసుర భూభుజాం ధనం। ప్రభూతమాపాదయతి ప్రభావవాన్
శత్రూనపీశానపతిర్ధరాభుజాం। నివారయత్యగ్రజవంశజన్మనాం॥ ౬
పరేచ దేవా మునిపుంగవా ముదా। నృపేషు భూదేవకులేషు జజ్ఞిరే
నిజాంశతస్సచ్చరితా బభుస్తదా। సదా స్వధర్మైకరతాః కృతాదరాః॥ ౭
సురాదిబృందే భువమాగతే తదా। ధరా పినాకప్రతిమా సమా బభౌ
పురాణి సర్వాణి దిగీశసంపదాం। నివాసభూతాని పరం సమాసత॥ ౮ [భువి
గవాం సమూహాః ఖలు కామధుగ్గణాః। సురద్రుమాః పుణ్యమహీరుహాహా
ధరామరాస్సిద్ధగణా మునీశ్వరాః। నృపా బభూవుస్సకలామరాశ్చిరం॥ ౯
అభూదథాంధ్రేష్వఖిలార్థపూరితం। ప్రసిద్ధకృష్ణాతటినీతటే పరే
[1]తథాలఘువ్యాఘ్రపురీతిసంజ్ఞకం। విధూత దేవేంద్రపురాదికం పురం॥
పురే చ యస్మిన్నివసంతి భూసురాః। ద్వివేదినః కేపిచనత్రివేదినః
తథా చతుర్వేదవిదోపరేపరం। పరే చ శాస్త్రేషు కృతశ్రమాదరాః॥ ౧౦

1 చినపులివర్రు.

పురాధిపాఃపాలనసంపదాస్వయం । నృపంతిరశ్చక్రురతీవయత్పురే
ధరాస్పృశఃపాదభవాఃసమాదరాః । ద్విజాగ్రసమ్మాననబద్ధవృత్తయః॥
శరత్సు కేదారతలేషు శాలయః । సమగ్రసంపూర్ణఫలోపశోభితాః
శివోఽపిమల్లేశ్వర ఇత్యభిఖ్యయా । చకాస్తియస్మిన్ భజతాంవరప్రదః॥ ౧౩
సురాలయాదప్యధికశ్రియోన్నతం । యమాలయాదప్యతిధర్మసంతతం
జలేశధామ్నోఽధికవస్తుశోభితం । కుబేరపుర్యా అతిసంపదుజ్జ్వలం॥ ౧౪
ఉపేంద్రరక్షారహితంసురాస్పదం । అచిత్రగుప్తంయమధర్మమందిరం
అరాక్షసాఖ్యం వరుణస్యపత్తనం । అనీశసంరక్షకుబేరమందిరం॥ ౧౫
యతోఽవిదూరే కిల 1శుక్లపత్తనం । సమస్తపాపౌఘనివర్తనక్షమం
చకాస్త్యగస్త్యేశ్వరనామకశ్శివః । సమీపకృష్ణాతటినీజలోక్షితః॥ ౧౬
2అనంతనామ్నాస్తి పురంయదుత్తరే । తథాస్తి 3కొల్లానగరంచ తద్దిశి
పురంచ4వేమాభిదమస్తిపశ్చిమే । చకాస్తిమధ్యేఽపరశంభుపత్తనం॥ ౧౭
పురేష్వవాయా5మఖిసూత్రసన్ముఖాః । సరికూచిభట్లాః7కమలాకరాదికాః
మునీశ దేవేశ పరేశ జన్మనే । సముత్థితాఃపాలితలోకపావనాః॥ ౧౮
సురేశలోకాత్తకృతపుణ్యసంచయాఃవిరాగిణః ప్రాక్కృతయోగచాలితాః
కృతాత్యయేస్మిన్ ప్రతిపద్య చోద్భవం । సుధీశవంశేషులసంతిసంతతం॥
సుయజ్ఞసూత్రాభిధసత్కులేఽభవత్ । సమస్తశాస్త్రార్థవిచక్షణోబుధః
సదక్షిణామూర్తివిపశ్చిదుత్తమః । ప్రభుర్మనుష్యాకృతిమాంస్త్రిలోచనః॥
సుతద్వయంతస్యసుతాతథైకికా । తదగ్రజస్స్వామిసుధీర్విచక్షణః
యోఽయంబభౌరాజసభాసుసత్కృతఃససాహితీపండితచక్రవర్త్యసౌ॥
త్రయస్సుతాస్తస్యనృసింహపూర్వకాఃసపుత్రపౌత్రాఃకులవృద్ధయేఽభవన్
అనంతమూర్త్యాంతరవెంకటాహ్వయాదవాప్యయోగంసజగామనిర్వృతిం
నృసింహయజ్వాజనిపండితేశితుః । ద్వితీయపుత్రఃపరమఃపవిత్రకః
స్వసామహాలక్ష్మ్యభిధాఽపరారమా । సమాపచైనాంకురగంటిమాధవః
పురేత్వనంత్రేఽజని8రాశివంశకే । అనంతమూర్తిఃకిల వెంకటాభిధః
కుమారనాగేశముఖాయదంతికే । బభూవురంతేవసతాంపురోగమాః॥

1 వెల్లటూరు, 2 అనంతవరం, 3 కొల్లూరు, 4 వేమూరు, 5 జంధ్యాల, 6 కూచిభొట్ల, 7 చెరువు, 8 కుప్పా.

అభూన్గురుస్స్వామిసుధీమణేశ్చయో। సయోగముర్వ్యామధికం వ్యవర్థయ
తదగ్రజఃకశ్చనసోదరీశుభా । పరైవలక్ష్మీః ప్రథితాస వేంకటా॥ [త్
నృసింహయజ్వామృదువాగుదారధీః। శుచిః ప్రశాంతఃస్వగురో రనుగ్రహా
అవాప్తశబ్దార్థకలాద్యలంకృతిః। ప్రశస్తవేదాంతరహస్యవిత్తమః॥ [త్
శివస్యభక్తిః సహజాస్యసద్గురోః । పరాంబికాద్యాతముపాస్యదైవతం
నిరంతరంశంకరపూజనేరతః। శరద్యుపాస్తేనవరాత్రమంబికాం॥ ౨౭

వివాహయోగ్యేస్యవయస్యుపాగతేసమాగతాదాతుమముష్యకన్యకాః
దిగంతరేభ్యోవిబుధాస్సదన్వయాః। తథాపినైచ్ఛజ్జనకస్త్వయోగతః॥ ౨౮
అనంతసద్గ్రామనివాసివేంకట। స్వసాశుభా వేంకటలక్ష్మ్యభిఖ్యకా
విధిప్రయుక్తేతివిధానవిగ్గురుః। స్వపుత్రజాయామకరోద్విధానతః॥ ౨౯
తయోర్వివాహేసకలామరుద్గణాః। స్వయంసమాగత్యదదుస్సదాశిషః
తయోస్తుగర్భేపరమఃపరశ్శివః। స్వయం జనింలోకగురుస్సమేత్యతః॥
సజాయయాసమ్మతయాసమన్వితః। స్వధర్మమాస్థాయముదాశ్రుతీరితం
చిరంస్వగార్హస్థ్యమువాహతత్పితా । స్వరాపపశ్చాత్పృథగాస్థితౌసుతౌ
తతోనపత్యస్సనృసింహపండితః। శివంశివామప్యధికంవ్రతైర్భజన్
నినాయసంవ్సరమంచికాంతత।శ్శరద్యుపాస్తేనవరాత్రచర్యయా॥ ౩౧
మహానవమ్యాంనియతోర్ధరాత్రకే। సువాసినీపూజనతస్త్వనంతరం
నిమీల్యనేత్రేస్థితఆత్మనిశ్చలః। తదావిరాసీత్పరమాపరాంబికా॥ ౩౩
సుతాస్త్రియష్షట్చతథైవకన్యకాః। భవేయురత్రాగ్రజఉత్తమః పుమాన్
మహేశ్వరాంశస్త్రిదశాయురుద్భవేత్ సదక్షిణామూర్త్యవతారఆత్మ
మదీయశాస్త్రంసరహస్యముద్ధరన్ చతుర్భిరంతేవసతాంచరిష్యతి [వాన్
ద్వితీయపుత్రోపిభవేత్తథావిధ। స్తస్యానుయాయీభగవానధోక్షజః॥ ౩౫
చతుర్ముఖఃకర్మణఉద్దిధీర్షయా। సుభక్తిమార్గప్రతిపాదనేచ్ఛయా
తవస్వసుర్మాధవశాస్త్రిశర్మణః। సుతస్సుతాంతేపరిణేష్యతిప్రభుః॥ ౩౬
ఇతీరయిత్వాజగదంబికాతదా। ముదాన్వితాంతర్ధిమవాపతత్ క్షణాం
నృసింహఉన్మీల్యదృశౌతదద్భుతం । విచింతయన్ తృప్తఉవాస మందిరే॥
తతోవసంతేశుభకృత్సమేశుభే । నిరంతరాంబాపదపద్మచింతకాత్
నృసింహవిద్వద్గణమండనాద్బుధాత్ ।వివేశలక్ష్మ్యాఉదరేశివాంశకః॥ ౩౮

జగామవృద్ధింసచగర్భమందిరే।శివఃపరాత్మాపరధర్మరక్షకః
అజన్మవృద్ధిక్షయవిక్రియస్యతత్।విడంబనంలౌకికవృత్తివర్తనం॥ ౩౯
తతశ్చమాసేదశమేసమాగతే।సునిర్మలేసర్వజనాత్మమండలే
అసూతసాసుందరసుందరాకృతిం। పతివ్రతాప్రాగివచంద్రమండలం॥౪౦
బుధేసజీవేవ్యయగేసశీతగౌ।శనౌచలాభేసకుజేకపాధనే
సపూర్ణిమీనాఖ్యగృహేరుణోదయే।తృతీయకేతౌనవమేతమోగ్రహే॥
ద్వ్యశీతిషష్ట్యామథవర్షసంహతౌ।కలాగతాయాంశుభశోభకృత్సమే
భృగోర్దినేఫాల్గుణకృష్ణపక్షకే।హరేర్దినేఽసౌజనిమాపసద్గురుః॥ ౪౧
వవౌతదాదక్షిణమందమారుతః।వవర్షపుష్పాణివలాహకాధిపః
సమజ్వలచ్చాగ్నిరపిప్రదక్షిణం।మహీభృతఃపుష్పభృతోభవన్భువి॥౪౩
పితాస్యశ్రుత్వాసుతజన్మసంపదం। సచేలఆప్లుత్యముదాసమన్వితః
యథాస్వశక్త్యర్పయదగ్రజన్మనాం।సజాతకర్మాణ్యథదక్షిణాదికం॥ ౪౪
దినేదినేవృద్ధిమవాపసోధికం।వళక్షపక్షేధిగతేయథాశశీ
సుతస్యవృద్ధౌవవృధేముదాపితా। విధోఃప్రవృద్ధౌజలధిర్యథాతథా॥ ౪౫
దినేషుయాతేషుదశస్వనంతరం స్వబంధువర్గేసబుధేసమాగతే
పితాస్యనామప్రకటంసమాతనోత్ । సదక్షిణామూర్తిరసావితిద్విజః॥
సమేచతస్మిన్ పితురగ్రజన్మనః।తదీయనామ్నావతదాభవత్సుతః
ద్వితీయఆసీదనుజస్తథావిధో।బుధోరమాకాంతఇతీరితఃకృతీ॥ ౪౭
స్వసుశ్చతస్యాభవదగ్రజస్సుతః।చతుర్ముఖోవిశ్రుతవేమపట్టణే
సజాతమాత్రస్స్వపురేత్రబాలకః।వృద్ధింయయౌమాతులపుత్రకైస్సమం॥
క్రమేణజాతాష్షడముష్యకన్యకాః।సుతౌతథాద్వౌచనృసింహయజ్వనః
ద్వయోస్తయోరగ్రజనిస్త్రివిక్రమః।కులస్యసంవర్ధకతాముపాగతః॥ ౪౯
తృతీయనేత్రంచతథోపరిస్థితం।భుజద్వయంస్వస్యవిహాయజన్మనే
సదక్షిణామూర్తిరిహాగతశ్శివః।స్వనామరూపంచతదేవనిశ్చితం॥ ౫౦
తృతీయనేత్రంతుబభూవదర్శనం।స్వహస్తరేఖాంకమభూచ్ఛభుజద్వయం
నచేత్తథాజ్ఞానమముష్యకింభవేత్।తథైవవిద్యాకలశేభుజద్వయే॥ ౫౧
సశంఖచక్రాబ్జగదాదిలక్షణాన్యముష్యపాదద్వయసంగతానితత్
యదేభిరాన్నత్యముపాగతాస్సురాః।తదీయపాదద్వయసేవనేరతాః॥

ముఖంతదీయంశశివన్మనోహరం। తథైవబాహూమృదుమంజులాంగులీ
నచోచ్చనీచంలలితంకళేబరం। పదేతథాంతేవసదర్శనోచితే॥ (భా
వచస్సుధాస్యందిమృదూక్తిసుందరం। దృగాదృతానుగ్రహసంభృతాశు
మనోనిజాలోకనసంపదుజ్జ్వలం। క్రియాఖిలాలోకసుఖప్రదాసదా॥ (శం
నృసింహలక్ష్మ్యౌసుతమేనమాదరాత్ ।సులాలయంతౌముదమాపతుర్భృ
సుతశ్చతల్లాలనసంప్రవర్ధితః।తదాస్వపిత్రోరధికంసుఖంవ్యధాత్ ॥ ౫౫
సుబ్రహ్మణ్యఃపద్మజోవేమపుర్యాం। శేషశ్చాభూద్వేంకటోనంతపుర్యాం
బాలవ్యాఘ్రోదక్షిణామూర్తిదేవః।తస్యైవాసీత్సోదరఃపద్మనాభః॥ ౫౬
దేవాస్తథైవాత్రపురేధిజాతాః।సాభ్రాత్రసంపత్తిమవాపురస్య
వ్యాసోవశిష్ఠస్సకలామునీంద్రాః। సేవార్థమస్యాత్రజనింప్రపన్నాః॥ (ర్య
ఇతిభువిసురలోకాద్దేవతాసార్వభౌమః।సమమరవరేణ్యైస్సాదరంసోవతీ
బుధజనసుమనోజ్ఞైర్బాలలీలావిశేషైర్మనుజభువనమేతత్స్వర్గలోకంచకార॥

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
సంభవ విలాసో ద్వితీయ స్సర్గః

ఓం శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

తృతీయ సర్గః

అగ్ర్యః పుత్రో నృసింహస్య। ద్వితీయస్స్వామిశాస్త్రిణః
దక్షిణామూర్తినామానౌ। సుబ్రహ్మణ్యః పితృష్వసుః॥
సవయస్కాః త్రయోప్యేతే పితృభిః పుత్రవత్సలైః ౧
ఉపనీతా యదా శాస్త్రం తాః త్రైవిద్యాసు శిక్షితాః॥
కావ్యేషు నాటకేష్వేతే రసాలంకారవర్త్మసు ౨
ఆసన్ సహృదయాః పూర్వం కవితామార్గసంచరాః॥
తర్కే వ్యాకరణే తంత్రే జ్యోతిషే గణితాదిషు ౩
శ్రుతిస్మృతి పురాణేషు పరమార్థవిదోభవన్॥
స్వయం శివశ్శివే భక్తః నృసింహాత్మనయో భవత్ ౪
స్వామిపుత్రో విష్ణుభక్తః సుబ్రహ్మణ్యస్సమస్తయోః॥
తయోర్వాద స్సమభవత్తయోర్భ్రాతృపుత్రయోః॥ ౫
శివవిష్ణూ సమాలంబ్య విలాసార్థం మనోహరః॥
విష్ణుస్సర్వాధికో యస్మాత్ సర్వం విష్ణుమయం జగత్ ౬
ఇత్యేకోన్యశ్శివః శ్రేష్ఠః విశ్వాధిక ఇతి శ్రుతేః
విష్ణుస్సత్వగుణశ్శ్రేష్ఠః శివాదిత్యాహ తామసాత్ ౭
అంతస్సత్వశ్శివశ్శ్రేష్ఠః బహిస్సత్వాదధోక్షజాత్॥
అంతస్తమాః కృష్ణవర్ణః సర్వేషాం మోహకో హరిః ౮
అంతస్సత్వశ్శివస్స్వచ్ఛః మోచకశ్చేత్యసౌ జగౌ॥
హరిః పాలక ఇత్యేకో జగౌ సత్వగుణాధికః ౯
తతో ద్వైతదృగిత్యన్యః లయాచ్ఛంభుస్త్వభేదదృక్॥
నారాయణేతి పుత్రస్య నామోచ్చారణమాత్రతః ౧౦
అజామిళో ముక్తిమాపేత్యేకః ప్రాహ హరిప్రియః॥
భూత్వా భద్రాయురిత్యేషః ప్రసాదాచ్ఛివయోగినః ౧౧

జన్మాంతరేముక్తిమాపనసాక్షాదిత్యయంజగౌ। ౧౨
ఉషావివాహేకృష్ణేన జితఃపాశుపతగ్రహే
అర్జునేనతతశ్శంభుః కథంశ్రేష్ఠోభవిష్యతి॥ ౧౩
నరనారాయణౌశైష్ఠ్యం కాంక్షితౌతపసిస్థితౌ
శివఃప్రసన్నోవరదస్తయోరిష్టంవరందదౌ॥ ౧౪
సర్వేభ్యశ్శైష్ఠ్యమాపన్నౌ కదామానుషజేష్వధః
జన్మాంతరేజితస్తాభ్యాం తస్మాత్సర్వాధికశ్శివః॥ ౧౫
మోహిన్యామోహితశ్శంభుః వీర్యంతత్యాజభూతలే
వ్రీడితస్తాదృశస్తస్మాత్ విష్ణోఃశ్రేష్ఠఃకథంభవేత్ ౧౬
సవ్రీడితశ్శివస్తస్యాం మోహిన్యాంభైరవంసుతం
జనయామాసతస్మాత్ స్త్రీహరిఃశంభుఃపరఃపుమాన్ ౧౭
నిర్గతాగండయోర్దేశాత్ అసహంత్యారతౌశ్రమం
ఫేనరాశిరభూన్నామ్నా గండకీతిసరిద్వరా॥ ౧౮
తస్యాఃప్రార్థనయానద్యాః పుత్రతాంశివకేశవౌ
సాలగ్రామస్వరూపేణ నశ్రుతంకింగతావితి॥ ౧౯
అమృతంసింధుమథనే ధన్వంతరిరదాత్ హరిః
శివాపీతేవిషేపూర్వం అమృతాశాకథంభవేత్ ॥ ౨౦
కూర్మరూప్యుదధౌమగ్నం మందరంపృష్ఠతోదధౌ
ఉదధౌమందరోమగ్నః గణేశస్యాప్రపూజనాత్॥ ౨౧
దశావతారరూపీసన్ హరిర్లోకస్యపాలకః
నిగృహీతాస్తత్రపంచా నుగృహీతాఃపరేఖలు॥ ౨౨
అవతారాన్హరిశ్చక్రే తత్తచ్ఛాపానుసారతః
దేవైస్సంప్రార్థితశ్శంభురవతారకరోభువి॥ ౨౩
అర్జునాయస్వభక్తాయ దదౌగీతాంయదుప్రభుః
ఈశ్వరేణస్వస్యదత్తాం దదావితిశ్రుతంనకిం॥ ౨౪
సంతానగోపాలరూపీ సర్వేషాంసంతతిప్రదః
తథాప్యుపాస్యగిరిశం సంతానంప్రాప్తవాన్హరిః ౨౫
శివభక్తందశగ్రీవం హంతాదాశరథిర్హరిః
బలింస్వభక్తమేవాసౌ వధశ్చక్రేఽదయఃఖలు॥ ౨౬

శ్రీరామమంత్రోపదేశం పార్వత్యా అకరోచ్ఛివః
తథైవ సర్వమంత్రాణి తస్మాచ్ఛ్రేష్ఠ్యం కథం భవేత్॥ ౨౭

విష్ణునాభిజనేః పుత్రో హరేరీశః కథం వరః
తత్పౌత్రపుత్రాచ్ఛ్రీశంభురుపేంద్రాన్న కథం వరః॥ ౨౮

భస్మాసురవధాద్భీతః హరిణా రక్షితశ్శివః
భీతా హాలాహలాద్విష్ణుముఖాశ్శర్వేణ రక్షితాః॥ ౨౯

దుష్టస్యాపి హి భక్తస్య హననం నోచితం భవేత్
ప్రఖ్యాపనాయ దైత్యేంద్రః హరిణా స్వేన మారితః॥ ౩౦

విషమాక్షః కథం శస్తః జ్ఞాననేత్రో న కిం వరః
శ్మశానవాసీ గిరిశః హరిర్బృందాశ్మశానగః॥ ౩౧

సర్పాభరణవానీశః సర్పశాయీ హరిః ఖలు
భిక్షాశనః పశుపతిః బలిభిక్షాగ్రహో హరిః॥ ౩౨

శివశ్రేష్ఠ్యం కుత్ర దృష్టం విష్ణోర్వా కుత్ర తే వద
తచ్చేద్భాగవతాద్యేషు స్కాందేఽథో భారతాదిషు॥ ౩౩

శైవాః పురాణాస్సంత్యాజ్యా స్తామసత్వాన్మనీషిభిః
సాత్వికత్వాత్ బుధైర్గ్రాహ్యాః పురాణా వైష్ణవాశ్శుభాః॥ ౩౪

పురాణానాం తామసత్వం శైవానాం కథమీరితం
తత్కర్తుస్తామసత్వాచ్చేత్ వైష్ణవానామిదం సమం॥ ౩౫

శైవానాం వైష్ణవానాం చ కర్తా సత్యవతీసుతః
స విష్ణోరవతారశ్చేత్ తామసస్సోపి తామసః॥ ౩౬

స్కాందాదిప్రతిపాద్యస్య తామసత్వాత్ శివస్య చేత్
తామసత్వం పురాణానాం తామసత్వం హరేరపి॥ ౩౭

స్కాందాదిషు మహావిష్ణుర్బహుధా ప్రతిపాదితః
వైష్ణవేషు తథా శంభుః శ్రీమద్భాగవతాదిషు॥ ౩౮

ప్రతిపాద్యత్వమాత్రేణ స్యాతాం తామససాత్వికౌ
యది చేత్తదుభౌ స్యాతాం తామసౌ సాత్వికౌ తు వా॥ ౩౯

ప్రతిపాదకతామాత్రాత్ పురాణానాం భవేద్యది
తామసత్వం వైష్ణవానాం శైవానామపి తద్భవేత్॥ ౪౦

సర్వేషామేకకర్తృత్వాత్ పురాణానాంయథాతథా
తస్యతస్యప్రభావస్య వర్ణనాద్గ్రాహ్యతాసమా॥ ౪౧
పురాణేషుక్వచిద్బ్రహ్మా క్వచిద్విష్ణుఃక్వచిచ్ఛివః
ఉత్కృష్టత్వేన సంప్రోక్తః కథంతత్రసమన్వయః॥ ౪౨
సమన్వయంశృణుసఖే పురాణేషు యథార్థతః
అవ్యాకృతంపరంబ్రహ్మ సృష్టేఃపూర్వమవస్థితం॥ ౪౩
ప్రకృతిస్త్రిగుణాతత్ర విలీనాకార్యసంయుతా
సర్జనేచ్ఛాతస్యజాతా సృజ్యకర్మానుసారతః॥ ౪౪
అవ్యక్తంతదభూత్తత్త్వం కారణంతమఆత్మకం
తస్యేశ్వరఅధిష్ఠాతా రుద్రరూపీపరాత్పరః॥ ౪౫
మహత్తత్వంతతోజాతం సత్వాంశాత్సాత్వికంతథా
రజసోహంకారతత్వం ద్వయంతన్మాత్రదేహకం॥ ౪౬
సూక్ష్మంశరీరముద్దిష్టం జ్ఞానకర్మేంద్రియాత్మకం
హిరణ్యగర్భస్తత్రస్యాత్ విష్ణురూపీమహేశ్వరః॥ ౪౭
తస్మాత్పంచమహాభూతైః ఊర్ధ్వాధోభువనాత్మకం
విరాట్తత్వంసముత్పన్నంస్థూలదేహాత్మకంహితత్॥ ౪౮
తత్రేశోబ్రహ్మరూపేణాధిష్ఠాతృత్వంప్రపద్యతే
బ్రహ్మాండేస్మిన్నీశ్వరస్తు సృష్టిస్థితిలయాధికృత్॥ ౪౯
స్వేనసృష్టేప్రపంచేస్మిన్ బ్రహ్మవిష్ణుశివాత్మకః
సృష్టింస్థితింలయంచాపి కుర్వన్నాస్తేజగత్ప్రభుః॥ ౫౦
త్రేత్రయోపీశ్వరస్యాంశాః నిత్యజ్ఞానాఅధీశ్వరాః
తథాప్యంతర్బహిర్భేదాత్ తారతమ్యేనసంస్థితాః॥ ౫౧
ద్రుహిణస్యాంతరోవిష్ణుః విష్ణోరప్యాంతరశ్శివః
రుద్రఃసమాధౌస్వంరూపం సాక్షాత్పశ్యతితత్వతః॥ ౫౨
విష్ణుస్స్వరూపమీశాఖ్యతత్వద్వారాప్రపశ్యతి
బ్రహ్మస్వరూపకంవిష్ణ్వీశతత్వద్వారాప్రపశ్యతి॥ ౫౩
ప్రాధాన్యంబ్రహ్మణస్సృష్టౌ లయేశంభోఃస్థితౌహరేః
క్వచిత్త్రిష్వపికృత్యేషు త్రయాణామధికారితా॥ ౫౪

యథాగుణత్రయంనిత్య మవియుక్తంపరస్పరం
తథాకృత్యత్రయంజ్ఞేయం ప్రధానగుణభావతః॥ ౫౫
త్రిపురాసురసంహారే శివస్యగుణభావతాం
గతౌహరిశ్చబ్రహ్మాచ భూత్వాబాణశ్చసారధిః॥ ౫౬
స్థితౌరామస్యగుణతాం గతౌబ్రహ్మహరౌపురా
జాంబవానాంజనేయశ్చ భూత్వారావణసంయుగే॥ ౫౭
సృష్టౌచబ్రహ్మణఃప్రాప్తౌ గుణతాంశివకేశవౌ
రుద్రోఽబ్జజ్ఞశ్చభూత్వాతః త్రయాణామవియుక్తతా॥ ౫౮
పురాణేష్వజముఖ్యేషు బ్రహ్మణోమహిమాధికం
వర్ణ్యతే శివ విష్ణ్వోస్తు తద్గుణత్వముదీర్యతే॥ ౫౯
వైష్ణవేషుపురాణేషు బ్రహ్మణోఽధికతాతథా
శివస్య గుణతావిష్ణోః మాహాత్మ్యం చోపవర్ణ్యతే॥ ౬౦
పురాణేషు చ శైవేషు మహాత్మ్యం పరమేశితుః
ఆధిక్యం బ్రహ్మవిష్ణుభ్యాం సాక్షాత్సముప వర్ణ్యతే॥ ౬౧
పూర్వ పూర్వ చరిత్రాంశ శేషః తత్రోత్తరోత్తరే
కథ్యతే జామిథముఖ్యచరిత్రే ష్వితినిశ్చయః॥
నిత్యసన్నిహితో బ్రహ్మ బ్రహ్మాండేస్మిన్ వరప్రదః
దేవాది సర్వకార్యాణాం కర్మణాం చ ప్రవర్తకః॥ ౬౩
తదా హుత్యవసానాన్స్యః శ్రౌతస్మార్తాదికాః క్రియాః
త దసాధ్యం కర్మ విష్ణుః రావణాది వధాదికం॥ ౬౪
కరోత్యవతరన్ నిత్యం లోకానాం పరిపాలకః
పాలకత్వా ద్ధరి స్సృష్టః పురాణేషూ ప వర్ణ్యతే॥ ౬౫
తదసాధ్యం కర్మ శంభుః త్రిపురాది వధాదికం
కరోతి త దసాధ్యం శ్రీమాయాచండీ గుణాత్మికా॥ ౬౬
కరోతి మహిషాదీనాం వధం లోకహితైషిణీ
తస్యా అసాధ్యం భండాది వధం శ్రీలలితాంబికా॥ ౬౭
కరోతి చిత్ప్రకాశేన సహితాఖండ రూపిణీ
సర్వదేవ శరీరేభ్యో మాయావిర్భావ మశ్నుతే॥ ౬౮
హుతేషు సర్వదేహేషు చిద్వహ్నౌలలితా భవేత్

చిత్ప్రకాశమయం బ్రహ్మ సర్వకారణ కారణం॥ ౬౯
సమం ప్రశాంతం విమలం సృష్టేః పూర్వ మవస్థితం
ఇత్థం సమన్వయః సర్వపురాణానాం భవత్యలం॥ ౭౦
ఇత్యాహ శ్రీనృసింహస్య పుత్రస్తత్ర సమన్వయం
సర్వేషాం హి పురాణానా మవిరోధేన సమ్మతం॥ ౭౧
సుబ్రహ్మణ్యస్తయోర్వాదం శృణ్వన్ముదముపాగతః
స్వస్యాపి నిర్ణయే తస్మిన్ దర్శయామాస సమ్మతిం॥ ౭౨
ఏవం విద్యావిలాసేషుస్స్వకాలం నయతస్సుతాన్
పితరో భ్రాతర స్సజ్జా దృష్ట్వా ముముదిరే పరం ౭౩
తత్ర వ్యాసవశిష్ఠాది మునయో బ్రాహ్మణాన్వయే
అవతీర్ణాః స్వకీయాంశైః తైః కుమారై స్సమం స్థితాః। ౭౪
అనంతనగరావాసః శ్రీవేంకట మహీసురః
అహోబిలే వేంకటాద్రౌ శ్రీశైలాదిగిరిష్వపి॥ ౭౫
నియమస్థః తపః కుర్వన్ గుహాయామాశ్రమే శుభే
శ్రీవాల్మీకేః యోగివర్యాద్యోగ సిద్ధిమవాప్య చ॥ ౭౬
సర్వజ్ఞస్సన్ మహాయోగీ విచచారమహీతలే
శిష్యాన్ సముద్ధరన్ యోగరహస్యార్థోపదేశకృత్॥ ౭౭
స్వామిశాస్త్రీ తస్య శిష్యో భూత్వా యోగరహస్యవిత్
అంతర్ముఖో మహాజ్ఞానీఖ్యాతః పండితరాడితి॥ ౭౮
స చ పుత్రయుతస్స్వామీ కాళహస్త్యాద్యధీశ్వరైః
సత్కృతః సౌభాగ్యదేశేగతో ముద్రాధికారితాం॥ ౭౯
సుబ్రహ్మణ్యేన పుత్రేణ సంయుతో మాధవస్సుధీః
పీఠికాపుర ముఖ్యేషు సంస్థానేషు చరన్ బభౌ॥ ౮౦
నృసింహపండితో జ్ఞానీ కుటుంబభరణోత్సుకః
దక్షిణామూర్తినామ్నా స్వపుత్రేణ సహితో వశీ॥ ౮౧
సౌభాగ్యపత్తనప్రాంతే తేకుమళ్ల పురోత్తమే
వసన్ స్వశిష్యగేహేషు శివపూజా దురంధరః॥ ౮౨
తత్రాప్యంతస్థమహీపాలైః ఆహూతఃపుణ్యమూర్తిభిః
తేషామ్మనాంసి రమయన్ పురాణపఠనాదిభిః ౮౩

తద్దత్తధనమాత్రేణ తృప్తః సంసారమావసన్
గమాగమాభ్యాం స్వం కాలం నినాయ నియతాత్మవాన్॥ ౬౪
ఏవం తదాతదాయజ్వా ప్రోషితో ధనమార్జయన్
గార్హస్థ్యాం ద్విజదేవాగ్ని సేవయానుచరన్ స్థితః ౬౫
దారపుత్రాదిసంయుక్తః యాపయామాస పక్షతిం
దేవీం పరశివాం నిత్యం పూజయన్ విధినా స్వయం॥ ౬౬
ఇతి సురమునియోగి ప్రాప్తనవ్యావతారః
సురతరుసమదివ్యానోక హచ్ఛాయశీతః
బహుతరసుమసస్యభ్రాజితోపాంత దేశః
జగతిజయతి బాలవ్యాఘ్రపూర్యాఖ్య దేశః ౬౭

ఇతిశ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
బాల్యవిద్యావిలాసః తృతీయస్సర్గః

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

అథ చతుర్థస్సర్గః

కాలే గతే స్వామిసుతాః క్రమేణ । పిత్రా వివాహాయ కృతాభ్యనుజ్ఞాః
స్వస్వానురూపాః ప్రథితాన్వయాఢ్యాః। కన్యావివాహస్య విధావవాపుః॥
స్వామీ సుతాస్తైచ విహాయ గేహం । సంభావితా గోలగిరీశరాజ్యే
ప్రాప్యాధికారం తదధీశదత్తం । నిన్యుస్స్వకాలం సురరాజభోగాః॥ ౨
స్వామీ కవిర్వేంకటశాస్త్రి ధత్త। యోగం సమాస్థాయ సభీష్మతుల్యః
స్వచ్ఛందమృత్యుః ప్రకటం కదాచిత్ । జహౌ స్వదేహం స్వజనస్య మధ్యే॥
లక్ష్మీం నృసింహస్య సుతాముపాహ। శ్రీమాధవస్యాగ్రసుతః ప్రశాంతః
బ్రహ్మణ్యమూర్తిః మిథునం తదేత। దన్యోన్యసంసక్తమభూదపూర్వం॥ ౩
వృద్ధస్వతాతానుజపోషణార్థం। సంసారభారం సవహన్ స్వమూర్ధ్నా
దేశేషు దేశేషు చరన్ మహాత్మా। ప్రాపాదరాన్నీలగిరిం ప్రసిద్ధం॥ ౪
తన్మండలేశ స్తుతమాదరేణ। దృష్ట్వా దదౌ తస్య తదాధికారం
రాజన్యదత్తాగ్రజనాగ్రహార । ప్రపాలనప్రాప్త యశస్సమృద్ధం॥ ౫
తత్రాగతాన్ బ్రాహ్మణపండితాదీన్ । సత్కారపూర్వం విమృశన్ సపశ్యన్
తత్కార్యజాతం పరమాదరేణ। కుర్వం స్తదాశీర్వచనం ప్రపేదే॥ ౬
తన్మండలే రామముని ర్మహాత్మా । శ్రీరామతత్వాధిగమప్రశాంతః
ఆసీత్తతః ప్రాప్యస రాజయోగం। తన్నిష్ఠతామాప సహాన్య శిష్యైః॥ ౭
కుర్వన్ననుష్ఠాన మథాశ్రమోక్తం। చిన్వన్ ధనం స్వాధికృతావవాప్తం
ధున్వన్ స్వయోగేన మనోమలాదీన్ । పశ్యన్ స్వమాత్మానముపాస తత్ర॥
పంచాక్షరం తాతముఖాదవాప్తం। శ్రీరామమంత్రం గురుణోక్తమగ్ర్యం
శ్రీదక్షిణామూర్తిమనుంచ బాలా। మంత్రం జపన్ యోగవిధిం చచార॥
నృసింహపుత్రః ప్రథమః ప్రశాంతః। పిత్రోపనీత స్తదవాప్తమంత్రం
పంచాక్షరం పార్థివలింగపూజాం। తన్వన్ త్రికాలం శివభక్తిమాప॥ ౧౧

యామే చతుర్థే భగవత్ప్రబోధం। స్నానం తథోషస్యరుణోదయేర్ఘ్యం
దేవ్యాః సహస్రం జపమర్కదృష్టౌ।కుర్వన్నుపస్థాన మథాగ్నికార్యం।
పిత్రోస్తథావందనమష్టమూర్తేః।లింగేర్చనంమృత్తికయాస్వసృష్టే
కాలత్రయేకర్మవిధిం వితన్వన్।ఉవాసవిద్యావినయాలవాలః॥ ౧౩
తంతాదృశం నిర్మల దివ్యమూర్తిం।శ్రుత్వాతదాస్మైతనయాఃకులీనాః
దాతుందిగంతేభ్యఉపాగమంస్తే।యేవేదశాస్త్రార్థకృతిప్రవీణాః॥ ౨౪
రూపేచకామస్సుగుణేషురామః।విద్యావినోదేషుగురుస్సురాణాం
ధర్మేషుధర్మాత్మజఏవనూనం।శ్రీదక్షిణామూర్తిశివావతారః॥ ౧౫
ఇత్థంప్రసిద్ధంసుగుణంసురూపం।విజ్ఞాయకన్యాస్సమరూపశీలాః
చిత్తేషుతంచక్రురుపప్రతిష్ఠం।స్వాలభ్యమంతర్మతిమేనిరేచ॥ ౧౬
యజ్వానృసింహస్స్వసుతస్యకన్యాఃమత్వాఽసమాస్తాఃసుకులాద్గుణాచ్చ
స్వపుత్రయోగ్యాం, సుదతీం ప్రపిత్సుః।కాలంనినాయప్రథితానుభావః॥
పూర్వంసతీదేహవియోగకాలే।శ్రీదక్షిణామూర్తివపుస్సమేత్య
శంభుర్మునీనాంనిజమాత్మరూపం।దిదేశవైరాగ్యఖనిర్మహాత్మా॥ ౧౭
శ్రీశంకరం భూమితలే వతీర్ణం।శ్రుత్వా పరివ్రాడ్వపుషా చరంతం
తస్యార్థ దేహానుగతా మృడానీ।సోఢుం నశక్తావిభునావియోగం॥ ౧౮
లోకేవతీర్ణా మరుకాఖ్యరాజ।పత్న్యాం ప్రవిష్టా మరణోత్తరం సా
తద్రాజకాయం విశతాశివేన।శ్రీశంకరేణాప మనోజభోగాన్॥ ౨౦
గిరీశ ఏవాద్యసయజ్ఞసూత్ర।వం శేవతీర్ణః సహదేవవర్యైః
శ్రీదక్షిణామూర్తిరితి స్మశ్రుత్వా।శ్రీపార్వతీచాపి భువం ప్రవిష్టా॥ ౨౧
వియోగమత్రాపి చ సోఢుమక్షమా।సామోక్షలక్ష్మీరితినామధృత్వా
శ్రీవెంకటస్యాగ్రజపుత్రికాభూత్।అనంతపుర్యాం బుధసేవితాయాం॥
వైవాహికేచ్ఛా రహితోపి విద్వాన్।బాల్యేపి వైరాగ్యరమావృతోపి
తాంమోక్షలక్ష్మీంసమువాహపిత్రా రుద్ధస్స్వయంమాతులపుత్రికాంతాం॥
యాంయాంతనుం ప్రైతిశివామహాత్మాశివానురూపాంభజతేతనుంస్వాం
తస్యాశ్చతస్యాశ్చతతోభవత్సావైరాగ్యలక్ష్మీరపిమోక్షలక్ష్మీః॥ ౨౪
వైరాగ్యలక్ష్మీస్సహతేనజాతా।సామోక్షలక్ష్మీస్తమువాహకాంతం
లబ్ధ్వైతయాప్రాప్తగృహస్థధర్మఃనిత్యాగ్నిహోత్రీసబభూవవిద్వాన్

నిత్యాగ్నిహోత్రీగృహధర్మసేవీ । పిత్రోర్గ్వసీత్తో ద్విజదేవభక్తః
కాలత్రయే పార్థివలింగపూజా।ధురంధరస్సన్ గృహమధ్యువాస॥ ౨౬
వేదాంతపాఠం స్వపితుస్సమీపే కుర్వన్ సకేనోపనిషత్ప్రకాశే
ఆఖ్యాయికాయామమరేశ్వరాణాం యక్షస్య సంవాదమయం దదర్శ॥ ౨౭
యక్షస్వరూపాగ్రహణాత్సురాణాం విషాదభాజాం పురతోవతీర్య
విద్యాత్మికా హైమవతీసురాణాం।బ్రహ్మేతి యక్షస్య జగాద తత్త్వం॥ ౨౮
తద్దర్శనాచ్ఛ్రీపర దేవతాయాః। సేవాం వినా దుర్లభమాత్మతత్త్వం
మన్వానఆత్మన్యుపదేశయోగ్యం।ఆచార్యమన్వేష్టుమయం చకాంక్షే॥
సర్వజ్ఞమూర్తేః పరమేశ్వరస్య।విద్యాగురూణాం వరణం తదేతత్
శిష్యోపదేశార్థమనుగ్రహేణ।నచేత్ప్రమాదేధికృతాః పతేయుః॥ ౩౦
పుత్రోర్ద్వయోః పూర్వమభూద్వివాహః
పుత్రస్య చైభ్యస్స్వకుటుంబభృత్యై
యజ్వా ఋణేన స్వకృతేన బద్ధః
చకే్రమతిం తత్ర ధనార్జనాయ॥ ౩౧
పుత్రేణసాకం ప్రథమేన యజ్వా।ప్రస్థాయ తద్భాగ్యపురస్య పశ్చాత్
గత్వా మెదజ్మండలమాత్తపూర్వం।స తేకళ్ళమల్లాఖ్యపురం ప్రవిష్టః ౩౨
జ్ఞాత్వాఽఽగతం తం విబుధం ధనాఢ్యాః ఆహూయ తత్స్థాద్విదితాత్మతత్త్వాః
సత్కారపూర్వం చ సమర్చ్య పుణ్యాః। ప్రాపుః పరం మోదముదారచిత్తాః
దేశేచ తస్మిన్ యతివర్య ఆస్తే । శ్రీవాసుదేవేంద్ర ఇతి ప్రసిద్ధః
శిష్యైరనేకైః కృతిభిస్సమేతః।ప్రఖ్యాపయన్నాత్మగతిం చచార॥ ౩౩
కాంచ్యాం పురా కశ్చిదభూదవిద్వాన్।సన్న్యాసమిచ్ఛన్ననవాప్తకామః
దేవేంద్రముద్దిశ్య తపశ్చచార । తస్మాత్ప్రసన్నాదభజత్స్వమిష్టం॥ ౩౪
సర్వజ్ఞతాం సన్యసనం చ లబ్ధ్వా । దండం తతశ్శృంగగిరౌ సురేశాత్
శ్రీశంకరాచార్య యతీంద్రశిష్యాత్।అవాప నామేంద్ర సరస్వతీతి॥ ౩౫
ఇంద్రస్య సన్న్యాసవిధాతురస్య । నామ్నాసు సంయోజ్య సరస్వతీతి
స్వసంప్రదాయేష్వధికత్వబుద్ధ్యా । చకే్ర గురుర్దైవతయోగనామ॥ ౩౬

కాంచ్యాం సకామాక్ష్యభిపాలితాయాం।నిర్మాయ కంచిన్మఠ మంగభూతం
తస్మింశ్చ సర్వజ్ఞమునిం స్వశిష్యం। న్యయుఙ్క్త తం దక్షిణ దిగ్గురుత్వే॥

శ్రీశంకరాధిష్ఠితపూర్వదేశే స్థిత్వా సర్వజ్ఞముని ర్విధాయ
సంక్షేపశారీరకముఖ్యకోశాన్ । తత్రైవ చక్రే విరతస్సమాధిమ్॥
ఏవంగతే నేఽహసి దాక్షిణాత్యాః తత్కాలపీఠాధిప మాత్మనః
కృత్వా చ పీఠంత్వఘకుంభఘోణం । నీత్వా మఠం తత్ర వినిర్మముస్తే॥
పీఠేత్ర పూర్వం యతినా నియుక్తః స్తైనవగోపాలయతీంద్రనామా
కాంచ్యాంస్థితస్తస్య పరంపరాయాం । బ్రహ్మబభూవోపనిషత్ప్రసిద్ధ
సోయం వినిర్మాయ మఠం స్వనామ్నా । సంపాద్య భూమ్యాది సమృద్ధవ
శిష్యాన్వితశ్శాంకరభాష్యపాఠం । తన్వన్ బహూన్ గ్రంథచయాంశ్చ
తచ్ఛిష్యముఖ్యోఽథ బభూవ రామా । నందేంద్రయోగీతి హితస్య శిష్యః
శ్రీత్రైపదేంద్రాఖ్యమునిస్స రాజ్యం । త్యక్త్వా పరివ్రాడభవద్విరక్తః॥
శ్రీకాకుళే సిద్ధకళింగదేశే । శ్రీలాంగలీతీరతలే విరచ్య
కంచిన్మఠం తత్ర స శిష్యసంఘః స్వస్థస్సమాధిస్థ ఉవాస సిద్ధః॥
శ్రీశంకరాచార్యయతీశ్వరాది । శ్రీత్రైపదేంద్రాంతమునీంద్ర ముః
శ్రీపాదుకాంతాఖిలమంత్రదీక్షా । స్సద్ధిక్షితాశ్శ్రీలలితాశ్చ నాథా
తస్మాదవాప్తాఖిల మంత్రదీక్షః । సంప్రాప్య సన్యాసమవర్తతాత్ర
శ్రీవాసుదేవేంద్రమునిస్సమాహా । శ్రీత్రైపదేంద్రోంతరుదీక్ష్యదృష్ట్వా
శ్రీదక్షిణామూర్తియతీశ్వరోంశాత్ । కృష్ణాతటిన్యాశ్చతటేవతీర్య
శ్రీపూర్వవిద్యాంభవతస్సమాప్తుం । గోదావరీతీరతలంప్రయాతి॥

త్వంచాపి గత్వా సహ సాద్య కాంచీం । రామాభిధాస్మద్గురుణా సమేతః
ప్రస్థాయ సంప్రాప్య చరన్ ప్రతీచీం । తత్రాస్వతస్యాగమమీక్షమాణః॥
తథేతి గత్వా ప్రగురుం గృహీత్వా । ప్రాప్తః ప్రతీచీం ప్రగురుశ్చ తత్ర
స్వసంప్రదాయం సవితత్య శిష్టేష్వస్తంగతస్సూర్య ఇవ ప్రతీచ్యాం॥
శ్రీవాసుదేవేంద్రయతిశ్చ పశ్చాత్ । గోదావరీతీరగముమ్మడాఖ్యం
శ్రీభైరవక్షేత్రమవాప్య పుణ్యం । త్రింశత్సమాస్తత్ర తపశ్చచార॥
గోదావరీస్నానముషస్సు కుర్వన్ । శ్రీభైరవస్యాలయమధ్యగస్సన్
దృఢంతపస్యన్ శిరసిస్థితేర్కే । భిక్షామటన్ గ్రామముపేత్య నిత్యం॥
రాత్రౌ పునర్భైరవసన్నిధానే । స్వప్నే పరేషాం దృగగోచరస్సన్
శివాగమం ప్రాప్తుమనన్యలభ్యం । యోగం చరన్ బ్రహ్మపరో బభూవ॥

గోదావరీతీరసమీపదేశే।క్రోశార్ధమాత్రే స్థితయోశ్చమధ్యే
శ్రీభైరవస్యాస్తిగృహంసతత్ర।చైకస్థపోయోగమిమంచచార॥ ౫౩
గోదావరీభైరవగేహమధ్యే।మార్గేమహాన్ స్తిష్ఠతిగండశైలః
తత్పార్శ్వసంస్థైకపదీపథేస। కృచ్ఛ్రాజ్జనస్సంచరతిస్మపూర్వాత్॥ ౫౪

యామే చతుర్థే స యతిః ప్రబుద్ధః। స్నానాయగచ్ఛన్ పథిగండశైలం
దూరేణ నిస్సార్య జనైః పరశ్వైః।పృష్టోహసన్ భైరవకృత్యమాహ॥ ౫౫
షష్టిస్సమాః ప్రాగభవన్ తపస్సు।త్రింశత్సమాస్తే నవతి స్సమేత్య
వృద్ధస్తదాప్రాంత జనస్సమేత్య।గ్రామేషుభిక్షాచరణం యయాచే॥ ౫౬
పశ్చాత్తదాప్యమ్మిడరామచంద్ర।శాస్త్ర్యాదివిద్వాంసఇమంయతీంద్రం
ఆచార్యమాలంబ్యచతత్సకాశాత్।శ్రీబ్రహ్మవిద్యామలభంతసర్వే॥ ౫౭
శిష్యైస్సహావాపస తేకుమళ్ళ। గ్రామంతతస్తన్నికటేధిగంతుం
శ్రీబ్రహ్మవిద్యాంసనృసింహపుత్రః।పిత్రాభ్యనుజ్ఞాతఇమంప్రపేదే॥ ౫౮
శ్రీదక్షిణామూర్తిరనేనగత్వా।పురంసయత్నేనసహోమ్మడాఖ్యం
దీక్షాంసలబ్ధ్వాలఘుపాదుకాంతాం।తేనానుశిష్టఃపునరాజగామ॥ [యం
తాంబ్రహ్మవిద్యాంలలితాంపరాంబాంధ్యాయన్ జపన్ వాచిమనుంతదీ
కాలత్రయేశంకరపూజనంచరన్ తస్థావయంతత్రపితుస్సమీపే॥ ౬౦
ఇతివరతనయేనశ్రీనృసింహస్సయజ్వా
సహపరిమితమర్థంస్వార్జితంప్రాప్యపశ్చాత్
నిజతనుమపిదృష్ట్వాదీర్ఘరోగేణరుద్ధాం
నిజజనపదమాపస్వాగమేనప్రహృష్టమ్॥ ౬౧

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
వివాహాది గురుసంపాదనాంతశ్చతుర్థస్సర్గః

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

అథ పంచమస్సర్గః

స చ నృసింహ బుధస్స్వగృహం పునః। సముపగమ్య విదీర్ఘరుగన్వితః
పరిణయాయ సుతాయుగళస్యతం। సుత మువాచ చ జీవితనిస్పృహః॥
సముచితం సుతయోర్వ్వరయోర్యుగం। సముపలభ్య వివాహమహంకురు
ఇతి పితుర్వ్వచనాదభిజాతయో।స్సతనుజే గురుణా సమదాపయత్॥ ౨
రుగధికా భవదస్య దినేదినే। పితురపిస్మ మహౌషధి సేవనే
పరిగతః పరమేష్ఠిపదం స్థితస్స చతురశ్చతురానన సన్నిధౌ॥ ౩
పితరి దేవపథం సముపాశ్రితే।స తనయః ప్రథమః పితృవత్సలః
స్వకవిధింవిధిచోదితకర్మణా। సమకరోత్స్వకరోద్ధృతవారిణా॥ ౪
దశదినాని నివాప జలాంజలిం। పరదినోచిత షోడశసత్క్రియాః
తదనుపిండవిధింవిధిచోదితం।సచచకారవిధానవిదాదరాత్॥ ౫
పితృవిధానవిధౌస్వకశక్తిమ।ప్యవిగణయ్యచకారధనవ్యయం
సదశషోడశదానముదారధీః।సమకరోద్ద్విజతర్పణమంధసా॥ ౬
అథపితుఃప్రతిమాసమవశ్యకం।సమచరత్కరణీయమతఃపరం
సమగమేసమనంతరకృత్యమ।ప్యతిపరాన్నవివర్జనపూర్వకం॥ ౭
తదనుశిష్టవిశిష్టగృహాంతరే।ష్వతివిసృష్టసుపుస్తకసంచయం
సముపలభ్యపరాంతరపూజనం।విరచయన్ముదమవాపసవత్సరం॥ ౮
తదనుజఃప్రథమోక్షరసంగతిప్రభృతితత్కృతసక్రమశిక్షయా
ధృతకలాబ్ధిరభూదుపనాయనంసమకరోత్పితృణాస్యసమఃప్రభుః॥ ౯
గిరిశదత్తవరంత్రిదశాయుషం।సుతమవీక్ష్యపితాస్యదివంగతః
తదనుతజ్జననీసుతవత్సలా।పరితతాపసుతాయుషినిఃస్పృహా॥ ౧౦
సచ దదర్శబుధో నిజజాతకం। స్వయమదర్శయదన్యవిపశ్చితాం
బహువిచార్యచకారచ నిశ్చయం।పరశివ్రాదిత మేవబుధాగ్రణీః॥

స్వస్రువివాహకృతాదనుజస్యచద్విజసుసంస్మృతిజాత్స్వపితుర్వ్యయాత్
తత కుటుంబభరాయకృతాదృణాచ్ఛ్వసితుమప్యలభత్సమయం న సః॥
అథగతే సమయే కతి చిద్దినే।త్రిదశసమ్మితవత్సర ఆగతే
ధనసమార్జన సంభృత కైతవాత్।సతు చకారవిదేశగమేమతిమ్॥ ౧౩
స్వపుర సంస్థితభావుక హస్తయోః।వ్యవహృతిం స్వకుటుంబసురక్షణం
సవినివేశ్య సతీం జననీం తదా।ధృతికృతా వచసా సమతోషయత్॥
సవిబుధోబుధసోదరసంయుతః । పురమపాస్యవదీర్ఘగరీస్తరన్
పథిపితృష్వసురగ్రసుతాశ్రయం।ప్రథితనీలగిరింనగరంయయౌ॥ ౧౪
స్వస్రుగృహేతనయోనపితృష్వసుః । కతిచిదేవదినానివసన్ముదా
సహసతేనకలాసువిలాసజైః।స్సువచనైస్థితవాన్ మృదుసంలపన్॥ ౧౫
పరిసరస్థగిరీంద్రగుహాలౌ।యతిరువాసమహాకపటాన్వితః
పరిచరంతిజనాస్తమహర్నిశం।తదతిభూతిధనఃఫలకాంక్షిణః॥ ౧౬
బుధవరౌయతిమాప్యసమూచతుః।కథయరేచకకుంభకపూరకాన్
సచకలంజకధూమచయగ్రహంవిధృతిపూత్కృతిసంయుతమాజగౌ॥౧౭
ఇతినిశమ్యవచఃపరితస్థితో । బుధగణఃపరిహాసమకల్పయత్
అథపితృష్వసృమాతులపుత్రకౌ। విజయినోయయతుస్స్వనికేతనం॥౧౯
అథకదాచిదగాత్స్వపురమందిరం । యతివరస్తతరజ్జు సమాధిమాన్
ప్రతిప్రసార్యగుణం దృఢవృక్షయోః। అవిపతన్ స్వపితి స్మగుణోపరి॥ ౨౦
తదిద మద్భుతమీక్ష్య నృపప్రియః।వితతయోగ మహత్వ మమన్యత
స భగవాన్ ప్రవిసార్యగుణోపరి।స్వయమశేత చ పండిత సోదరః॥౨౧
ఇతి సమీక్ష్యయతిః పురనిర్గమం।త దహరేవ చకారవిలజ్జయా
బుధవరోపి వినోదకథాభరైః । కతిదినాన్యవసత్సహ బాంధవః॥ ౨౨
స్వస్రుపతిర్ద్విబుధస్యపురాంతరే। స్వధికృతేన నియోగమదాపయత్
దశదినాని విధాయమనీషిణా । మననురూపమమన్యతపండితః॥ ౨౩
స్వస్రుపితృష్వస్రుపుత్రసుసమ్మతిం।ససమవాప్యసమంసహసోదరః
మునిరగాన్నిరగాత్కృతధీఃపురాత్ ।ధృతమతిస్సమతీత్యగిరీన్గురూన్
వసతివేశ్మసుపాంథజనైస్సమం।నిశిసమేత్యరవేరుదయేత్యజన్
నిజగృహేషుసతీసుతసంగమం।సమమమన్యతపాంథసమాగమం ౨౪

పథిధృతోదకనిర్ఝరిణీస్తరన్ । సజగృహే గతిమాయుషి చంచలాం
గిరిగుహాసు చరన్ గిరితుల్యతా । మమనుతాచలితాపదుపాగమే॥ ౨౬
నగరసీమసుసంగతిసంకులం । జనముదీక్ష్య సుఖార్థిమనీషిణాం
నగరవాసమసాధు మసాధనం । పరసుఖార్థమవాపసనిశ్చయం॥ ౨౭
ఇతిదినక్రమశః క్రమశశ్చరన్ । పరమవాపస కేరుమహాల్పురం
స్వపితృభిః కృతపూర్వసమాశ్రయం । ముదముదీక్ష్య యయుః పురవాసినః
వినుపమాగతమీక్ష్య ధనేశ్వరాః । పరిసరస్థితపత్తన సంశ్రయాః
తమధిరోప్య గజాశ్వ ముపాశ్రయం । స్వపురి నిన్యురనన్య సమాశ్రయం॥
బుధముఖాత్ కథాశ్రవణాన్నృపాః । గురువరం మృదువస్త్రరథనాదిభిః
సువచనైర్బహుధా బహుమేనిరే । సతత పూజ్యతమః ఖలు పండితః॥
ఇతి గతే కతిచిద్దినమండలే । శివవరే చ సమాప్తిముపాగతే
గురువరస్య శరీర ముపావిశత్ । జ్వరమయః ఖలు కశ్చిదవగ్రహః॥
సచతథాపి బుధశ్శివపూజనాత్ । న విచచాలతదీయ మనోర్జపాత్
హృదిపరా పదపంకజ చింతనం । నవిజహౌ విజితాంతరశాత్రవః॥ ౩౧
ప్రతిదినం వికృతిం సముపాగమత్ । వికటరోగగతిస్సగతిస్థితిః
త్వగసృగాదిషు ధాతుషు సంతతా । శిరసి చ ప్రతిసంధిసమంతతః ౩౩
నృపతిభిర్వినియుక్త భిషగ్వరాః । గదనిరాకరణే కృతశ్రమాః
బహుతరౌషధసంచయయోజనే । ప్యతినివర్తయితుం గదమక్షమాః॥ ౩౪
క్రమవివృద్ధిముపేయుషి రుగ్గణే । త్వచమపూరయదంబు సమంతతః ॥
చలనమప్యవహన్ బహునిశ్వసన్ । దినమచింతయదత్రిసవత్సరమ్॥ ౩౫
పదయుగం కరయుగ్మమభూచ్చిరం । పరవశం నఖిలం స్వవశం వదం
నిరశనం సకృశావయవోత్కరం । వపురవాపసశూలమసంస్థితిం॥ ౩౬
ఇతిమహద్భిరనంతగదశ్రమైః । పరిసమాప్తిముపేయుషి వత్సరే
పరిసమేత్య విచార్య భిషగ్వరాః । గదమవార్య మశక్య మచింతయన్॥
అథ వితీర్య పరం పరమౌషధం । ప్రతిగతే చ భిషఙ్మణిమండలే
రుగధికా భవదాశు వివర్ధినీ । న సహతే స్మ యథా బలవానపి॥ ౩౮
ఇతి వసంతమయే సమయేధికం । భయగతిం గమితే చ మహామయే
పరవశోపి వశస్థమహాశయః । కిమిహ గమిత్యధిచిత్త మచింతయత్॥ ౩౯

తదనుజస్సు చ సాజనసీసమా।సముపచారకరీ గృహనాయికా
జనపదస్థజనాః పరితస్థితాః।స పరిదేవన మాపు రుపప్లవం॥ ౪౦
ఇతి విచారము పేయుషి సజ్జనే । ససవితా సవిచార ఇవాధికం
అ సహమాన ఇవాస్య రుజాం పరాం । విగత తాపమవాదిగంతరం॥
తముపసేవితుమాపనిశాంగనా। గదతిరస్కరణాయతమోబభౌ
సభయ మిత్యవదన్నివ తారకాః । అమృత దిత్సురభూదివ చంద్రమాః॥
నిశిగతే ప్రహరేబుధరాడయం । మలయమారుత నుత్తవపుర్వ్యథః
క్షణమవాపసుఖం సుఖ నిద్రయా । కృతిశతైరపిపూర్వ మలబ్ధయా॥
అథ యమస్స్వభటైస్సహితః ప్రభుః। బుధవరస్యసమీపము పాగమత్
శివ వరాత్తవ మోమితిరాగమత్ । పరిసమాప్తిమితీరయితాయయా॥
సచనిశమ్యవచోయమదర్శనం । న పరమీశ్వరపూజనతత్పరే
ఇతివిబోధ మవాప్యవిచింతయన్ । పరశివంసశివంశరణంయయా॥ ౪౫
వామేహైమవతీపురశ్చ వృషరాట్ పశ్చాచ్చనందీశ్వరః
స్కందోవిఘ్నపతిశ్చపార్శ్వ దళయో రీశాది కోణేషుచ
చండోభృంగిరిటిశ్చబాణ దనుజ శ్శ్రీవీరభద్రోమహాన్
మధ్యేశారద చంద్రబింబధవళంసాంబంభజేసర్వదా॥ ౪౬
ఇతిశివంమన సాప్రవిచింతయన్ । ప్రహరమాత్ర మువాస సతత్పరః
చరమ యామసమాగమనేనిశి।ప్రమథసత్ప్రభు రావిరభూచ్ఛివః॥ ౪౭
వపుషిసంతత భస్మసముద్వహన్ । భుజగరాజవిభూషణభూషితః
శిరసి వర్ష్మణి చాక్షగుణావృతః । సముదభూదధిభూధర సంశ్రయః॥౪౮
కరతలస్థితయా మృదుదూర్వయా । బుధవపుస్సమ మంత్రయ దీశ్వరః
బుధమథాహ మృదుస్స్వరసంపదా । సువచసావచసామపదంవచః॥ ౪౯
మమకలాజనిత స్త్వ మభూఃపురా । త్రిదశవత్సరమా యురపీరితం
తవ మయా తదభూ త్పరిపూరితం।నతవకృత్యమభూత్పరిపూరితం॥ ౫౦
భువిభవాన్ బహుదేవ గృహాదికం । సువిరచయ్యచిరంచిర సంస్థితం
ప్రశిథిలం పృథులం పరదేవతా।గురుతతిప్రచయం ప్రకరిష్యతి॥ ౫౧
ప్రకట శిష్యగణేన సహోర్వరాం।గురుతరాంఘ్రిసరోజ విఘట్టనైః
చిరపవిత్రతమాం కృతసంచరైః । సనుకరిష్యసి పుష్యసి సద్గతిం॥ ౫౨

ఇతివచ స్సముదీర్య స చూర్ణకం । ధృతకపిత్థ సుపర్ణరసౌషధం
మథిత గోభవతక్రయుతాస్నకం । సముపభుజ్య భవారుజ ఇత్యశాత్॥
పునరపి త్రిదశ త్రిభిరన్వితాన్ ।సముపజీవ్యసమాన్ విరచయ్యతం
నిజవిధిం కృతకృత్య తయా పరం।మయి సమేష్యసి కించనశిష్యసి॥ ౫౪
అథ శివేష్యనుశాస్య తిరోహితే।శివవచః స్వజనాయ నివేదయన్
అనుజసాధితసిద్ధమహౌషధం।రహసిపథ్యయుతంబుభుజేబుధః॥ ౫౫
తదహ శేవవిశూలమభూద్వపుః । పరదినేరురుచేన్నమజీర్యత
వినిహితందశమేహ్ని పదంస్థలే। భువిచచారసదండధరఃకరే.। ౫౬
అథసమేత్యనిరూప్యభిషగ్వరాః । శివనివేదితమస్యమహౌషధం
బహుగుణంశరణంబహుమేనిరే।వినిరగుర్నిలయంకృతవిస్మయాః॥ ౫౭
అథదినేచదినేక్రమశోగతే । నిజశరీరమభూదతినీరుజం
పరశివంసమసేవతపూర్వవత్ ।పరశివామపిపండితమండనః। ౫౮
గృహవతీజననీతులితాచసా।సతనయోపచచారబుధాగ్రణీం
ససముదీక్ష్యదృశాజననీమివ।ప్రముదితఃప్రమదాంసమపూజయత్॥ ౫౯
ఇతిసరోగ విముక్తవపుః ప్రభుః । సుపరిపుష్ట కళః తమసాయథా
కబళితోజ్ఝిత పూర్ణకళానిధిః। సకలలోక మనోహరమూర్తిమాన్॥ ౬౦
మహితనీలగిరౌ మహితఃపురా । సతనయో నయవాన్ స్వపితృష్వసుః
తతఉపేత్య సికిందరపత్తనే । మహదవాప శిరస్థ పదంప్రభుః॥ ౬౧
బుధవరోపి సటేకు మహల్పురాత్ । పరమవాప్యసి కిందరపత్తనం
స్వసృపతీవినితోష్య తతోచిరాత్ ।అనుజయుక్ స్వపురంప్రతినిర్యయౌ
స్వపుర నిర్గమనాత్ప్ర భృతీశ్వరః।స్వవిషయం స్వజనం ప్రతినార్పయత్
స్వయమతర్కిత ఏవ సమాగమత్ । యమపురాదివ సోరుణినందనః॥
సకలసుజన బంధుం సానుజంస్వాగతం తం
సురగణ పరిసేవ్యం శంకర స్యాంశభూతం
అధిగత పరమోదాః దక్షిణామూర్తిదేవం
నయన శుభముదీక్ష్యప్రాపురత్యంత మోదం॥ ౬౪

ఇతి శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
ఆరోగ్యప్రాప్తిర్నామ పంచమస్సర్గః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

షష్ఠస్సర్గః

ఇత్థం సమాగత్య పురం స్వకీయం । దృష్టశ్చిరేణ స్వకబంధువర్గైః
శుక్లే ద్వితీయే దివసేయథేందుః । ప్రీత్యన్వితైస్సాధుసభాజితోభూత్ ॥
శివేన పూర్వం సహసంలపంతీ । గిరీంద్రకన్యా గిరిశం కదాచిత్
సదక్షిణామూర్తి బుధస్స్వభక్తః । కథం చిరాయుర్భవతీత్యవోచత్ ॥ ౨
పూర్ణం మయాదత్తమభూద్వయస్త్వం । అంశేనజాయాంవిశతస్యపూర్వం
పశ్చాద్విదేశే గదపీడితస్య । పూర్ణాయురిచ్ఛా సదృశం దదామి ॥ 3
ఇతీరయిత్వా గిరిజాం నియుజ్య । స్వయం విదేశస్థగురుం ప్రపద్య
తత్సుప్తికాలే సమబోధయచ్ఛ్రీః । శివః ప్రతీకారవిధిం గదస్య ॥ ౪
అభూచ్చిరాయుస్సశివప్రసాదాత్ । విదేశగన్నాపి గిరీంద్రకన్యా
పురాకళత్రోదర సంప్రవిష్టా । తదాయురిచ్ఛాంత్య జనిష్టపశ్చాత్ ॥ ౫
పితాసమాగత్య తదా విదేశాత్ । సుతాం సమాలోక్యననందతస్యాః
నామోర్జితం శ్రీలలితేతిచక్రే । సాచాపవృద్ధింశశిభృత్కళేవ ౬
స్వప్రోర్ద్వివాహావవశిష్టయోస్స । కృత్వానుజస్యాపికులీనకన్యాం
జ్యేష్ఠస్యతజ్జస్యవివాహ్యపశ్చాత్ । వ్రతంకనిష్ఠస్యచకారవిద్వాన్ ౭
ఋణేనబద్ధశ్శుభకార్యజేన । కుటుంబపోషాయకృతేనవిద్వాన్
గృహేచిరంవస్తుమనిచ్ఛయాసౌ । పునర్విదేశాయమతింసచక్రే ॥ ౮
గృహాత్సముత్థాయససానుజస్సన్ । స్మరన్హృదంతశ్శివయోఃపదాబ్జం
తీర్త్వాగిరీన్నిర్ఝరిణీశ్చదేశాన్ । ప్రాపక్రమాత్ తేకుమహాల్పురీంతాం ॥
తత్రార్థమర్థాదుపపన్నమాత్రం । చిన్వన్ యథాలాభజతృప్తిమృచ్ఛన్
శ్రీవాసుదేవేంద్రసమాగమాయ । యత్నంచకుర్వన్ సమువాసవిద్వాన్ ॥
లాభోమదీయస్య గురోఃకదాస్యాత్ పూర్ణాచదీక్షామనునాకదాస్యాత్
కదామమస్యాల్లలితాప్రసాద । ఇత్యేవమీహైక పరఃస్థితోభూత్ ॥ ౧౧

శ్రీవాసుదేవేంద్రయతిర్మహాత్మా । శంభోశ్చ తస్యాగమమీక్షమాణః
ప్రస్థాయ దేశాన్నిజ వాస భూతాత్ । ఇష్టాన్ ప్రదేశాన్ విచచార దేవః॥
శ్రీశృంగ గిర్యాది మఠేశతుల్యం । శిష్యైస్తథాశ్వైరధిరోపితస్సైః
సంసేవ్యమానస్స మహానుభావః।చచార రాజ్ఞాం ధనినాంపురేషు॥ ౧౩
మధ్యేచమార్గే వనమస్తిదుర్గం । నీరంధ్రమత్రప్రభవంతి చోరాః
స్వైస్సాధనైస్తే వినిరుధ్యపాంథాన్।సర్వస్వమర్థంప్రసభం హరంతి॥ ౧౪
ఏవంబ్రువత్స్వత్రజనేషు దేవః । దుర్గం వనం తత్ప్రవివేశ సాకం
శిష్యైః సమస్తైరపి సాధనైశ్చ।ప్రభుర్మహాత్మా యతిరాడ్యతాత్మా।
సాయం వనేస్మిన్ శకటేన మార్గే।గచ్ఛంతమేకం వణిజం నిరుధ్య
సర్వస్వమస్యాపజహార సార్థః। తేషాం ఖలానామపి తస్కరాణాం॥ ౧౫
యతిస్స శిష్యో వనమార్గమేతి।త్యతః పురైవావధృతార్థతత్వాః
వనే చరాస్తే వినిరుధ్యమార్గం । నిరీక్షమాణా నితరాం బభూవుః॥ ౧౭
యతీశ్వరస్స్వీయజనైస్సమేతః । వివేశ సాయం వనభూప్రదేశం
క్రమేణ యామాతిగమే మహాత్మా । వనస్య మధ్యం రిపుమధ్యవాప॥
తత్రస్థితాస్తస్కరనాయకాస్తం।దృష్ట్వా యతిం మారణయంత్రహస్తాః
ఏకైకశస్తే శతమక్రమేణ । సంప్రాప్యరుధ్వాగతిమిత్థమూచుః॥ ౧౯
వయంకిలాస్యప్రభవోవనస్య।యుష్మాకమర్థాదిగృహీతుకామాః
రుద్రోప్యతిక్రమ్యనగంతుమస్మాన్।ప్రభుర్భవేద్యోయమతోధికః కిం॥
తస్మాత్సమర్ప్యార్థమశేషమస్మిన్।అస్మభ్యమస్మాత్ప్రతియాంతుమార్గాత్
నోచేదసూన్మారణయంత్రకేభ్య।స్సమర్ప్యయాంతుస్వగనంతమోదాః॥
శ్రుత్వాతదుక్తింయతివర్యశిష్యాః।విషాదమాపుఃకృతకార్యమూఢాః
సంధారయామాసురసూన్కథంచిత్।పశ్చాద్యతీంద్రస్యవిలీనదేహః ॥
తానబ్రవీత్సంయమిచక్రవర్తీ।యూయంప్రయాంతుస్వపథేనదుర్గం
నైవోచితందుర్బలపీడనంమే।ప్రాణైర్వియుక్తాన్సభవంతుచోరాః। ౨౩
చోరాస్తతస్సంప్రతిపన్నమార్గ్యాః।తస్తానయోగోలగణాన్ వవర్షుః
యంత్రాయుధేభ్యో యతివర్యసార్థే।యుద్ధంబభూవాద్భుతమస్యతేషాం॥
తతో యతీంద్రో వినియమ్యశాటీం।సమర్ప్యశిష్యస్య కరేస్వదండం
కరే గృహీత్వా దృఢమన్యదండం।సతస్కరాణాం సమజేవివేశ॥ ౨౪

ఉత్ప్లుత్య చోరాన్ క్రమశః శరేషు । పాదేషు చాహత్య నిపాత్య భూమౌ
తద్ధస్త యంత్రాణి తదాయుధాని। సంగృహ్య దుర్గాంతపురం ప్రవిష్టః॥ ౨౬
గ్రామాధికారి ప్రవరస్య గేహే । తత్రస్థో యతిర్లబ్ధసుఖః సశిష్యః
చోరాస్సమాగమ్య చలబ్ధసంజ్ఞాః। యతీంద్రపాదౌ జగృహుర్వినమ్రాః॥
వయంత్వయా నైవజితా మునీంద్ర। త్వదగ్రయాయీ పురుషస్సశూలః
కశ్చిత్పురాస్మాన్ ప్రహరత్యథత్వం। అవ్యాపృతస్సన్ లభసే ప్రతిష్ఠాం॥
అతోభవాన్ [illegible] స్యజన్మా। సాక్షాత్ కృతోనః పురుషః పురాణః
దేహ్యాయుధాని ప్రసభా హృతాని। వయంపరం చౌర్యమిదం నకుర్మః ॥
తతః ప్రసన్నాద్యతి వర్యముఖ్యాత్ । లబ్ధ్వాయుధాని ప్రయయుర్యథేచ్ఛం
యతీంద్రవర్యస్సహ శిష్యవర్గః। చచార రాజ్ఞాం ధనినాం పురేషు॥ ౩౦
గ్రామేచకస్మిన్ రఘునాయకస్య । నిర్మాయ దేవాలయ మత్రదేవం
సంస్థాప్య తద్గ్రామనివాసిలోకాః । ధ్వజంసముత్థాపయితుం న శేకుః॥ ౩౧
తత్రాంతరే మార్గవశాద్యతీంద్రః। హఠాత్సమాగత్య దృఢంకరాభ్యాం
ధ్వజంసముత్థాప్య తనీయగర్తం । జనాన్ సముత్సార్య నినాయ సమ్యక్॥
ఇత్థంప్రభావం స్వమమాను షోచితం। ప్రఖ్యాపయన్ దివ్యగతిర్మహాత్మా
సమాగమత్పావనపట్టణం శుభం। యత్రాస్తి రాజా నరసింహసంజ్ఞః॥ ౩౩
శ్రుత్వా ప్రవృత్తిం స్వగురోః ప్రయత్నాత్ ।గోవిందయోగీంద్రనవావతారః
శ్రీవాసుదేవేంద్రయతిం ప్రపన్నః। శ్రీశంకరాచార్యనవావతారః॥ ౩౪
దీక్షాంగురో మేకురు దేవపూర్ణాం। శ్రీదేవతానుగ్రహపాత్రయోగ్యాం
సమాప్షడాసన్ భవదీయదృష్టేః। పాత్రస్యమేత్యంతవిలంబితాయాః॥ ౩౫
ఇతిప్రపన్నం సముదీక్ష్య శిష్యం। గురుర్మహాత్మా వచనం బభాషే
సర్వజ్ఞకల్పస్య తవాద్య దీక్షా। మయా ప్రదేయేతి విడంబనం తత్॥ ౩౬
త్వంశంకరో భూమితలేవతీర్ణః। శ్రీసంప్రదాయం వితతం కరిష్ణుః
కియానహం తేద్య ముపదేశే। నిమిత్తమాత్రం గురుశిష్యభావః॥ ౩౭
దినాన్యుషిత్వా కతిచిద్యతీంద్రః । పాపన్నపుర్యాం సహశిష్యవర్గః
శ్రీదక్షిణామూర్తి బుధేన సాకం। జగామ మౌనిః పురము మ్మడాఖ్యం॥
తమాగతం వీక్ష్య బుధం పురస్థాః । శ్రీరామచంద్ర ప్రముఖా బుధేంద్రాః
సమాగతం పర్వణి పూర్ణచంద్రం। యథాసముద్రా జహృషు స్తథా తే॥ ౩౯

వసంతకాలే సుదినే సులగ్నే । దీక్షాం సమారభ్య సపంచగవ్యాం
ఆద్యేద్వితీయే ముఖపంచ కోద్ధాం । ఆమ్నాయ దీక్షాం దివసేతృతీయే
షడధ్వ సంశోధనపూర్వకం దృక్ । స్పర్శాది పూర్వాం సమహాభిషేకాం
అనుత్తరామ్నాయ సమాఖ్య దీక్షాం । చక్రే పరివ్రాజక చక్రవర్తీ ॥ ౮౫

దినేచతుర్థే సమునిః పరివ్రాట్ । శ్రీచక్రపూజాం విధివద్విధాయ
వేధాం చకారాద్భుతశక్తిపాత । ముఖ్యాం దదావాత్మ నిపూర్ణతాం చ ॥
పరేద్యురవ్యగ్రమనాస్సతీర్థైః । స్వహామరానోకహ పుష్పజాలైః
గురుం సమభ్యర్చ్య యథావిధానం । కృతార్థతాం కృత్స్నవిదాపపూర్ణాం
నిత్యాక్రమేణా ధనళక్షపక్షే । తద్వ్యుత్క్రమేణ ప్రతికృష్ణపక్షే
శ్రీచక్రమర్చాక్రమశస్సమర్చ్య । ఉపాసమాసత్రయమత్రవిద్వాన్ ॥ ౮౬

స్వస్యేతరేషాం సహపాఠినాంచ । నిర్మాయ చక్రాణి సమోన్నతాని
సంప్రోక్ష్యతేషాం ప్రవిభజ్యపశ్చాత్ స్వయం స్వకీయం జగృహే సవిద్వాన్
యద్యద్విమర్శార్హమదశ్చసర్వం । శ్రీ దేవతాయాః పరమంచతత్త్వం
యద్యద్రహస్యం గురుమాత్రలభ్యం । తత్తత్సమస్తం జగృహే యథావత్ ॥
గురోః కులేస్థానివసన్ త్రిమాసం । లబ్ధ్వా తదాజ్ఞాం పునరాగ్రహాచ్చ
పునర్మైదజ్మండలసంస్థితస్య । ప్రాపాంతికం లేకుమహాల్పురస్య ॥ ౮౭

తత్రాప్యంతదేశే స్తిసుసంప్రదాయః । వ్యాసేనసాక్షాత్ప్రకటీకృతార్థః
చెప్పల్లినం శేసగుణాపరాం బా । ఆసప్తమాద్యద్గృహమధ్యవాస ॥ ౮౮

యస్సప్తమస్తత్రపుమాన్ మహాత్మా । సదక్షిణామూర్తిరితిప్రసిద్ధః
సప్రాపదేవీనగరం సమాత్రాప్య । సోయం యయాతద్గృహమేవపశ్చాత్ ॥
సప్రాప్యతత్రస్థితకోశజాతం । పూర్వం గురోర్లబ్ధమపిప్రసిద్ధం
ఉపాసకైర్వ్యుత్తమదేతరైశ్చ । శాస్త్రంబభూవాప్తసమస్తవిద్యః ॥ ౯౦

ఇత్థం సపూర్ణః పురుషః పురాణః । యథోచితం లబ్ధధనః ప్రభుభ్యః
స్వదేశయానాయమతించకార । ససోదరః పండిత చక్రవర్తీ ॥ ౯౧

తస్యాను జన్మా భగవాన్ విపశ్చిత్ । స్వస్యాగ్రజాల్లబ్ధసమస్తశాస్త్రః
స్వస్యాగ్రజే దేవపతావుపేంద్రో । యథా తథా భక్తిసమన్వితోభూత్ ॥
సపండితేంద్రోనుజసంయుతోస్మాత్ప్రస్థాయసంప్రాప్య సికిందరాఖ్యాం
పురీం స్వసుః ప్రాప్తసమాదరస్తద్భర్త్రా చసమ్మానిత ఆపతృప్తిం ॥ ౯౩

పైతృష్వసేయః కృతకర్మవిద్యా।పరిశ్రమః ప్రాప్తసమస్తవేదః
వేదాంతశాస్త్రం సమధీత్యతస్థౌ।నారాయణాఖ్యస్యగురోఃసకాశాత్॥
స చాహితాగ్నిర్విధివద్గృహీత।త్రేతాగ్నిహోత్రైఃపరివర్తితేష్టిః
నిత్యాన్నదానేన వివృద్ధకీర్తిః।శిరస్థితో లౌకిక వైదికేషు॥ ౫౫
తత్రానుజంపండితమండలేంద్రః।సంస్థాప్యయత్నేనకృతప్రయాణః
ప్రాపస్వకీయాంనగరీంసబాలవ్యాఘ్రాభిధాంఉత్సుకబంధుసంఘాం॥౫౬
ఏకైకవారంసవిదేశయానం।కుర్వన్నధ్యైకైకశుభంచకర్మ
గమాగమాభ్యాంస్వకుటుంబయాత్రాం।ఉవాహకాలంపరచింతనేన॥
ప్రాతస్సమారభ్యబుధఃప్రకుర్వన్।న్యాసాసనధ్యానయజపంచపశ్చాత్
చక్రార్చనం నిత్యమసౌ పరాంబా।సేవాంస్తుతిం తత్పరతామవాప॥
గృహస్థితోప్యేష వనస్థవృత్తిః। ధనార్జనాదాయతివద్విరాగీ
కళత్రయుక్తోప్యనిశం వ్రతస్థః। తపశ్చచారప్రథితస్తపస్వీ॥ ౫౯
ఇతి శిరసి నితాంతం శాంతసం శాంతతాపం
పరగురుపదయుగ్మం వాచిమంత్రం పరాయాః
మనసిచ లలితాంబా కామరూపం స పశ్యన్
సమధిగత సమాధిః యోగసంసిద్ధిమాప॥ ౬౦

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
దీక్షావిలాసోనామ షష్ఠస్సర్గః.

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసః

సప్తమస్సర్గః

గచ్ఛన్ గచ్ఛన్ తం విదేశం తపస్వీ। కుర్వన్ కుర్వన్ కౌతుకం సోదరాణాం
తస్వన్ తస్వన్ శ్రీపరాసంప్రదాయం। యచ్ఛన్ యచ్ఛన్ చిత్తమాసస్వగేహే
ద్వైతీయీకః సోదరః పండితస్య। ప్రాప్తోద్వాహః రాజవిద్యాకృతార్థః
రాజద్వారే లబ్ధముఖ్యాధికారః। శ్రీరామాఖ్యోభూత్తపస్విప్రసాదాత్ ॥ ౭
కన్యాంస్వీయాంభాగినేయాయపశ్చాత్। స్వస్యగ్రామే రామలింగాభిధాయ
దత్వాకృత్వాశాస్త్రసిద్ధంవివాహం। సంతృప్తోభూత్పండితేంద్రఃకృతార్థః॥
ప్రాప్యానుజ్ఞాంమాధవస్యాగ్రపుత్రః। సుబ్రహ్మణ్యోవైశ్వదేవాదిపాకాన్
అగ్న్యాధానాద్యాన్హవిర్యజ్ఞముఖ్యాన్ । కృత్వాగ్నిష్టోమదీక్షాం చకార
యజ్ఞేష్వేషుప్రాప్తధుర్యస్వభావః పూర్వందేవేష్వచ్యుతోభూద్యథైవ
పశ్చాదగ్నిష్టోమయజ్ఞేపివిద్వాన్। జామాత్రాసావాపసైకిందరాఖ్యం॥ ౮
యజ్ఞస్యాంతేసత్కృతోయజ్వనాసౌ। స్థిత్వాకంచిత్కాలమత్రాప్తముఖ్యైః
పశ్చాదాపృచ్ఛ్యాప్తబంధూన్ప్రతస్థే। జామాత్రాసౌటేకుమల్పత్తనాయ
కంచిత్కాలంతత్రవిద్వానుషిత్వా। గత్వాదృష్ట్వాసద్గురుంవాసుదేవం
ప్రాప్త్వానుజ్ఞాంటేకుమల్గ్రామమేత్య। స్వస్థోదేవీసేవయాతుష్టఆసీత్ ॥ ౯
జ్యేష్ఠోస్యాప్తసోదరఃప్రాప్తదారః। సుబ్రహ్మణ్యావాస సైకిందరాయాం
పుర్యామేతస్యాంతికేర్థాభిలాషీ। స్థిత్వాకాలంయాపయామాసవిద్వాన్
తస్యాంపుర్యాంకశ్చిదాసీద్ధనాఢ్యః। పుచ్ఛపూర్గోవ్లక్ష్మీనారాయణాఖ్యః
వ్యాపారేణాభూన్మధూనాంసుమానాం। మద్యాదీనాంయావనేరాష్ట్రదేశే॥
కేచిత్పుష్పప్రాపణేసన్నియుక్తాః । కేచిన్మద్యోత్పత్తిగేహేనియుక్తాః
కేచిత్తేషాంవిక్రయార్థేనియుక్తాః। కేచిద్ద్రవ్యాగారదేశేనియుక్తాః॥ ౧౦
సుబ్రహ్మణ్యస్యాప్తవాక్యాద్ధనాఢ్యః। కోశాగారేశ్యాలకంయజ్ఞకర్తుః
ధీమచ్ఛ్రేష్ఠంలేఖకంసుప్రసిద్ధం। ప్రాప్తామోదస్సోదరంసస్యయుక్త్యా॥

తత్రస్థిత్వా దక్షిణామూర్తినామ్నా। విద్వద్వర్యస్యానుజః కృత్యవిత్త్వాత్
కర్తవ్యం స్యాద్యద్యదత్రాధికారే తత్తత్సర్వం సద్యధావచ్చకార॥ హ్యేత్
యుక్తాస్సర్వే సంహతాస్స్వామికార్యే। స్వం స్వం కార్యం చక్రురన్యోన్యసా
కేచిత్తేషాం బంధవస్తస్య పత్న్యః। వ్యాపారేస్మిన్ కేచిదాప్తా బభూవుః॥ ౧౩
సర్వేన్యోన్యం పూర్వమాలోచ్య పత్న్యాః కోశాదర్థం జహ్రుః రాపుర్వభజ్య
చత్వారింశత్ప్రాప్యసాహస్రమేతత్ జ్ఞాత్వా స్వామీ చౌర్యమేతచ్చుకోప॥
తాన్ప్రత్యేతాన్ సోముంకృత్తస్థే । న్యాయస్థానేచాభియోగించకార।
న్యాయాధ్యక్షస్తం విచార్యాభియోగం। తేభ్యో దోషస్థాపనం చాపి చక్రే॥
బాంధితుర్వ్రాంతాం నిశమ్యాగతస్తాన్ దృష్ట్వా దేవః మాతృకాపాభిపూర్వం
ప్రత్యేకం తైః కారయిత్వా ప్రతిజ్ఞాం కాల్యేతుల్యేస్థాతుం నిర్భయా పండితేంద్రః
సర్వే పశ్చాత్తత్రేసాక్ష్యకాలే। ప్రాప్యాప్తాస్తే స్వామినం తత్సహాయాత్
దోషాత్తస్మాన్నిర్యయుః కూటసాక్ష్యాత్। శిష్టస్త్వేకః పండితస్యానుజోత్ర॥
న్యాయాధ్యక్షః పండితస్యానుజం తం। కృత్వాధీరం రక్షకాణామధీనం
పేట్యాం క్షిప్త్వా పత్రిజాతం తదీయం। తం తాం నేతుం రాజధానీం పరేద్యుః॥
ఆజ్ఞాం దత్త్వా రాజధానీనియంతుః । సర్వోదంతం తం యథావల్లిలేఖ
విద్వానేషః స్వాగ్రజం ద్రష్టుకామః। ప్రాప్యానుజ్ఞాం రక్షకైస్సార్ధమాయాత్
సంప్రాప్యాయం దక్షిణామూర్తి దేవం। స్వస్యోదంతం శ్వః ప్రయాణం పురాయ
కారాగారప్రాప్తిమత్యంతభావ్యాం। ప్రోవాచాస్మై దుఃఖితో దీనదీనః॥ ౨౦
తచ్ఛ్రుత్వా సాధీరధీర్మహాత్మా దత్త్వా తస్మై స్వానుజాయాభయం ప్రాక్
మృష్టం చాన్నం రక్షకేభ్యో వితీర్య। ప్రాపైవ కాంతం తం ప్రతీత్థం బభాషే॥ ౨౧
గత్వా శీఘ్రం త్వం మదకృత్తనాయ ప్రాప్య ప్రాగారం రాజకీయం పురస్తాత్
యద్యేకస్తే తత్ర భృత్యస్సహాయః తం చాహూయోద్ఘాటయ ద్వారదేశం॥
గత్వాచాంతస్తత్ర తే పత్రపేటీం। ధృత్వా ధోర్భ్యాం ప్రాప్య బాహ్యప్రదేశం
కూపే కుత్రాప్యాతురః పాతయిత్వా। ప్రాగాదిత్యస్యోదయాదత్ర తిష్ఠ॥ ౨౩
అద్యాభూత్తే యామమాత్రం హి గంతుః శీఘ్రం యాయా యాస్స్వావశిష్టా త్రియామా
సాహాయ్యార్థం ప్రేషయామ్యంచికాం తాం మా భైషీస్త్వం స్వాగ్రజేస్మిన్ సజీవే॥
అద్యారభ్య ప్రాతరంతం సమాధౌ। స్థిత్వా ధ్యాయన్ రాజరాజేశ్వరీం తాం
అత్రత్యానాం తత్పురే సంస్థితానాం దృష్టిం గాఢం నిద్రయాచ్ఛాదయామి

ఏవం ధీరం ప్రేషయిత్వానుజంతం। ధ్యాయన్ దేవీంసంస్థితోనన్యబుద్ధిః
నిద్రాదేవీతతగత్వాజనానాం। తత్రత్యానాందృష్టిబంధంచకార॥ ౨౯
గత్వాశీఘ్రంసస్వాగ్రజస్యోపదేశాత్ పూర్వంప్రాప్తంమంత్రమేకాగ్రచిత్తః
ధ్యాయన్ రాజద్వారదేశంప్రపద్య। స్వస్యాభీష్టంభృత్యమాకారయత్తం॥
రాజాగారేసంస్థితారాజభృత్యాః। సర్వేభూవన్ గాఢనిద్రావిముగ్ధాః
ఏకస్తత్రాహూతమాత్రస్సమేత్య। ద్వారంస్వేష్టస్తత్సముద్ఘాట్యతస్థౌ॥
తద్ధస్తేసౌపంచవింశప్రమాణం। నిష్కందత్వాతేనసాకంసపేటీం
ధృత్వాదోర్భ్యాంగ్రామబాహ్యప్రదేశేహ్యాపేత్యైష్యస్వాగ్రజంప్రాపభూయః
విద్వద్వర్యస్యాపిదేవీప్రదర్శ్య। స్వీయంరూపంకార్యలాభంశశంస
దృష్ట్వానోన్యస్యాంసోదరౌలబ్ధమోదౌ ప్రాతఃకాలేరక్షకాజాగరూకాః॥ ౩౦
ప్రాతస్సాకంపండితస్యానుజేన। న్యాయాధ్యక్షస్యాంతికంతేప్రపన్నాః
తత్రాదృష్ట్వాపత్రపేటీంభటాస్తే। రాజాగారేవిహ్వలాభీతభీతాః॥ ౩౧
న్యాయాధ్యక్షాయోచురేతాంప్రవృత్తిం। తేతేనాసన్ స్వాధికారాన్నిరస్తాః
పత్రాభావాత్ప్రచ్యుతోస్యాభియోగః స్వస్థావేతౌసోదరావభూతాం॥
పృచ్ఛాపంక్త్యైః ప్రాహ్యసమ్యక్స్వధర్మంనిర్దోషంతంసోపి... స్వస్యబంధూన్
జ్ఞాత్వాచోక్త్వాస్వాపరాధంమమార్జ న్యాయోన్యేమం గ్రస్యాజ్ఞయసర్వ్వథైవ॥
యేవాభూవన్ సంహతానాంహిమధ్యేచోక్త్వానాక్యంమాతృశాపేనదుష్టాః
వృద్ధాలాపాఃకూటసాక్ష్యప్రవృత్తాః। తేవైసర్వేభూతలంప్రేత్య...త్రాః॥
దేవీగత్వాచాహరత్తత్రపేటీం। శాపగ్రస్తాఃకూటసాక్ష్యప్రవృత్తాః
ఇత్యేవం శ్రీదక్షిణామూర్తిదేవస్యాప్తాశ్చక్రుర్భక్తిమత్యంతమస్మిన్॥
ఇత్థం దేవః ప్రాప్తదివ్యప్రభావః। భావందేవీపాదయోస్సన్నిరుధ్య
కుర్వన్నర్చాంచక్రరాజస్యనిత్యం। కాలం నిన్యేసోకుమల్పత్తనేసౌ॥ 3౬
శృత్వాతస్యామానుషం దేవభావం। దివ్యజ్ఞానంస్వాత్మమాత్రైకగమ్యం
తద్దేశస్థాఃపండితాఃపామరాశ్చ। తస్మిన్ భావంపండితేంద్రేబబంధుః 3౭
విద్వద్వర్యాస్తస్మైదకృత్తనస్థాః। శ్రీమంతస్తంపండితేంద్రంమహోస్తం
ఆసీయాస్మాత్ శ్రీశుకేనప్రగీతం। పేయంశ్రోత్రైరాత్తశేయాయచక్రుః
పౌరాణాంతచ్ఛ్రితుకామాఃపురస్థాః। బాలానార్యఃపూరుషావర్ణినశ్చ
అగత్యాగత్యాధికంబద్ధభావాః। శ్రీకృష్ణాఖ్యేనిత్యయుక్తాబభూవుః॥ 3౫

పూర్వంయద్వద్ధాస్తినేపత్తనేభూత్। దేవర్షీణాంసత్సభావిష్ణురాతే
శ్రోతర్యేవంపత్తనేస్మిన్ జనానాం। భూదేవానాంసంగతానాంసభాభూత్
దేశాద్దేశాత్ పండితాఃప్రాప్యదేవం। గ్రంథేచాస్మిన్ సంశయచ్ఛేదమాపుః
ప్రీత్యా౽పూర్వాన్ సంగ్రహాణావిశేషాన్। నత్వాతస్మైఆసమాప్తేఃప్రతస్థుః
తస్మిన్ దేశేపండితాస్తర్కవాదాః। మధ్వాచార్యానీతసిద్ధాంతదక్షాః
ద్వైతంతత్త్వంమన్యమానాఃప్రశస్తం। ఆగత్యాస్మైస్వీయవాదాయయత్తాః
విద్యాంస్తేషాంద్వైతవాదాన్ పురాణే। దృష్టాన్ సర్వాన్నన్వయాత్తాన్మనోద
బ్రహ్మస్తోత్రేవేదగీతాసుసమ్యక్। తార్తీయీకేస్కంధఏకాదశేచ॥ ౪౩
ద్వైతంసత్యంబ్రహ్మగీతాసుగీతం। భక్తిర్ముఖ్యావిష్ణులోకాప్తిహేతుః
భక్త్యాగమ్యావిష్ణుతత్వంనచాన్యైః। భక్త్యైముఖ్యంప్రోక్తమేతత్పురాణం॥
ద్వైతంత్వప్యపిబ్రహ్మగీతాసునోక్తం। దృష్టాంతైస్తైర్మృత్సువర్ణాదిముఖ్యైః
అద్వైతంవైసమ్యగుక్తంయదార్థం। ద్వైతం సర్వంనశ్వరందోషయుక్తం॥
యద్వద్ద్వైతందోషయుక్తంహితత్తత్। బ్రహ్మాద్వైతందోషహీనంసుశాంతం
ద్వైతాభావేశిష్యతే౽ద్వైతమేకం। కార్యాభావేమృద్యథైకావతిష్ఠేత్॥
మృత్కార్యాణాంనామరూపంచభిన్నం। వాచారభ్యంవస్తుతత్వంమృదేవ
బ్రహ్మణ్యేకంనామరూపంచభిన్నం। వాచారభ్యంవస్తుతత్వంసదేవ॥ ౪౪
అర్థాభావశ్చాత్మనోన్యస్యసర్వ। ప్రోక్తస్స్కంధే౽ద్వైతభావస్తృతీయే
కృష్ణేనోక్తస్తద్వదేకాదశేచ। ప్రాయస్సర్వత్రైవచాద్వైతభావః॥ ౪౫
భక్తిర్జ్ఞానస్యాంగమత్యంతముఖ్యం। అన్యేభ్యస్తత్కర్మయోగాదికేభ్యః
కర్మాదీనాంభక్తితః పూర్వభావః। భక్తిర్జ్ఞానాంగైవముఖ్యానజాతు॥ ౪౬
భక్త్యాహీనాస్తత్పదంచాపురన్యే। భక్త్యాగుప్తావిష్ణునానిర్భయాస్స్యుః
తస్మాద్భక్తిర్జ్ఞానినాంఉత్తమాంగం। కర్మాదీనాంతత్తదన్యాంగతాస్యాత్
మృద్దృష్టాంతాల్లోకహేతుత్వవాదాత్। లోకాదీనాంనశ్వరత్వాల్లయాంతే
ఉత్పత్తేఃప్రాక్ నాశకాలేప్యభావాత్। ద్వైతంనాస్త్యద్వైతమస్త్యత్రసత్వాత్
గీతాస్వేవంనిశ్చితోర్థఃపురాణే। వేదాంతేషుప్రాక్తనేష్వార్థికేషు
వ్యాఖ్యానేషువ్యాససూత్రేషుచైవం। ద్వైతంసర్వంవ్యావహార్యంప్రమాణం
ఇత్థంశ్రుత్వాద్వైతినస్తేస్వవాదం। నిర్వోఢుంతంనాశకన్ శ్రౌతయుక్త్యా
సభ్యాస్సర్వేతస్యవిద్యాప్రభావం। దృష్ట్వాతస్మిన్ సానుబంధాబభూవుః॥

ఏవంవిద్వాన్ తంపురాణంసమాప్య। పౌరైర్దత్తంప్రాప్యచార్థంప్రభూతం
కృత్వాకీర్తిందిక్షుపూర్ణాంప్రకీర్ణాం ప్రాప్తోభూయస్తేకుమల్పత్తనంతం॥
గత్వాశీఘ్రం సద్గురోస్సన్నివేశం। నత్వాపాదౌపాదుకాభ్యాంసమేతౌ
కృత్వామూర్ధ్ని ప్రీతిపూర్వాంతదాజ్ఞాంస్థిత్వాతత్రప్రాపవిద్యామపూర్వాం
దేశేతస్మిన్ గౌతమీతీరదేశే। పీఠోస్త్యేకః శాంకరోవాసరాఖ్యః
తస్మిన్ పీఠే శారదానిత్యసంస్థా। పీఠాధీశోవాసరస్వామినామా॥
సోయం స్వామీ నిత్యసత్యస్వభావః। రక్షాదక్షస్తత్రవర్ణాశ్రమాణాం
యోవారాజ్యేమంత్రిణోభాగ్యపుర్యాం। తేవైసర్వేతస్యపీఠస్యశిష్యాః॥
స్వామీవృద్ధఃస్వస్యనిర్యాణకాలే పీఠాధ్యక్షంతంవిధాతుంవ్యవస్య
వైరాగ్యేణాత్యంతశుద్ధస్వభావంఆనేతుంస్వంయానమస్మైవ్యనైషీత్ ॥౫౮
సోయంవిద్వాన్ దీర్ఘసన్యాసమస్మిన్। కాలేఽయుక్తంమన్యమానస్తపస్వీ
నైచ్ఛద్గంతుంవాసరాఖ్యంప్రదేశం। స్వస్యాచార్యస్యాజ్ఞయాసన్నిరుద్ధః॥
పశ్చాదాజ్ఞాంశ్రీగురోఃప్రాప్యదేవః। దేశంస్వస్యప్రాప్తుమైచ్ఛత్సవిద్వాన్
ప్రస్థాయాస్మాత్ ప్రాప్యసైకిందరాఖ్యం। కంచిత్కాలంబంధుగేహేవ్యనైషీత్
తతోబుధేందోర్దుహితుర్వరేణ। సహామరేంద్రస్యగురోస్సమానః
స్వకీయమాసాద్యగృహంగృహేశః। కళత్రమిత్రాదిముదంచచార॥ ౬౧

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
మహిమానువర్ణనం నామసప్తమస్సర్గః

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసః

అష్టమస్సర్గః

సుబ్రహ్మణ్యోఽయమష్టకామస్సుదేశాన్ । యాగేనాభూదగ్నిచిన్నామకేన
రాజద్వారేప్రాప్తముఖ్యాధికారః । తత్రస్థానాం శ్రీమతాం ప్రేరణేన ॥ ౧
కోశాగారస్యాధిపత్యం సలబ్ధ్వా । ప్రాయస్సర్వం రాజకృత్యం చకార
తస్యాధ్యక్షః నామమాత్రైకసారః । భృత్యా ఆసన్ తస్య సర్వే నియుక్తాః ॥
తత్రాయాతా బంధవో మిత్రవర్యాః । తేషాం యోగ్యం దాపయన్నాసకృత్యం
భుక్తిం సాధ్వీ తత్కళత్రం ప్రదత్తే । విశ్వేశోఽయం సాన్నపూర్ణా బభూవ ॥ 3
ఇత్థం జాతే తత్ర నిత్యాన్నదానే । దాతర్యస్మిన్నర్థినాం కామనానాం
పూర్ణం గేహం బాంధుభిః పండితేంద్రైః । కాశీ చాసీద్యావనీ రాజధానీ. ౪
పూర్వం శాస్త్రేష్వద్భుతప్రజ్ఞ ఆసీత్ । సాంగే వేదే శ్రౌతకాండే సమగ్రే
పశ్చాదద్య ప్రాప సర్వజ్ఞభావం । కోఽన్యోఽస్యాస్యాత్తుల్యతాం గంతుమీశః ॥ ౫
దేశే దేశే తస్య దాతృస్వభావః । పర్యాప్తో భూదాసముద్రాత్ పృథివ్యాం
యాంత్రాదేశశ్చాభవద్రాజధానీ భూదేవానాం భుక్తిముక్తిప్రదాభూత్ ।
సుబ్రహ్మణ్యః ప్రాప్య దేశం స్వబంధూన్ ప్రత్యేకం ప్రాగాహ్వయత్ యజ్ఞదృష్ట్యై
పశ్చాద్గత్వా దక్షిణామూర్తిదేవం మృద్వ్యా వాచా ప్రాహ గంభీరమేవం ॥ ౬
బాల్యాదావామేకపాత్రాన్నభుక్తీ । ఏకాచారావేకశయ్యాశయానౌ
ముఖ్యో బంధుః పాండవస్యేవ కృష్ణః । నాన్యస్త్వత్తో మేఽస్తి భవ్యాభిలాషీ ॥ ౭
బ్రహ్మాహం త్వం శంకరో భూమిభాగే । కర్మోపాసాస్థాపనాయావతీర్ణౌ
సోఽహం కర్మణ్యప్రమత్తో యతిష్యే । ఆగత్య త్వం స్వీయకార్యం కురుష్వ ॥ ౮
పూర్వం కృష్ణో రాజసూయే యథాభూత్ । సర్వద్రష్టా పాండవస్యాత్రయజ్ఞే
స్థిత్వా సర్వద్రష్టృభావం వహ త్వం । యోషా భ్రాతా మాతులేయశ్చయుష్యాం
శ్రుత్వా వాక్యం దక్షిణామూర్తిదేవః । భ్రాతా యష్టుస్సూర్యనారాయణాఖ్యః
జాతాహ్లాదా బంధవస్సానుబంధాః । యాతాస్సర్వే యావనీం రాజధానీం ॥

లేఖాదిభిః ప్రేషితాః పండితేభ్యః। ఋత్విగ్భ్యశ్చ శ్రౌతవిద్యాధికేభ్యః
ఋత్విగ్వర్యాః దేశదేశాంతరస్థాః। దిగ్భ్యః ప్రాప్తాః సంగతా యష్టృగేహం॥
వేదార్థజ్ఞాః పాపనాద్యాస్సుధీంద్రాః శ్రౌతప్రజ్ఞా వెంకపాద్యాః ప్రసిద్ధాః
వేదాంతజ్ఞాశ్శ్రీదినారాయణాద్యాః మీమాంసజ్ఞాః దక్షిణామూర్తిముఖ్యాః
సర్వార్థజ్ఞా అచ్యుతస్వామిపూర్వాః। వేంకోబాద్యా నాయకా ధర్మశీలాః
రామన్నాద్యా వైశ్యవర్యాః పరిభూతాః। యజ్ఞాయాసన్నాగతాః ప్రీతిపూర్వం॥
పర్యాప్తాస్తే పంచయాగప్రయోగే ఋత్విగ్వర్యాస్తానతీవానునీయ
సర్వేషాం ప్రాదక్షిణాదీయతే స్మాత్। యూయం సర్వే యజ్ఞమాపాలయంతు॥
యావంతస్స్యుర్యజ్ఞకర్మణ్యవశ్యాః। తావంతోఽస్మిన్ కర్మభారం వహంతు
అన్యే సర్వే పాలయంతు స్వయాగం। ఇత్యుక్త్వా సా ఋత్విజస్తత్ర వవ్రే॥ ౧౭
అగ్న్యాధానాద్యగ్నిచిద్యాగమస్మిన్ స్వధ్వర్యుత్వేనాన్నపార్యం స వవ్రే
యస్సంజాతస్స్వస్య చాచార్యవంశే। యష్ట్రా సాకం శ్రౌతకల్పం పపాఠ॥
ఏవం సర్వం సిద్ధవత్కృత్య యష్టా। ఋత్విగ్భిస్తైర్యజ్ఞదీక్షాం ప్రపేదే
సర్వద్రష్టా దక్షిణామూర్తిదేవః। సర్వత్రాభూత్పాలకః కర్మణస్సః॥ ౧౮
ఆరబ్ధేఽగ్నిర్గారుడాకారదేశే। చేతుం యాగే నేష్టకాభిర్విధిజ్ఞైః

ఋత్విక్కశ్చిన్మంథనగ్రామహాసీ। వ్యత్యాసేనేష్టకాంతత్రిచక్రే॥ ౧౯
ఋత్విక్కోఽయం సంవృతో నైవ యజ్ఞే। తస్మాత్కోఽపాద్యజ్ఞభంగే ప్రవృత్తః
యాగస్యాంగం ఋగ్యజుస్సామవేదాః। వేదస్తుర్యోఽపాలకో మూర్తినిష్ఠః॥
తుర్యాద్వేదాద్దక్షిణామూర్తినిష్ఠాత్। సర్వద్రష్టా రుద్రనేత్రాదివాగ్నిః
జాతస్తీక్ష్ణస్సంజ్వరస్తేన విద్ధః యజ్ఞఘ్నోఽయం కాలమృత్యుం ప్రపేదే॥ ౨౦
యే యజ్ఞఘ్నా రాక్షసాస్తేన చాన్యే। పంచత్వం సర్వే సద్యోఽపేణయాతః
ప్రాయశ్చిత్తం తంత్రనిర్ణీయతంత్రం। యాగం చక్రుః ఋత్విజస్సావధానాః
ఋగ్వేదేనాభూత్తదా హోతృతంత్రం। ప్రత్యాయత్తం యాజుషాధ్వర్యుతంత్రం
సామ్నాసీదౌద్గాతృతంత్రం సమస్తం। బ్రహ్మాధీనం సత్సదస్యానుకూలం॥
శత్రుం ధృత్వాథర్వవేదం తపస్వీ। యాగం సర్వం మూర్తిదేవః పుపోష
భీతాస్స్వే స్వే సావధానాః ప్రయత్నే। ఋత్విగ్వర్యాశ్చాలయామాసురేనం॥
ప్రాప్తే కాలే యజ్ఞియానాం పశూనాం। ఆలంభేనాభూద్వపాయాగపూర్తిః
తద్దృష్ట్యర్థం దేశదేశాంతరేభ్య। శ్చాతుర్వర్ణ్యం సంఘశః ప్రాప్తమాసీత్॥

పశ్చాదంగైర్యజ్ఞియానాం పశూనాం । పక్త్వా హోమేతద్ధవిర్యాగరూపే
పూర్తిం ప్రాప్తే భక్ష్యమాసీద్ధవిస్తత్ । యష్టుర్భాగేన ర్త్విజాం యజ్ఞశిష్టం ॥
యష్టా యోగీ పాశుకే యాగకాలే । యోగేనాత్మన్యాప్తనిష్ఠో బభూవ
ఋత్విగ్భిస్సంబోధితో యాగశీలః । తంత్రే తస్మిన్ సావధానో బభూవ ॥ ౨౮
స్వం స్వం లబ్ధం పాశుకం హవ్యశేషం । ఆఘ్రాయాగ్నౌ నిక్షిపేదాచమేచ్చ
ఇత్థం లోకే యాజినాం సంప్రదాయః ఏవం కర్తుం సంయతా ఋత్విజస్తే । ౨౯
యష్టా చైతాన్ సన్నిబుధ్యేత్థమూచే యూయం సర్వే మాంసమద్యం తు తస్మాత్
యద్యద్భక్ష్యం యస్య యస్యాస్తి హవ్యం తత్తద్ధవ్యం తస్య తస్యాస్తు భక్ష్యం ॥
నో చేదేవం యజ్ఞపూర్తిర్నహి స్యాత్ । కిం యజ్ఞేన ప్రాణిహింసేన లభ్యం
శ్రుత్వైతత్తే సంశయం ఛేత్తుకామాః । వాదం చక్రుః పండితానాం సభాయాం ।
మాంసం భక్ష్యం నైవ పేయం న మద్యం । ఇత్యాచారః శాస్త్రదృష్టః ప్రసిద్ధః
యుష్మాకం తత్ప్రేరణం నైవ యుక్తం । శిష్టాచారః పాలితః పాలయేన్నః ॥ ౩౧
శ్రుత్వా వాక్యం దక్షిణామూర్తిదేవః । తాన్ ప్రత్యేవం వాచమూచే తపస్వీ
ధర్మోఽహింసా సర్వధర్మాధికోఽస్మా । చ్ఛాస్త్రాద్ధింసా నైవ కార్యా భవద్భిః ॥
సర్వేషాం నశ్చక్షుషాం గోచరేఽస్మిన్ । ఆచారః కిం యాగకృతా సైవ హింసా
సామాన్యం తత్ తద్విశేషాత్పరాస్తం । యాగే హింసా చోదితా చేదహింసా ॥
మాంసం భక్ష్యం నైవ సామాన్యశాస్త్రాత్ యాగే హవ్యం భక్ష్యమేతద్విశేషాత్
హింసా నాస్మాభిః కృతా నేతరైశ్చేత్ । భక్ష్యం దంత్రైర్నైవ యుష్మాభిరస్తు ॥
పూర్వం మంత్రైస్సంస్కృతిస్తద్వపాయాః హస్తోద్ధారశ్చాంగమాంసగ్రహశ్చ
పక్తిర్మాంసస్యేతి సర్వం త్వదీయం । కర్మైతత్ స్యాత్ కిం వృథా హవ్యభుక్తిః
యజ్ఞశిష్టం యత్తదేవామృతం స్యాత్ । తచ్చాశ్నంతః కిల్బిషైర్ముచ్యమానాః
యజ్వానస్తే చిత్తశుద్ధిం లభంతే । జ్ఞానాన్ముక్తిం నిత్యసిద్ధాం లభంతే ॥ ౩౨
సౌత్రామణ్యాం సోమహాలాగ్రహాణాం । ఆదానం సంచోదితం వేదవాక్యైః
తత్రర్త్విగ్భిః ప్రక్రియా కింవిధా స్యాత్ । కర్తవ్యైతత్సమ్యగాలోచయంతు ॥
హాలాస్థానే తామ్రపాత్రే గుడాంభః । సంస్థాప్యం స్యాత్ ప్రాతినిధ్యేన తస్యాః
ముఖ్యాభావే ప్రాతినిధ్యప్రసక్తిః । ముఖ్యం లభ్యం వర్త్మనా యేన కేన ॥ ౩౩
సోమో రేతో దేవరాజస్య తస్మా । ద్ధాలాతుల్యం తస్య పానం నిషిద్ధం
యాగే శాస్త్రాద్గ్రాహ్యమేతత్సమస్తం । నో చేద్ధర్మాత్ ప్రచ్యుతిస్స్యాద్ద్విజానాం ॥

ధర్మే సర్వత్ర శాస్త్రం ప్రమాణం। ధర్మే శాస్త్రాత్ స్యాత్ప్రవృత్తిర్నివృత్తిః
ఉచ్ఛాస్త్రాచ్చేత్ స్యాత్ప్రవృత్తిస్తతస్స్యాత్ యామ్యేలోకే తస్య నిత్యం నివాసః॥
భాగస్థానే పిష్టరూపః పశుః స్యాత్ । హాలాస్థానే తామ్రపాత్రే గుడాంభః
సోమస్థానే స్యాల్లతా లోకసిద్ధేత్యేతత్సర్వం కర్మణో బింబభూతం॥ ౪౧
భాగస్థానే పిష్టరూపస్స నేష్టః। భక్ష్యస్థానే నేష్టమాఘ్రాణకర్మ
తుల్యం పాపం ముఖ్యగౌణద్వయస్య। బింబం యద్వద్బింబితం తద్వదేవ॥ ౪౨
హింసాం కృత్వా శాస్త్రహేతోర్యథావత్ స్వీకారో యద్ద్రవ్యశేషస్య న స్యాత్।
యుష్మాకం స్యాత్ శాస్త్రతః ప్రత్యవాయః। తస్మాద్యూయం భక్షయంతు స్వభాగం॥
ఋత్విగ్వర్యా దక్షిణామూర్తిదేవస్యోక్తం వాక్యం సంవ్యవస్య ప్రమాణం
స్వం స్వం భాగం హవ్యశేషం బభక్షుః। యష్టా చ స్వం భాగహవ్యం బభక్ష॥
యష్టా సాంగం కర్మతంత్రం సమాప్య దత్వా ఋత్విగ్భ్యో దక్షిణాం శాస్త్రదృష్టాం
గత్వా గేహం స్నానపూర్వం సదస్యైః మృష్టైరన్నైర్భోజయామాస తుష్టః॥
కోశాగారాద్రాజకీయాత్ప్రభూతం। ద్రవ్యం ధృత్వా పండితేభ్యోభ్యయచ్ఛత్
సర్వే లోకాస్తం క్రతుం వాక్సహస్రైః శంసంతస్స్వం దేశమాపుః ప్రహృష్టాః॥
యష్టా శ్రీయాగే కృష్ణవన్మాన్యమానః। ప్రస్థాయాసాద్గ్రామమాంపోమ్మడాఖ్యం
తత్ర శ్రీమత్సద్గురోః పాదమూలే। నత్వా విద్యార్ణవం యతీంద్రం నిషేవే॥ ౪౩
ఆహూతోయం నాటసింహేన రాజ్ఞా। శిష్యైస్సాకం వాసుదేవో జగామ
రాజ్ఞా తేన ప్రార్థితో మూర్తిదేవః। నిన్యే కాలం తత్ర వాసస్య పుణ్యం॥ ౪౪
శాస్త్రార్థానాం నిర్ణయాద్యైః పురాణైః। శ్రీచక్రే దేవ్యర్చనాభిస్తవాభిః
సార్ధం శ్రీమద్వాసుదేవేన తస్థౌ। సేవాం కుర్వన్ సద్గురోః పాదుకాయాః॥
స్థిత్వా మాసాన్ కాంశ్చిదస్యాం యతీంద్రః। ఆరోప్యైనం శిష్యమంకే చుచుంబే
శిష్యాత్త్వత్తోహం కృతార్థో గిరీశాత్ । మాం పాహి త్వం నామమాత్రం గురుత్వం॥
శ్రుత్వా వాక్యం సద్గురోః పాదయుగ్మం। ప్రక్షాళ్యాద్భిః నేత్రజైర్గద్గదాస్యః
ప్రాప్తస్యాస్యాం వత్సరార్ధో మమాభూత్ దేశం గంతుం స్వం యతిష్యే గురోహం॥
దేశాదస్మాద్ధామమార్గస్వదేశం। గంతుం క్షుప్తో రాజభిర్దేశికేంద్ర
ఆగత్యాస్మద్గేహమద్యైకవారం। మద్గేహస్థాన్ దృష్టిపూతాన్ కురుష్వ॥
జాతస్యాభూద్వత్సరాణాం శతం మే। సాష్టావింశత్యాదచారోహమస్మి
ఆరోఢుం మే ధామయానం న బుద్ధిః। యత్రాసీస్త్వం తత్ర నిత్యం స్థితోహం॥

పూర్వాంమయ్యాంమద్గురుస్త్రిపదేంద్రః।దేహంత్యక్ష్యన్ప్రాహిణోత్పత్రలేఖాం
యద్యస్తిచ్ఛాద్రష్టుమస్మాన్ యతస్వ।త్యక్ష్యే దేహంవింశకేహ్నిప్రకాశం
దృష్ట్వాలేఖాంనాహమిచ్ఛామిదేహం । ద్రష్టుంనిత్యందర్శనేస్తిస్వరూపం
మిశ్రంతత్వంయుష్మపద్భిఃప్రదత్తం। గంతుంశక్తోనేత్యదాముత్తరార్థం ౫౭
యాతాఃపంచాశత్సమాఃకించిదూనాః।ఆవృత్తిర్మేసంభవేన్నాత్రభూయః
యుష్మాకంమేదర్శనందుర్లభంస్యాత్।సోఢుంశక్తోనాస్మియుష్మద్వియోగం
ఏవంవాదిన్యాత్మశిష్యేయతీంద్రః। మాభైషీస్త్వంనిత్యమస్మిత్వదగ్రే
శ్రీవిద్యాయాస్సంప్రదాయంవితత్య।కైలాసంత్వంప్రాప్స్యసీత్యేవమూచే
అన్యోన్యంతౌభాషమాణౌవియోగం । ప్రత్యాసన్నంసోఢుమేతావశక్తౌ
ధ్యాయంతౌశ్రీరాజరాజేశ్వరీంతాం।చిత్తైకాగ్ర్యంప్రాపతుస్స్వాత్మసంస్థం
మధ్యేఛాత్రాచార్యయోరావిరాసీత్ । దేవీదివ్యాసుందరీసుందరాంగా
భాసాతస్యాజాతబోధానిమీల్యనేత్రేప్రహ్వాప్రాంజలీతావభూతాం॥౫౮
నీలాకేశేష్వష్టమీచంద్రఫాలా।ఫాలేనాభ్యాలంకృతామీననేత్రా
శ్యామాసుభ్రూశ్చంపకాభస్వనాసా।శ్రుత్యోర్భాస్వచ్చంద్రతాటంకయుక్తా
ఆదర్శాభాగండయోర్విద్రుమోష్ఠీ।విశ్వాంకూరస్వచ్ఛదంతైస్సుభాస్యా
సల్లాపైస్స్వైఃకచ్ఛపీంవంచయంతీ।జ్యోత్స్నాంశుభ్రాంవ్యంజయంతీస్మితేన॥
ఈశాకంఠేబద్ధమాంగళ్యసూత్రా।హస్తైఃపాశంచాంకుశంకార్ముకేషూ
బిభ్రాణాచ్ఛస్వర్ణకుంభస్తనాఢ్యా।ముక్తాహారోద్భాసివక్షస్స్థలోచ్చా॥
హృద్యాముష్టిగ్రాహ్యమధ్యానితంబే।స్థూలాకట్యాంరక్తకౌసుంభవస్త్రా
శింజద్రత్నస్వర్ణకాంచీవిభూషా।కామేశేసజ్ఞాతసౌభాగ్యమృద్వీ॥ ౫౯
రంభాభోరుర్జానుజంఘాశుభాంగా । మంజీరశ్రీశోభిపాదాబ్జయుక్తా
సన్నమ్రాణాంహృత్తమోహృన్నఖాంశుః।సర్వారుణ్యాచారులావణ్యభూషా॥
మేరోఃశృంగేశ్రీపురేనిత్యవాసా।ప్రీతాపంచబ్రహ్మమంచాచ్చలంతీ
నిత్యాసంతానిర్మలాజ్ఞానరూపా।నిత్యాభిశ్శ్రీబాలయాచానుయాతా॥
దృష్ట్వాచార్యంప్రాహదేవీపరాంబా।సచ్ఛిష్యేణత్వంకృతార్థఃకృతోసి
గోవిందస్త్వాంశంకరోయంపురాభూత్।సన్యాసీప్రాగత్రజాతోగృహస్థః॥
శిష్యంప్రాహత్వంహిగత్వాస్వదేశం।శ్రీవిద్యాయాస్సంప్రదాయంవితత్య
గ్రంథాన్కృత్వాసుప్రతిష్ఠాప్యదేవాన్కీర్తింలబ్ధ్వాశ్వేతశైలంప్రయాహి॥

చత్వారస్తే పద్మపాదాదిసంజ్ఞాః। జాతాస్తుభ్యం సముత్సుఖాస్సముత్సుఖాభ్యాం
సంవీక్షం తే ముఖ్యశిష్యాస్తతోఽన్యే। త్వత్తోఽసంఖ్యాజ్ఞాతతత్వా భవేయుః॥
దృష్ట్వా దేవీం షోడశీం మూర్తిదేవః। తామస్తౌషీత్ షోడశశ్లోకవృత్త్యైః
బాలాం రత్నైరత్నభూషావిశేషాం। ప్రాహానందం నందయన్ సద్గురుం సః॥
ఆచార్యం తే వాసినో సుందరీ సా। దృష్ట్యా దృష్ట్యా సత్కృపాపూర్ణయాంబా
ఆశీః కృత్వా సత్యవాచానుగృహ్య। ప్రాయాదంతర్ధానమన్యాసమేతా॥
ప్రాహాచార్యం తే వసంతం నమోత్కృష్య శిష్యో హాహంతీర్ణమృత్యుస్త్వయాస్మి
యస్మాన్మాత్రా త్వత్కృతే స్పష్టపూర్వా। స్పృష్టా శిరస్యప్యస్య సుదేశికోఽసి॥
స్తోత్రేణాష్టశ్లోకరమ్యేణ తుష్టః। భక్త్యా నమ్రేణాత్మశిష్యేణ భూయః
ఆపృష్ట్యైనం చానుగృహ్యావనీపం ప్రాయాచ్ఛీఘ్రం మధ్యాసు దేశేషు యథేచ్ఛమ్।
రాజ్ఞా తే సంప్రార్థితః పండితేంద్రః కంచిత్కాలం తత్ర పుర్యాముషిత్వా
సచ్ఛిష్యేభ్యో చోపదిశ్యాత్మతత్వం తస్మిన్ దేశే సంప్రదాయం వితేనే॥ ౭౩
స్వానుష్ఠానే మంత్రిపుత్రః కదాచిత్। ఆచామం తం పీత్వా చానేకవారం
కించిత్కించిత్కిం పిబస్యంబు సర్వం। పీత్వా తృప్తస్త్వం భవేత్యేవమూచే॥
పత్రే కించిత్కించిదేసంగృహీత్వా। లేఖిన్యా వర్ణాన్ లేఖమానం చ మత్యా
దృష్ట్వా సర్వాం తాం మషీం న్యస్య పత్రే హస్తే నాస్మిన్ లేఖ్యతామిత్యవోచత్॥
ఏతం యుక్త్యా వేదశాస్త్రైః పురాణైః। మంత్రాద్యైస్తైస్తత్వసంబోధనైశ్చ
కృత్వా సర్వం లోకమాశ్చర్యమగ్నం। రాజ్ఞా సమ్యక్ జ్ఞానినః ప్రీతిపూర్వం॥
ఆపృష్ట్యైనం భూపతిం పాడబేంద్రః। జామాత్రా స్వం దేశమాప్తుం ప్రతస్థే
మధ్యేమార్గం రాజధానీం ప్రవిశ్య ప్రీత్యా బంధూన్ సోదరీం చాప్యపశ్యత్॥
తత్రోషిత్వా కాశ్చనాపి స్వరాత్రీః। ప్రస్థాయాం తే వాసి జామాతృయుక్తః
దేశాన్ వన్యాన్ పర్వతాన్ నిర్ఝరాంశ్చ తీర్త్వా మార్గే ప్రాప్తవానాత్మదేశం
గత్వా బాలవ్యాఘ్రనామ్నః పురం స్వం మాతా పుత్ర్యా సత్కళత్రేణ మిత్రైః
ప్రీత్యా దృష్టస్తైశ్చిరప్రోషితోఽయం। గేహే స్వస్య ప్రాప్తకామో ననంద.
ఇతి సుకసుకథలోయ్యదక్షిణామూర్తిదేవః। సకలభువనజాలం భావయన్నిత్యకాలం
అపునరుపగమాంతం దేశచారం సమాప్య। పరిగళితసుఖదుఃఖః ప్రాపజీవన్విముక్తిం

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే అగ్నిచయనాది
విదేశసంచారసమాప్తిర్నామోఽష్టమస్సర్గః.

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తివిలాసః

నవమస్సర్గః

పారిప్యగేహమధవంశభవశ్శ్రీ । దక్షిణోపపదమూర్తిసకాశాత్
మాతృకాఖ్యమనుచక్రవివేకం । అగ్నిహోత్రసహరహస్యమమేయం ౧
శ్రౌతకృత్యయుగలోచనమార్గే । పాతకాలఉపగమ్యమహోక్షి
సుందరీ జలజసుందరవక్త్రా । సా నవర్త శశిరుజ్జ్వలదుహాసా ౨
ఆసమాప్తకృతసన్నిధిమేనాం । షోడశాబ్దవయసా విలసంతీం
మానసమాత్రమవలోక్యసవక్త్రా । స్వాంకృతార్థమవగమ్యనసంద ౩
సహృత్రార్థమనుచింత్యహృదంత । ర్వ్యక్తసంశయగణాంచిరలగ్నం
సమ్యగమార్జ సరసం సచవక్త్రా । శ్రోత్రవక్త్రముపవిశ్యజగాద॥ ౪
వంశజనభవతాస్మి భవాబ్ధే । స్తారితోహమధునా కృతకృత్యః
దర్శితామృతదృశాలలితాంబా । సంశయశ్చత్రుటితశ్చిరబద్ధః॥ ౫
సుందరీపదమవాప సవక్త్రా । తేనసోపివిమనాయిత ఆసీత్
మాతృకార్థదృఢచింతనయోగాత్ ।తం గురుం చ మృతజీవమమంస్త॥
మాతృకార్థమననాచ్చిరమర్థం । ధ్యానతస్సముపలబ్ధమపూర్వం
స్వానుభూతమవమంస్త మునీంద్రః।వక్త్రసన్నిధి వశాదఫలం సః॥ ౬
శుక్లపత్తన కృతాత్మ నివాసః।లంకవంశ జనితః కృతబుద్ధిః
వేంకటేశ్వరసునిశ్చ్యుతి దక్షః।స్మార్తకర్మ కుశలశ్చ బభూవ। ౭
తస్యరూప ధనహీనతయా చ । త్రింశతోధికవయస్కతయా చ
నాభవత్పరిణయోస్య బుధస్య।ప్రాప సోపి గురువర్యసకాశం॥ ౮
పాదయోర్నిపతితః కృపణాత్మా । సానునేత్రి ఉపగమ్యవినీతః
సద్గురోపరిణయామమనాభూత్ । పుత్రివస్మయిదయాంకురుదీనే॥ ౯
కస్యకాస్తిమమబంధుషుకాచిత్ । తాం ప్రదాతుమధునేచ్ఛతితాతః
తద్గుణార్థిదయితాస్యకుచేష్టా । సాతిమాత్రికుపితామయినిత్యం॥ ౧౦

దీనదీనవదనం సముదీక్ష్య । ప్రాహ సాహసయుతాఽఖిలునార్యః
సందిశామి తవ మోహవిదార్యం । సాఽత్ర యామునిత చిత్తయుతా స్యాత్ ౧౨
శ్రీగురుశ్శుభతరేహ్ని సతస్మై । దేవగాయకమనుం ప్రదిదేశ
తం యథావిధి జజాప సదీక్షః । శాంతిమస్య విదధే క్షితిదేవః ॥ ౧౩
దేవగాయకవరః పరితుష్టః । కన్యకాప్రసవినీం సముపేత్య
కేశవిస్వవరణే సవరేఽస్మిన్ । గాఢలగ్నహృదయాం సముకాఙ్క్షత్ ॥ ౧౪
సాపతిప్రతిసుతామనుదేహా । వేంకటేశ్వరబుధాయ వదాన్య
దానపాత్రమయమేవ చ పాప । త్రాహి నాహ ఇతి వాచమువాచ ॥ ౧౫
తద్వచస్సముపశ్రుత్య సపూర్వం । సముదితం చ విభావితమన్యైః
జాయయా మమ సుతాం తవ దాస్యే । వేంకటేశ్వర ఇతి ప్రతిజజ్ఞే. ౧౬
వేంకటేశ్వర ఉవాహ వధూం తాం । ప్రేష్యమూర్తిమహిమానమపారం
లోక ఆప మహదద్భుతభావం । తం చకార మనుదీక్షితమీశః ॥ ౧౭
మంత్రయంత్రజపహోమసురార్చా । తర్పణార్పణకళార్పణయుక్తం
కుండమంటపవినిర్మితిమస్మై । బాహ్యకాండమఖిలం సమయచ్ఛత్ ॥ ౧౮
ఆత్మదేశవినివేశనివేశాత్ । అవతారకసమాప్తి బుధేంద్రః
సర్వకర్మసు శివాదిసురాణాం । సత్ప్రతిష్ఠితిముఖేష్వనుజజ్ఞే ౧౯
ఏకదా మఠ పురస్థితం గురుం । వాసుదేవయతిచక్రవర్తినం
ప్రాప్య దేవమునయస్సమూచిరే । కృత్యమత్ర సమనుష్ఠితం త్వయా ॥ ౨౦
త్వం పునస్సమధిగమ్య భూతలాత్ । బ్రహ్మలోకమపవర్గమండితం
త్వాం మునీంద్రవితతిస్సమీక్షతే । త్వన్నివాసనిలయం స్వలంకురు ॥ ౨౧
శిష్యసంఘమనుశిష్య దేశికః । పశ్యతి ద్విజమనీషిమండలే
న్యస్య దేహమిహ యోగవర్త్మనా । బ్రహ్మలోకమగమద్యతీశ్వరః ॥ ౨౨
తన్నిశమ్య భగవద్విలేఖనాత్ । తస్య కృత్యమకరోద్గురూత్తమః
తన్మనో భవదతీవవిహ్వలం । సన్మనో న సహతే గురోర్మృతిం ॥ ౨౩
సహ్యపర్వతతలాదవతీర్ణా । కృష్ణదేహజనితా భువి కృష్ణా
తుంగయా చ సహితా సహ భీమా । నాయికేవ ససఖీ ప్రచలంతీ ॥ ౨౪
శ్రీగిరిం ప్రతియయా కృతఘోషా । తాం తరంగితజలాముపశ్రుత్య
మల్లికార్జున ఉవాచ గిరీశః । కేయమత్ర వనితాఽకృతలజ్జా ॥ ౨౫

తద్గిరం పథి నిశమ్య సలజ్జా । సేవ వాఽప చ రసాతలలోకం
తత్రి తాం భువి రసాతలగంగే । త్యేవమాహురఖిలానసంఘాః ౨౬
శ్రీగిరే స్తదను వేదగిరీశం । నారసింహమమరేశముపేత్య
దుర్గయా స శివయా కృతమానా।*శుక్లపత్తనసమీప ముపాగాత్॥
తాం నిశమ్య వరుణాదుపయాంతీం। సాగరస్సముపజాత తరంగః
పూర్ణిమాస్వివ వివృద్ధతనుస్సన్ । సంభ్రమేణ పరమేణ ననర్త॥ ౨౭
పంకజాని కుముదాన్యథపత్నా । న్యాదరేణ పరిగృహ్య సరస్వాన్
శుక్లపత్తనసమీపగతస్సన్ । తాం దదర్శ సురసంఘ సమేతాం॥
తాని తానిచ సమర్ప్య సరస్వాన్ । ఆలిలింగ సతరంగ భుజైస్తాం
సాపి తం చ తదభూత్సుమవృష్టిః।దేవతాః పరితుగుశ్చ ననర్తుః ౩౦
తత్ర నిశ్య మమరా స్సకలత్రాః।ప్రాప్య తీరవనభూషు విహృత్య
సీధుపానవివశాః శ్రమనుత్త్యై।సహ్యజాప్రవహతీరము పేతాః ౩౧
పద్మగంధసురభిం జలశీతం । దక్షిణాపథచరం మృదుమందం
ప్రాప్య వాయుముపయుజ్య సుఖేన।తేత్రిమాపన యమాపురమర్త్యాః॥ ౩౨
సాయమేత్య విబుధాస్సహభార్యా । స్తత్ర విశ్య రజనీషు తటిన్యాం
పంకజైర్జలకణాన్ వికిరంతః । చక్రిరే జలవిహారమముష్యాం॥ ౩౩
తాదృశాన్భుతమనోహరకృష్ణా । తీరభాగభువి శుక్లపురాఖ్యం
పత్తనం విలసతిత్రిదశైర్యత్ । నిత్యవాసవిధయేవినియుక్తం॥ ౩౪
సోదరావవిదితౌ కృతభవ్యౌ । తౌ వినీలవసనౌ విచరంతౌ
యత్రి శుక్లవసనావభిషేకాత్ । తచ్చ శుక్లనగరం భువిసిద్ధం॥ ౩౫
తత్రి తీరభువి నిత్యమగస్త్యః । స్వం నివాసమకరోత్సహశిష్యః
యో బభూవ చులుకాయితసింధుః । పాదపర్వతసమీకృతవింధ్యః॥ ౩౬
నిర్మమే తదను లింగమగస్త్యే। శాఖ్యమస్య మునిభిర్విబుధేంద్రైః
ఆలయం స విచరయ్య మునీంద్రః।తైస్సహాత్ర నివవాస తపస్వీ॥ ౩౭
లింగవామభువి సోయమగస్త్యః।చక్రగర్భితవిమానసశోభే
ఆలయే శుభదినే వినివిష్టాం।సుందరీం సమకరోత్త్రిపురాద్యాం॥ ౩౮
సా చ భక్తవరచిత్తకామనాః సహఫలా విరచయత్యనేకధా
శారదే త్రనవరాత్రమీశ్వరీ।పూజితా భవతి సర్వకామదా॥ ౩౯

---

* వెల్లటూరు.

తత్ర కేంగణపతేః పరమోచ్చే। శేషనిర్మితగృహే నిశి వాసే
తస్య మాఘసమయే సితపక్షే। మంగళం చ చరతి ప్రవివర్షం॥ ౪౦
తత్ర సంగత సమస్త జనానాం। విక్రయోపగతవస్తుచయానాం
భూతలోచ్ఛలిత పాంసులవానాం। మానకల్పవిధౌ క్వ సమర్థః॥ ౪౧
కించిదూనకృత పంచసహస్రే। నిర్గతే కలియుగే సమసంఘే
మృద్విమిశ్ర తటినీజల సంగాత్। ఆలయాదభవదుచ్ఛ్రిత రాభూః॥ ౪౨
సోమసూత్ర నివరాజపసర్తుం। నాభిషేకజలమైశ్వరభూమిం
తం సముచ్ఛలయితుం శివలింగం। నాశకన్ ద్విజగణాః కృతయత్నాః॥ ౪౩
కేచిదత్ర రుధిరం బహు వేముః। స్పర్శమాత్రవివశాశ్చ తథోన్యే
తన్న దీతజల పరిభురాసీత్। బ్రాహ్మణ శ్రీగిరిశభూసురభక్తః॥ ౪౪
తం సముచ్ఛలయితుం న జలేశః। యత్నవానపి సమర్థతరోభూత్
సోఽనురూప మునిభూసురలోపాత్। కుసకాలవినిరీక్షణకామః॥ ౪౫
శుక్లపత్తనముపేత్య తటిన్యాం। స్నానకర్మజపకర్మ సమాప్య
సేవతే చ తమగస్త్యమహేశం। సుందరీ తీర్థఫు మూర్తి సుధీంద్రః॥ ౪౬
పురజనాస్తు పతిం సముపేత్య। ప్రాహురస్తి సుమహాన్ స తపస్వీ
వేంకటేశ్వరగురుస్స చ బాలః। వ్యాఘ్రపురాన్నగతస్స సమర్థః॥ ౪౭
తం సమేత్య తటినీతటభర్తా। గస్త్యలింగచలనాయ యయాచే
దేవతా గురు మునీంద్ర దయాయా। సాధ్యమే తదిదమిత్యవదత్సః॥ ౪౮
ఏతదద్య భవదీయ కటాక్షాత్। కార్యమిత్యగమ దంబుతరేశః
పండితోపి గురుదేవమునీనాం। దృశ్నిరీక్షణపరస్తపసాభూత్॥ ౪౯
ఏకదా స గురుపర్వణి విద్వాన్। చక్రిరాజమభిషిచ్య సమర్చ్య
తత్పురో భువి మహీతలశాయీ। కాంశివాంచ శరణం ప్రతిపన్నః ౫౦
సుందరీగురురగస్త్యమునీంద్రః। శంకరశ్చ నిశి పశ్చిమయామే
స్వప్న ఏత్య గురుమిత్థమివోచత్। త్వాం మునీంద్ర మహిమాఖిలలోకే ౫౧
చాలయేశ్వరపరాంచ మహేశం। స్థాపయోచ్ఛ్రితరపీఠయుతే త్వం
తేతటాధిపతిమూచురిహాస్మిన్। మూర్తిదేవసదృశో న హి లోకే॥ ౫౨
ఉత్థితస్స శయనాత్ బుధవర్యః। క్లృప్తకాల్యకరణీయవిశుద్ధః
ప్రాప్య శుక్లనగరం సజలేశః। ప్రాప దేవనిలయం సమశిష్యః॥ ౫౩

అంశుకేనపరివేష్ట్యసలింగం । వేంకటేశ్వరయుతస్త్వవలంబ్య
ఉద్ధధార కటివక్ష్యవమధ్యేః। సంచచాల సుతలాత్ శివమూర్తిః॥ ౫౪
తత్కలశైః పరినివేశ్యసకుంభే। ధాన్యమధ్యమ పవేశయదీశం
ఏవమీశమయితాంసచకృత్వా। స్థాపనాయపునరుద్యమమాశః॥ ౫౫
చాలితేశ్వరమహీతలభాగే। వీక్ష్యగహ్వరగుహామతిసూక్ష్మాం
తస్యమానసముపగంతుమధీశః। నాశకత్తమపదత్సచవిద్వాన్॥ ౫౬
దేవశోధనమయుక్తతమం సః । నిత్యపూజనకృతావృషివర్యః
నాగమాయ కృతమార్గ ఇతీత్థం। ఆత్మదృష్టిమవలంబ్యతమూచే। ౫౭
ఆకలయ్యపిహమంసకలత్వం। తన్మతేన సకలం సమువాహ
స్థాపనాయ పునరస్యసుభద్రః। ప్రాప భూసురవరైస్సహదీక్షాం। ౫౮
లక్షశశ్చజపతర్పణహోమాన్। సంచకార సకలత్విగుపేతః
తంవినింద్యబహుభూసురవర్గః। ప్రాప్య గేహమవశస్సమమార। ౫౯
తంసచాచకలదత్రసవిద్వాన్। పత్తనసకలమద్భుతమగ్న్యం
తంనివేశ్యపరమోచ్ఛ్రితపీఠే। సుందరీంచ మము దే కృతపూర్వే। ౬౦
పుష్పవృష్టిరభవత్సురసంఘా। స్తంసమేత్యనతుర్ద్విజగురస్యే
కుంభసంభవ మునిర్ముదిమగ్నః। ప్రాపతుస్సువిధమంబుధికృష్ణే। ౬౧
ఇత్థంకృత్వాగస్త్య దేవప్రతిష్ఠాం। శ్రీచక్రంసంస్థాప్యదేవీపురస్తాత్
తుష్టోభూత్ ప్రోచ్చదక్షిణామూర్తిదేవః। బ్రహ్మానందం ప్రాపపంచాపగేశః॥
బాలవ్యాఘ్రపత్తనే దేవదేవః। మత్తేశశ్శ్రీశైలమూలావతీర్ణః
కేళీకాలేకోపిశైలపుత్ర్యా । ఏకాకీసన్నత్రచక్రేనివాసం। ౬౩
నాగతంపతిమసౌభ్రమరాంబా। న్వేషణాయపథిదిక్షువిచిన్త్య
సంస్థితం గిరిసుతవిజిత్వా। ప్రాప్యపాయమనుచింత్యభవానీ। ౬౪
స్వప్నగాద్విజవరస్యపరాంబా। మాంవిహాయపతిరత్రనివస్తే
తం ప్రసన్నసుమతింమయికృత్వా। మోజయేతినిజభక్తమువాచ। ౬౫
బుధ్వావిద్వాన్ సంస్మరన్ సుందరీం తాం। కర్తుం దేవీస్థాపనంనిశ్చికాయ
వ్యాసేనైతద్ధర్మకర్తా విచింత్య। ప్రాయాదేలూర్పత్తనం తేనసాకం॥ ౬౬
రాజస్థానేన్యాయవాదప్రవృత్తిం। గౌరీనాథంస్వామిపాత్రేణసమీక్ష్య
అస్మద్గ్రామేనాస్తిదేవీగృహం తత్। న్నిర్మాణాయత్వంయతస్వేత్యవోచత్

లోకేవిష్ణోర్వాశివస్యాలయస్స్యాత్ ।ముక్త్యై దేవ్యాఃక్వాపికోశేనదృష్టః
ఇత్యేవంతంభాషమాణంసమీక్ష్య।ప్రాహ ప్రహ్వంయుక్తియుక్తంవచస్సః
కింభవేన్నహిశివస్యశివాయాః।ఆలయస్త్వితితువిగ్రహవాక్యం
ఏకశేషసుభవృత్తిరపిస్యాత్ ।కింవృథా ప్రచలతా వచనేన॥ ౧౯
శ్రుత్వావాక్యంతస్యయావద్వ్యయస్స్యాత్ ।తావద్ధత్వా ప్రేషయామాసవిత్తం
తేనాగారంనిర్మమేసాంబికాయాః।వామేమల్లేశస్యదివ్యంమనోజ్ఞం॥ ౨౦
ఊర్ధ్వంశ్రీమచ్చక్రరూపంవిమానం।మధ్యేగేహంగేహమధ్యేత్రిపీఠం
పీఠస్యాగ్రే మేరుసచ్ఛ్రాయచక్రం।పీఠేదేవీంకల్పయామాసవిద్వాన్॥ ౨౧
కృత్వాపీఠే తత్ర దేవీప్రతిష్ఠాం।న్యాసాన్కృత్వా చాథకల్యాణకాలే
మల్లేశంశ్రీరుద్రసూక్తైఃప్రసన్నం। దేవ్యాసాకంయోజయామాసవిద్వాన్॥
ఉత్సవస్తదనుదివ్యతరోభూత్ । నృత్తగీతవరనాట్యకథాభిః
దేవతా ముముదిరే సురలోకే । మానుషాశ్చబహుధా ప్రశశంసుః ౨౩
గౌరీనాథో నిత్యనైవేద్యపూజాః। నృత్తంగీతంవాద్యమస్త్యైవశిష్టః
వ్యాసోమధ్యేశుక్రవారాదిపూజాః । సర్వంచక్రేదక్షిణామూర్తిదేవః॥
తదాదిలోకాభువిరోగరుగ్ణాః । గ్రహార్దితాః ప్రాప్తనృథప్రయోగాః
ఉపాసనాయాంచలితాత్మచిత్తాః।తత్సేవయాఽరోగ్యసుఖంలభంతే॥ ౨౪
తతఃకదాచిన్మనిరాత్మపుర్యాం । శివప్రతిష్ఠాసమయేవిశీర్ణాం
జనేతిభీతేఽన్భుతమేఘుపంక్తిం । ఆలోకమాత్రేణ తిరశ్చకార। ౨౬
[1] కైరవాఖ్యనగరేప్రతిష్ఠితో । కశ్చిదేత్యబగళప్రయోగవాన్
దుష్ప్రయోగమకరోద్గురుంతథా । శిష్యసంఘముపిమిష్టచేష్టితః। ౨౭
తేనరుగ్ణముపవీక్ష్యసద్గురు । శ్శిష్యసంఘమకరోత్ప్రనీరుజం
తంనునోదపరమాస్త్రవిత్ప్రభుః । తన్నివారకమహాస్త్రవిద్యయా॥ ౨౮
ఏకదాఖలు [2] కనిష్ఠపత్తనే।సోదరీగృహగతోజగత్ప్రభుః
తత్రశత్రురవనీసురఃక్రుధా । శల్యతంతుమకరోన్మృథోపరి॥ ౨౯
అర్ధరాత్రసమయేసమాసదత్ । దర్శనాదతిభయంకరోగ్రహః
హ్యాత్రప్రదేశముపలభ్యముష్టినా । తంప్రహర్తుముపచక్రమేప్రభుం॥ ౩౦
సోప్యఘోరమనునానునోదతం । ప్రేషితుస్సవిధమాపసగ్రహః
మంత్రిణేమనుజపాదభూద్విజః।కోపిచిత్తచలనావశఃకృతః॥ ౩౧

1. కలువపూడి, 2. పెనపాడు.

స్య బంధుగణపత్యపాగదోః। పాతయన్ శరణమాప సద్గురుం
దేవతామనువరప్రసాదత। స్తం చకార చలనోఝ్ఝితం బుధః॥ ౮౨
జ్యేష్ఠపత్తన 2 కనిష్ఠపత్తన। 3 స్వర్ణ 4 కొల్లనగరాదిషు ప్రభుః
ష్ణుశంభుపరదేవతాముఖ। స్థాపానాని శతశశ్చకార హా॥ ౮౩
స్వాపమృత్యుసమయేపినాకినా। పత్తమౌషధమయుజ్య రోగిషు
తక్రమాత్రకలితాన్నభోజనం। తేన లోకమకరోత్సనీరుజం ౮౪
ఔషదార్థసమవేతమానవాః। సంఖ్యయా గణయితుం న హి క్షమాః
ఔషధేన సమవర్తిపత్తనం। జాతమద్యపధికైరసంకులం ౮౫
ఏవమాద్యమనుజోచితక్రియా। విష్యకీర్తిరముమాశ్రితాభవత్
శ్రీశ్చ గీశ్చ పరసుందరాకృతీ। తస్య నేత్రముఖమందిరాశ్రితే ౮౬
ఏవమత్యమరచేష్టితః ప్రభుః। లీలయా మథిత లౌకికశ్రమః
వాయుసూర్యతరువారిసైన్నమం। నిత్యమాస సహరార్ధజీవితః ౮౭
ఇతిసగురువరేణ్యః ప్రాప్తవిద్యావినోదః। హరిహరగణపాదీన్ సంప్రతిష్ఠాప్య దేవాన్
జలజనగభిభూతాన్ రంజయన్నౌషధేన। స్వగృహవసతిసక్తః సేవయామాస దేవీం॥

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
దేవప్రతిష్ఠావిలాసో నామ నవమస్సర్గః

శ్రీ శివాయ గురవేనమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

దశమస్సర్గః

న్యాసై ర్జపైః పూజనాద్యైః । నియతం నిత్యకర్మభిః
నాల మేత దహోరాత్రం । వర్తమానస్య వర్త్మని॥ ౧

భగవానక్షరాదేశా । దారాభ్యాసస్య సద్గురుః
జ్యేష్ఠాల్లబ్ధ్వా మంత్రదీక్షాం । లక్ష్మీం భాగ్యపురం యయౌ॥ ౨

లబ్ధ్వా జ్యేష్ఠభ్రాతురాజ్ఞాం । వాసుదేవయతే ర్గురోః
పూర్ణాం ప్రాప్యమహాదీక్షాం । తత్రైవన్య వసత్సుఖం॥ ౩

సకుటుంబః పరాం దేవీం । పూజయన్ మంత్రతంత్రవిత్
ధనార్జన పరస్తత్ర । యాపయామాస పక్షతిం॥ ౪

పండితోపి బహూన్ గ్రంథాన్ । సంపాద్య మతిమత్తరః
విమృశ్య బహుధా తేషు । దదర్శానేకసంశయాన్॥ ౫

అష్టాంగం కలిమారభ్య । కేచిత్కుర్వంతి పండితాః
కేచిత్సృష్టిం సమారభ్య । న తయో రేకవాక్యతా॥ ౬

దీక్షాప్రకారా బహుధా । గ్రంథభేదేన భేదితాః
నానా ప్రకారావితతా । స్సప్తపారాయణక్రమాః॥ ౭

అష్టాంగయోర్ద్వయో రేక । వాక్యతాత్ర కథం భవేత్
ఇతి సంచింత్య దేవ్యాసా । బహుధా యత్నమాతనోత్॥ ౮

ద్వివిధా బ్రహ్మణస్సృష్టిః । బాహ్యాభ్యంతరభేదతః
బాహ్యాసృష్టింసమారభ్య । జ్యోతిశ్శాస్త్రం ప్రవర్తితం॥ ౯

అవిభజ్యాంతరాం సృష్టిం । సర్వం ధ్యానం సమాచిరే
జ్యోతిషాః కలిసృష్ట్యోస్తు । నైవాభూదేకవాక్యతా॥ ౧౦

షణ్మాసం పండితో దేవీం । సమారాధ్య తదాజ్ఞయా
అంతస్సృష్టిం విభజ్యాస్మా । ద్బాహ్యాసృష్టావయోజయత్॥ ౧౧

తదాహర్గణయో రైక్యం । కలిసృష్ట్యోరజాయత
తమాలంబ్య మహావిద్వాన్ । గణితక్రమమద్భుతం॥ ౧౨

కాలచక్రవిలాసాఖ్యం । గ్రంథరాజం చకార సః
సోద్యకాశ్యాది దేశేషు । ప్రమాణపదవీం గతః॥ ౧౩
లక్ష్మీనారాయణముఖా । శ్శాస్త్రిణః ప్రాచ్యపండితాః
తన్ముఖాత్కాలవిజ్ఞానం । సమాగత్య విజజ్ఞిరే॥ ౧౪
దీక్షామాహ్నికమాచారం । సప్తపారాయణక్రమం
శ్రీచక్రలేఖనం తస్య । సంప్రోక్షణసమన్వయం॥ ౧౫
సంగృహ్యసర్వగ్రంథేభ్యః । శ్రీవిద్యాహ్నికదర్పణం
చక్రే మహాగ్రంథరాజం । శ్రీమాన న్యానపేక్షిణాం॥ ౧౬
పూజాఖండో ద్విధాప్రోక్తః । వామ దక్షిణ భేదతః
వామః ప్రసిద్ధ స్సర్వత్ర । దక్షిణః క్వాపి నేక్ష్యతే॥ ౧౭
కేచిదజ్ఞాః ప్రతినిధీన్ । ద్రవ్యాణాం సంప్రయోజ్య తం
దక్షిణం ప్రవదం దత్యేష । వామ ఏవ న దక్షిణః॥ ౧౮
గురుస్తు దక్షిణాచార । తంత్రాదుద్ధృత్య తంత్రవిత్
దక్షిణాచారాభిధానం । పూజాఖండం చకార సః॥ ౧౯
ఉపాసకో మహాన్ కశ్చిత్ । నిందన్ భాస్కరనిర్మితం
లలితాసహస్రనామ । భాష్య మన్యాం వినిర్మమే॥ ౨౦
నిందా మసహమానో౽స్య । తత్ఖండనపురస్సరం
పరిభాషామండలస్య । వ్యాఖ్యాం చక్రే సుధీమణిః ౨౧
ఏవం బహువిధాన్ గ్రంథాన్ । స్తోత్రాణి వివిధాని సః
విరచ్య దక్షిణామూర్తి । గురుః శిష్యా నశిక్షయత్॥ ౨౨
ఏలూరునగరావాసః । సుబ్రమణ్యసుధీమణిః
వయోవృద్ధః ప్రాప్య దీక్షాం।పశ్చాత్సన్యాసమాశ్రితః॥ ౨౩
అనంతరం పితుర్దేవః।నవరాత్రవ్రతం శుభం
శరత్కాలే సుధీర్భక్త్యా।చకార ప్రతివత్సరం॥ ౨౪
పూజాభిరన్నదానేన।గీతవాద్యాదిభి స్సహ
కన్యా సువాసినీపూజా।విశేషైః ద్విజతర్పణైః॥ ౨౫
సమాగతానాం తద్గ్రామే। వేదశాస్త్రార్థవేదినాం
దక్షిణాన్నప్రదానైస్తత్ । ప్రసిద్ధమభవద్గృహం॥ ౨౬

పిత్రోస్సుతానాంషణ్ణాంచ । భాగలబ్ధం పురాతనం
జీర్ణం గృహం సమీక్ష్యాస్మై । గౌరీనాథో నవం దదౌ। ౨౭
స్వామిపాత్రేణ దత్తంతత్ । ప్రవివేశ యదానవం
ప్రభుస్తదా పూర్వగృహం । పపాతాద్భుతమావహత్ ॥ ౨౮
పపాఠ మాతృకాచక్ర । వివేకం భగవాన్ గురోః
విభక్తో మృతపత్నీకో । కళత్రాంతరమేయివాన్ ॥ ౨౯
కృష్ణాతీరే బంధుజుష్టే । చకార 1 పృథుపత్తనే
నివాసం తత్ర సన్మార్గం । శిష్యాణాం బోధయన్ స్థితః॥ ౩౦
యో భూచ్ఛంకరశిష్యేషు । సురేశః పూర్వజన్మని
సవాదకుశలో వాగ్మీ । యస్య జాయా సరస్వతీ॥ ౩౧
స సుబ్బరామవిబుధః । స్వదేశాగమనం గురోః
ఆరభ్యాస్యానుగ్రహాయ । శుశ్రూషానిరతో భవత్ ॥ ౩౨
పూర్వం గిరిస్తోటకాఖ్యః । లబ్ధ్వా 2 వేమపురే జనిం
శమణో వేంకటాద్యస్సన్ । కుమగంట్యన్వయే బభౌ॥ ౩౩
సూర్యనారాయణాత్కావ్యం । అలంకారం సనాటకం
చంద్రనారాయణాత్తర్కం । భట్టాచార్యాత్పపాఠ సః॥ ౩౪
త్యక్తోద్యోగో వేమపురం । సుబ్రహ్మణ్యాగ్నిచిద్గతః
తన్ముఖాచ్ఛాంకరం భాష్యం । పపాఠ పరతాంవరః॥ ౩౫
పూర్వజన్మని మూఢశ్శ్రీ । శంకరానుగ్రహాత్కృతీ
జన్మన్యస్మిన్మూర్తిదేవం । సిషేవే శంకరం పునః॥ ౩౬
ఆహూతః తర్కగురుణా । భట్టాచార్యేణ వేంకటః
దీక్షాయైమూర్తిదేవస్య । ప్రోచే తస్మైమహాత్తపః॥ ౩౭
శ్రుత్వాభట్టస్తతోన్యోస్తి । సద్గురుర్నాత్ర తన్ముఖాత్
దీక్షాం స్వీకురు తత్రాహ।మాయాస్యామీత్యువాచ తం॥ ౩౮
మూర్తిదేవః తత్ర తస్య । దీక్షాగ్రహణశంకితః
తస్థౌ తదా గమాకాంక్షీ । వేంకటోపి సమాగతః॥ ౩౯
అదీక్షితం తం శ్రుత్వాశ్రీ । దక్షిణామూర్తిసద్గురుః
ప్రాప్తితో యః పురానోచే । సోద్యస్వయముదాస్మనుం॥ ౪౦

1 పెనుమూడి, 2 వేమూరు.

ప్లవకార్తీకధవళ । దశమీ గురువాసరే
లక్ష్మీం దీక్షాం చకారాస్య । ప్రీతప్రీతమనా గురుః॥ ౪౧
పరేద్యురారభ్య తస్మై । కృతజ్ఞాయ కృతీగురుః
వరివస్యారహస్యాఖ్యం । గ్రంథం ప్రోవాచ సాదరం॥ ౪౨
అత్రాంతరే మండపేట । నగరాత్ వేమపత్తనం
చంద్రనారాయణశ్శ్రీమాన్ । భట్టాచార్యస్సమాగమత్॥ ౪౩
సుబ్రహ్మణ్యేనాగ్నిచితా । వేమపుర్యాం ససంగతః
తస్మాద్యోగరహస్యాని । జగ్రాహ ప్రీతిసంయుతః॥ ౪౪
తస్మాద్బాల[1] వ్యాఘ్రపురీం । వేంకటేన సమం గతః
శ్రీవిద్యాసంశయాన్మూర్తి । దేవం పప్రచ్ఛ పండితః। ౪౫
స్వయంజ్ఞానోపాసనయో । స్తుల్యప్రజ్ఞా వుభౌ బుధౌ
సంవాదోత్ర తయోరాసీ । ద్వ్యాస శంకరయోరివ ౪౬
జ్ఞానాత్ కైవల్యసంప్రాప్తిః । శృత్యం తేషూపదిష్యతే
వేదాంతశాస్త్రే తద్జ్ఞానం । సోపపత్తికమీరితం। ౪౭
కోవిశేషోభవేదస్మిన్ । జ్ఞానశాస్త్రాదుపాసనే
కైవల్యహేతుర్యదాజ్ఞానం । తదేవోపాసనం మతం॥ ౪౮
శృత్యం తేషు తదేవోక్తం । జ్ఞానం శాస్త్రద్వయేరితం
ముక్తౌ తదుభయం గ్రాహ్యం । విశేషస్తు సమీర్యతే। ౪౯
మిథ్యావాదో జ్ఞానశాస్త్రే । పరిణామ ఉపాసనే
రజ్జు సర్పాదయో మిథ్యా । వాదదృష్టాంతతాంగతాః। ౫౦
పరిణామే మృద్ఘటాది । దృష్టాంతాః పరికీర్తితాః
మిథ్యావాదామృద్ఘటాది । దృష్టాంతం స్వస్యమేనిరే। ౫౧
నతద్యుక్తం మృద్ఘటాదేః । న మిథ్యాత్వం మనాగపి
అజ్ఞానభాస్యరజ్జ్వాదేః । మిథ్యాత్వముపపత్తిమత్॥ ౫౨
కృతిపూర్వం కృతస్యాస్య । కథం మిథ్యాత్వముచ్యతే
జనోదృష్ట్వా రజ్జుసర్పం । కోపిరజ్జుం న మన్యతే॥ ౫౩
దృష్ట్వా ఘటం జనస్సర్వః । మృదమేవ ప్రపశ్యతి
రజ్జుజ్ఞానేనాస్తి సర్పః । న రజ్జుస్సర్పదర్శనే॥ ౫౪

1 చిదపులిపురం.

సామానాధికరణ్యం తు । న జ్ఞానే రజ్జుసర్పయోః
ఘటజ్ఞానేమృదప్యస్తి మృద్జ్ఞానేచ తథాఘటః॥ ౫౫
సామానాదికరణ్యం హి । జ్ఞానే మృద్ఘటయోర్భవేత్
మృద్ఘటాదికదృష్టాంతైః । న మిథ్యావాదమృచ్ఛతి॥ ౫౬
తర్హి రజ్వాదిదృష్టాంతైః । మిథ్యావాదః క్వయుజ్యతే
శ్రుత్యంతోక్తశ్శిష్టదృష్టః । ఇతిచేచ్ఛృణు తత్క్రమం॥ ౫౭
తదైక్షతేతి సంకల్ప్య । సృష్టం మిథ్యా కథం భవేత్
మాయయా సృష్టమీశేన । క్రమసృష్టమిదం భవేత్॥ ౫౮
తదేవానుప్రావిశది । త్యాదివాక్యాత్ప్రవేశనాత్
పరంతేన ప్రవిష్టేన । యత్సృష్టం వ్యుత్క్రమం హి తత్॥ ౫౯
క్రమసృష్టే మృద్ఘటాది । దృష్టాంతాః శ్రుతిచోదితాః
వ్యుత్క్రమే రజ్జుసర్పాది । దృష్టాంతాః పరికీర్తితాః॥ ౬౦
ఆత్మనాత్మని సంసృష్టం । స్థితమాత్మని నిత్యశః
జగద్దృష్ట్వా తత్ప్రవిశ్య । దేహేఽహంభావమాశ్రితః॥ ౬౧
జీవోభూత్వాఽజ్ఞానవశః । సంజాతే భూతపంచకాత్
భూతమధ్యస్థమాత్మానం । మన్యతే లుప్తబోధవాన్॥ ౬౨
జాగ్రదాదిష్వవస్థాసు । సంసారం ప్రతిపద్యతే
లుప్తాత్మదృష్టిర్దేహేస్మిన్ । ఆత్మత్వం ప్రతిపద్యతే ౬౩
ఈక్షణాదిప్రవేశాంతా । సృష్టిరీశేన నిర్మితా॥
జాగ్రదాది విమోక్షాంత । స్సంసారోజీవ కల్పితః। ౬౪
ఇతి విద్యారణ్యమునిః । ఊచే తత్వస్య నిర్ణయే
రజ్జుసర్పాదిదృష్టాంతైః । శ్రుతిరజ్ఞానజృంభితం॥ ౬౫
జీవసృష్టం జగత్సర్వం । మిథ్యాభూతమతోజగా
ఈశసృష్టస్య జగతః । ఆత్మానన్యత్వమాహ సా ॥ ౬౬
మృద్ఘటాదిక దృష్టాంతైః । శ్రుతిస్సర్వహితైషిణీ
వ్యాససూత్రేషు భోక్త్రాపి । త్తేరిత్యాదిస్థలే జగా॥ ౬౭
పరిణామం స్వాభిమతం । తదనన్యత్వ మిత్యపి
శంకరస్తు ద్విధా కృత్వా । భోక్త్రాపత్తేరితిస్థలే॥ ౬౮

పరిణామం అనన్యత్వే । వివర్తంచ జగౌ గురుః
స్వసిద్ధాంతైక దేశత్వం । పరిణామస్య సంజగౌ॥ ౧౯
వరివస్యారహస్యస్య । వ్యాఖ్యానే భాస్కరో బుధః
సూత్రేషు పరిణామస్య । ముఖ్యతామభితో జగౌ॥ ౨౦
వాదివాదనిరాసార్థం । మిథ్యాదృష్టాంతపూర్వకం
చకార భాష్యం సిద్ధాంతః । పరిణామోస్య నిశ్చయః॥ ౨౧
పరిణామో వివర్తో వా । తత్త్వమద్వైతమేవహి
తత్రవాదద్వయస్యాపి । సంభవేదంశతః స్థితిః॥ ౨౨
మాయాయాం శక్తిరూపాయాం । కార్యనాశాదనంతరం
అనుప్రవిష్టా యావిసంత్ । చిదాకారా స్వయంప్రభా॥ ౨౩
సా శివా పరమేత్యేవం । చిచ్ఛక్తిం సర్వకారణాం
శివాభిన్నాం ప్రాహ సూత । సంహితాతత్త్వమద్వయం॥ ౨౪
ప్రాహాద్వైతం శంకరోపి । చంద్రచంద్రికయోరివ
శివశక్త్యోః కాళిదాసముఖాః । ప్రోచుస్తథైవతత్॥ ౨౫
భట్టోపిశ్రుత్వా తత్సర్వం । సంశయాంస్త్యక్తవాఙ్కృతీ
వివర్తే వాద మభ్యాసం । పరిణామే వ్యచింతయత్॥ ౨౬
పరిణామేస్వాత్మలబ్ధిం । వివర్తేఽసంగతాం బుధః
జజ్ఞే యథోక్తం గురుణా । శ్రీవిద్యాహ్నికదర్పణే॥ ౩౨
సంవాదం బుధయోశ్శ్రుత్వా । శ్రీకృష్ణార్జునయోరివ
రమణః ప్రాప సంతోషం । పరమం సంజయో యథా। ౨౮
భట్టః ప్రాప స్వనగరం । రమణో [1] మారికాపురం
సోదరస్య వివాహార్థం । ధనార్జనపరో యయౌ॥ ౨౯
[2] అథాసీదిక్షువంశీయః । వేంకయాఖ్యో మహామునిః
యస్య గంగాధరముఖాః । శిష్యాః పండితపుంగవాః॥ ౩౦
తత్సోదరః పండితేంద్రః । రామస్వామీతివిశ్రుతః
నూజవీడ్పత్తనేరాజ । గురుత్వం సమపద్యత॥ ౩౧
తస్య పౌత్రో మహాప్రాజ్ఞః । నృసింహవిబుధః పుమాన్
ఆజానసిద్ధః పరమః । మృదుగంభీరవాక్శుచిః॥ ౩౨

---

1 మార్కాపురము, 2 చెరుకుపల్లి.

శంకరస్యాగ్రిమశ్శిష్యః । పద్మపాదః పురాజనౌ
శ్రీమన్నృసింహావతారః । సోఽయమేవాధునా బభౌ॥ ౧౩
పూర్వజన్మని శాస్త్రాణాం । పారదృశ్వా పరంతపః
పూర్వేషాం తపసా యస్య । లలితా నిత్యసన్నిధిః॥ ౧౪
యస్య దేహస్స్మరస్పర్ధీ । కుసుమాదతిపేశలః
ఆజన్మభోగీ మతిమాన్ । నిత్యతృప్తో బభూవ సః॥ ౧౫
పితుశ్చ స్వపితృవ్యస్య । లోకాంతరగమాచ్ఛుధః
ఉపాసక సురేశస్య । వవ్రే మూర్తిగురుం మునిః॥ ౧౬
లఘుదీక్షాం తతో లబ్ధ్వా । భజన్ దేవీం నిరంతరం
నిత్యోత్సవాద్యైర్మతిమాన్ । నిన్యే కాలం చిరంతనం। ౧౭
గురుశ్చిత్తపరీపాకం । దృష్ట్వా తస్య మహాత్మనః
పూర్ణాం దీక్షాం సమకరోత్ । సర్వజ్ఞోఽస్య యథావిధి॥ ౧౮
వత్సరే శోభకృన్నామ్ని । శ్రావణే పూర్ణిమా తిథౌ
శ్రీమన్నృసింహదేవస్య । పూర్ణాదీక్షాఽభవద్గురోః॥ ౧౯
పూర్వజన్మసు సంప్రాప్త । సర్వశాస్త్రార్థతత్వవిత్
నిరపేక్షస్తపశ్చక్రే । నిత్యం నిత్యసమాధిమాన్॥ ౨౦
దేశాంతరాదుపావృత్తం । రమణం వీక్ష్య సద్గురుః
దీక్షాయై చోదయామాస । మూర్తిదేవస్స్వయం గురుః। ౨౧
సుబ్బరామస్సఖా ధీమాన్ । చోదయామాస వేంకటం
రమణం పూర్ణదీక్షాయై । పూర్వం పశ్చాత్ స్వయం స్థితః॥ ౨౨
క్రోధిసంవత్సరే మాస । ఆశ్వినే పూర్ణిమాతిథౌ
పూర్ణాం దీక్షాం సమకరో । త్తస్యమూర్తిగురుశ్శివః॥ ౨౩
పూర్వజన్మని మూఢత్వా ॥ దయం శ్రీగురుసన్నిధౌ
పపాఠ సకలాన్ గ్రంథాన్ । విమర్శాన్ తస్సహాయవాన్॥ ౨౪
స్వాధీతాన్ సకలాన్ గ్రంథాన్ । గత్వా జ్యేష్ఠస్యసన్నిధిం
శ్రావయామాస రమణః । శ్రీగురోరాజ్ఞయా యుతః॥ ౧౫
స్వజ్యేష్ఠస్య నృసింహస్య । సన్నిధౌ రమణః కృతీ
ఉవాస కతిచిన్మాసాన్ । తదాజ్ఞావశగస్సఖా॥ ౨౬

హస్తామలకనామా యః । పూర్వస్మిన్నేవ జన్మని
హస్తామలకవద్బ్రహ్మ । పశ్యన్ సర్వజ్ఞతాం గతః॥ ౯౭

సోఽయం వేంకటశాస్త్రీతి । నామ్నా జాతో మహామనాః
అతిపేశలవాగ్దేహ । మనోబుద్ధీంద్రియః కృతీ॥ ౯౮

రాజవిద్యాతినిపుణః । శ్రీమాన్ రాజసభాస్థలే
ప్రాప్య సింహాసనం యోగాత్ । రరాజ రజనీశవత్ ॥ ౯౯

స పూర్వగురుమన్విచ్ఛన్ । ప్రాప * నిమ్నపురీం పురః
తత్ర శ్రీసుబ్బరామేణ । సంగతః జ్ఞాపితో మునా॥ ౧౦౦

జ్ఞాత్వా బాలవ్యాఘ్రపురే । జాతం గత్వాస్య సన్నిధిం
లఘుదీక్షాం తతః ప్రాప్య । కాంశ్చిద్గ్రంథాన్ పపాఠ సః॥ ౧౦౧

నూజవీడ్పత్తనాచ్ఛిష్యం । ఆకార్య గురురాట్స్వయం
ద్వితీయ మబ్రవీత్తత్ర । భావితం రాజపూరుషైః॥ ౧౦౨

ఆయుర్మే శంభునా దత్తం । పూర్ణం శేషోఽస్తి వత్సరః
ఆగత్య మాతృకాచక్ర । వివేకం పఠ సత్వరం॥ ౧౦౩

త్యక్త్వా సర్వం కార్యజాతం । ఆగచ్ఛేత్యబ్రవీద్గురుః
రమణస్సత్వరం గత్వా । జ్యేష్ఠాఽనుజ్ఞా పురస్సరం॥ ౧౦౪

సకుటుంబో గురుగృహం । గత్వా నత్వా గురూత్తమం
తదాజ్ఞయా గ్రంథపాఠం । చకార విధిపూర్వకం॥ ౧౦౫

యావంతః సంశయాః పృష్టాః । శిష్యేణాత్మబుభుత్సునా
తావంతస్తే పరిచ్ఛిన్నా । గురుణా సుమహాత్మనా॥ ౧౦౬

గ్రంథాంతే సద్గురుః ప్రాహ । త్వన్ముఖాద్వ్యాప్తిమేష్యతి
గ్రంథోఽయం త్వం కనిష్ఠాభ్యాం । బోధయేత్యబ్రవీద్వచః॥ ౧౦౭

నృసింహోహ్యపి మునిః పశ్చాత్ । శ్రీగురోస్సన్నిధిం గతః
సకుటుంబస్తతో గ్రంథం । పపాఠ పరమాదరాత్॥ ౧౦౮

రమణోపి తదా తత్ర । న్యవసద్గురుసన్నిధౌ
జ్యేష్ఠేన సంవదన్ గ్రంథ । విషయాన్ విశయాననుదన్॥ ౧౦౯

8 * గుంటూరు.

సమాప్య గ్రంథరాజం శ్రీ । నృసింహః బ్రహ్మవిత్తమః
అభివాద్య గురుం మూర్ధ్నా । అనుజ్ఞాతో గృహం యయౌ॥ ౧౧౦
వంశే చివుకులే జాతః । వేంకటశ్శాస్త్రిపుంగవః
ఆగత్య సద్గురుం నత్వా । పూర్ణాం దీక్షా మయాచత॥ ౧౧౧
పరాభవసమే మాసే । కార్తికేఽసితపక్షకే
అష్టమ్యాం సద్గురుస్తస్మై । పూర్ణాం దీక్షాం చకార సః॥ ౧౧౨
తత శ్శ్రీసుబ్బరామాయ । బహువత్సరసేవినే
సర్వేభ్యః పూర్వమాప్తాయ । సర్వాంతేసంగతాయ సః॥ ౧౧౩
పరాభవే మార్గశీర్షే । కృష్ణపక్షాష్టమీతిథౌ
దీక్షాం పూర్ణాం దదౌ హృష్టః । దక్షిణామూర్తిసద్గురుః॥ ౧౧౪
అన్యే చ బహవస్తస్య । సేవాం కృత్వా గురోః క్రమాత్
జామాతా మూర్తిదేవస్య । రామలింగః కృపాళునా
నృసింహమునినా నత్త । దీక్షోభూద్గురుశాసనాత్॥ ౧౧౫
వేంకటార్యావధానీ చ । సంప్రదాయే ప్రవేశితః
గురుణా రమణాత్పూర్ణ । దీక్షాం జగ్రాహ మంత్రవిత్॥ ౧౧౬
కృతార్థా అభవన్ పూర్వం । తేషాం సంఖ్యా న విద్యతే॥ ౧౧౭
చిద్విశాంతశ్శ్రీయానందః । ప్రకాశస్సద్విమర్శకః
చిత్రప్రజ్ఞశ్శ్రీయానందః । చిదానందస్సుయుక్తికః॥ ౧౧౮
దీక్షానామాని శిష్యాణాం । ఏతాని ప్రథితాన్యలం
చతుర్ణాం సప్రభావాని । దత్తాని గురుణా సతా॥ ౧౧౯
ఇతి సగురువరశ్శ్రీదక్షిణామూర్తిదేవః పరభువిలలితాంబాసంప్రదాయం వితత్య
స్వయమపరమహేశప్రాప్యసమ్మోదమంతః నియమితకృతకృత్యః స్వాన్తనిష్ఠో బభూవ॥

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
శిష్యసంగ్రహో నామ దశమస్సర్గః.

అత్రత్య "అన్యేచబహవస్తస్య సేవాం కృత్వా గురోః క్రమాదితి" ద్వాదశ్యాః పంక్త్యా అనంతరం, "కృతార్థా అభవన్పూర్వం తేషాం సంఖ్యా నవిద్యతే" ఇతి సప్తదశపంక్తిరనుసంధేయా॥

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

ఏకాదశస్సర్గః

తృతీయదీక్షాది చతుర్థదీక్షా । పర్యంతమాభ్యాం సహ సంచరంతౌ
శ్రీమాతృకాచక్రవివేకమేతౌ । విమర్శరూపం హృది చక్రతుస్తౌ ॥ ౧
జ్యేష్ఠశ్శుచిః ప్రాక్తనపుణ్యకర్మా । గురుప్రసాదాఽహితశక్తిపాతః
పుత్రశ్చ పశ్చాత్ ధృతచిత్తలాఘ్యః । శ్రీమాతృకాచక్రవివేకపాఠే ౨
స్వజ్యేష్ఠపాఠే కిల సంప్రవృత్తే । స్కంధే తురీయే శివతత్త్వబోధే
జ్ఞానక్రియేత్యాదిక పద్యపాఠే । జాతో ద్వితీయస్య చ శక్తిపాతః 3
అంతర్బహిర్వస్తు న వేద కించిత్ । దినత్రయం చిజ్జలధౌ నిమగ్నః
తథాపి బాహ్యం సకలం చ కర్మ । జాతం యథాపూర్వమనుష్ఠితం చ ॥
తదా నజజ్ఞే రమణస్తదర్థం । గురుస్తు పశ్చాత్తమువాచ తస్మై
ఏవం కృతార్థౌ విదితప్రభావౌ । శ్రీదేవతాయాః భజనాదభూతాం ౫
కాలే తదా తౌ సమువాచ దేవః । స్వవృత్తమిత్థం ప్రథితప్రభావః
అహం పరిత్యజ్య భువం స్వరూపం । ప్రయాతుమిచ్ఛామి శివాజ్ఞయేతి ॥
వసంతకాలేఽధిగతే కదాచిత్ । స్వగేహబాహ్యే నిశి చంద్రికాయాం
ఉత్తానశాయీ వితతాత్మతత్త్వం । పశ్యన్ స్థితోఽహం దృఢబద్ధచిత్తః ॥
తదా పుమాన్ కశ్చిదదృష్టపూర్వః । సమేత్య దివ్యాకృతిదర్శనీయః
మద్దక్షిణశ్రోత్రతలే దదేశ । సంతారకం తారకమంత్రరాజం ॥ ౮
విశ్వేశ్వరోఽహం భవదర్థమత్ర । కాశీపురాదాగతవాన్ కృపాలుః
త్వం మత్కలాసంజనితః కృతార్థః । పునశ్చ మామేష్యసి వత్సరాత్ప్రాక్ ॥
ఇతః పరం ప్రాగవశిష్టకృత్యం । సమాప్య సంసిద్ధకృతిర్భవ త్వం
అధోముఖో మయ్యుపవేశ్య కాయం । ఇతీరయిత్వా మయి సంవిలీనః ।
పూర్వం మమ బ్రహ్మబిలే సమృద్ధో । అభూదహోరాత్రమపూర్వనాదః
ద్వేధా విభజ్యాత్మశిరఃకపాలం । దక్షే చ వామే కిల మధ్యదేశే ॥ ౧౨
తదాదినిత్యప్రవిభక్తసక్తం । శిరఃకపాలం సమం బభూవ
విభక్తసక్తం భువి కాంస్యతాలం । యథా సనాదం కిల వాద్యకాలే ॥

వ్యాసస్తు సన్న్యాసవిధిం న్యపేధత్।శ్రీశంకర స్తాం పునరుద్దధార
తయోర్గిరా పంచసహస్రతస్స్యాత్।పరం న దీక్షః ప్రథితాత్మకోఽస్తు॥
వృద్ధత్వకాలే ష్వథవా తథాస్తు। న్యాసః కదాచిన్నతు బాల్యకాలే
శ్రీశంకరస్తు స్వయమీశ్వరత్వాత్। న తస్య సామ్యం భువి కశ్చిదేతి॥
కలౌ వివాహో నహి శాస్త్రసిద్ధాః।త్రేతాం న దీక్షా త్రినిసం చతుర్థే
న శేషహోమః న చ వహ్న్యుపాస్తిః।పతివ్రతానాం కన్యానినాస్తి కాలః॥
తతః కలౌ పంచసహస్రసంఖ్యే।కాలే గతే పాశుకకర్మనోక్తం
ఆధానపాకాదికకర్మయుక్తం।తచ్చిత్తశుద్ధేర్జనకం మతం మే। ౭౫
పత్రైర్వివాదో న కదాపి కార్యః।వర్ణాది ధర్మా విపరీత మార్గాః
విద్యాపి సమ్యక్సుపరీక్ష్య దేయా।ప్రతారకాః సంప్రతి గుప్తచోరాః॥
జలే స్థితం యద్యపి పద్మపత్రం।జలేన నార్ద్రీక్రియతే తథాస్మిన్
జగత్యవశ్యం సతతం స్థితోఽపి।ప్రతిక్షణం లిప్తమనా న తిష్ఠేత్॥ ౭౬
ఏతాన్యథాన్యాన్ సమయానుయుధోక్తాన్ ఆలంబ్యయూయం భువివర్తమానాః
సత్సంప్రదాయం వినివేశ్య లోకే।మత్సన్నిధిం ప్రాప్తుమలం యతధ్వం॥
ఆచార్యవర్యేణ తథానుశిష్టాః। దేవేనశిష్యా అనుగమ్యమానాః
గత్వా కియద్దూరమధోచురస్మై।కదా పునర్దర్శనభాగ్యమేషాం॥ ౭౭
ఇతఃపరం ద్రక్ష్యథ మండలాంతే।యానాధిరూఢం యతినం స్వనిష్ఠం
ఇతీరయిత్వా స యయౌ స్వగేహం।శిష్యాశ్చ భిన్నానిలయం ప్రపన్నాః॥
పరాభవే మాసి చ మార్గశీర్షే।కృష్ణే దశమ్యాం నిశి చక్రపూజాం
కృత్వా సతీర్థం నిజబాంధవేభ్యః। దత్త్వాగృహీ త్వేవ్ముమువాచవాచం॥
ఇతఃపరం తీర్థమహం భవద్భ్యః। స్వయం నదాస్యే నపిబామి చాహం
న చక్రపూజాం చకరోమ్యభేద।స్వాపంభజే మాం న విచారయంతు॥
తతస్సచిత్స్వప్నపదాత్సుషుప్తిం।చిత్రప్రథానాం ప్రవిశన్మునీంద్రః
పరేణ సంబోధితఏవ కుర్వన్।స్నానాన్నపానాది న వేదకించిత్॥ ౭౮
నిత్యం చితిప్రాప్తసమాధియోగః।జాగ్రచ్చ పశ్యన్ పరబోధితోఽపం
సంప్రాప్య తాం యామవశసిద్ధసిద్ధిం।బభూవ స బ్రహ్మవిదాం వరిష్ఠః॥౭౯
స్వయం న కించిచ్చ కరోతి కార్యం।పరేచ్ఛయా దేహధృతిం ప్రయాతి
స్వస్థశ్చయానస్సతతం నిరీహః।స్వయం స్వమాత్మానమదన్నతిష్ఠత్॥౮౦

గురోః ప్రవృత్తిం వినిశమ్య గౌరీనాథాదయః । ప్రాప్య మునిం నిరీక్ష్య
నిశ్చిత్య సిద్ధిం యదినేహ లేఖ్యం। తల్లేఖయిత్వా ప్రయయుస్స్వధామ॥
యజ్వా చ తం వేమపురాదుపేత్య। నిశ్చిత్య తత్తాదృశయోగసిద్ధిం
యతిత్వమస్యోచితమీక్షమాణః తూష్ణీం। యయావాత్తస్యకళత్రవత్త్వాత్॥
శిష్యస్తదీయో రమణస్సమేత్య। దృష్ట్వా ప్రయాణోన్ముఖమాత్మదేవం
నత్వాస్య పాదావుపవిశ్య పార్శ్వే। విబోధ్య వాద్యం వినయాదవోచత్॥
బాధా కిమస్తీశ భవచ్ఛరీరే। చిత్తేఽథవా కిం భవతోఽత్ర కార్యం
అస్మత్పరికల్ప్యం కిమితి ప్రకామం। శయాన ఆస్తే స భవాన్ పరేచ్ఛః॥
న మే శరీరే హృదయేఽస్తి బాధా। న మేఽత్ర కార్యం న పరైః ప్రకల్ప్యం
స్వస్థశ్శయానస్స్వయమాత్మనిష్ఠః। స్వస్యాత్మనోఽన్యన్మమ నాస్తి దృష్టౌ॥
సమాధిసాంతత్యసమర్థనాయ। సంపాద్యమస్తీశ్వరసాధనం కిం
న సాధనం నాపి మమాస్తి కార్యం। సర్వం స్వమాత్మానమహం మృశామి
ఇత్థం ప్రవృత్తిం స్వగురోస్స శిష్యః। నివేదయామాస విలేఖ్య మూలాత్
సతీర్థ్యశిష్యాన్ ప్రతి తత్ర ముఖ్యాః। సమాగతశ్శ్రీఘగతిర్నృసింహః॥
శిష్యాః త్రయః ప్రాప్య తృతీయవర్జం। గురుం వినమ్యానతకంధరాస్తే
నిరీక్ష్య తద్వృత్తిమిమే ప్రయాణే నిత్యోన్ముఖం దేవమమీ ప్రపన్నాః॥
నృసింహశాస్త్రీ సతతం శయానం। గురుం ప్రబోధ్యావసదాప్తముఖ్యః
ముహూర్తమాత్రోఽభినిశాత్రపీతే తథేతి సాయామవనీసూపవిష్టః। ౬౪
దేవేశ శేష్వేతి నృసింహవాచా। శేతే యథాపూర్వమసౌ బుధేంద్రః
శ్రీనాథసంధ్యాకిము పాసితేత్య। స్యోపాసితేతి ప్రతివాచమూచే। ౬౫
ఉపాస్వ సంధ్యామితి బోధితస్తాం। యథావదవ్యగ్రమథాన్వతిష్ఠత్
భుక్తం కిమన్నం భవతేతి పృష్టః। భుక్తం మయేత్యేవ వదన్మునీంద్రః॥
ఇత్థం పరేచ్ఛావిహితస్వకార్యం। గురుం నిరీక్ష్యాహ నృసింహశాస్త్రీ
దేవ త్వదంతే వసతామమీషాం। అస్మాకమంతే భజనం విధేహి॥ ౬౬
తిష్ఠంతు యూయం పరివేష్ట్య తం మాం। కాలం వదిష్యామి యతిత్వయోగ్యం
ఆరాధనైర్వాత్సరికైర్యజంతః। శ్రద్ధాన్వితా యాస్యథ తృప్తిమగ్ర్యాం॥
శిష్యాస్తతో వేమపురే వసంతో। గమాగమాభ్యాం గురుమీశ్వరాంశం
సిషేవిరేఽనుక్షణమస్య వాచం। ప్రతీక్షమాణాః పరమాదరేణ॥ ౬౭

తత్పూర్వమేవాస్య గురోస్సవిత్రీ।వృద్ధానవత్యబ్దవయస్సమేతా
ఆసన్నమృత్యుర్గ్రథితవాయుశేషా।తస్థౌ జరాజీర్ణసమస్తగాత్రా॥ ౭౦
మాతుస్సుతస్యాస్య నిరీక్షణార్థం।సంబంధినో బంధుయుతా స్సమేతాః
ద్వితీయపుత్రో భగవాను పేత్య।తత్రైవ తస్థౌ పరిచర్యయాసౌ॥ ౭౧
మాఘే చతుర్థే దివసే మునీంద్రః । శిష్యాన్ప్రతీత్థం వచనం బభాషే
శ్వస్స్వంస్వరూపం శివమాప్తుకామః। సన్న్యాసయుక్త్యైకురుతప్రయత్నం॥
ఆనీయ శిష్యాగురువర్యవాక్యాత్ । శ్రీవేంకటేశం చ *వళత్తుపుర్యాః
చక్రుస్స్మ యత్నం న్యసనాయచక్రు।ర్విఘ్నంతదాసోదరబంధుముఖ్యాః॥
జాయా బభూవన్యసనేనుకూలా । న్యాసాయయస్తు ప్రతికూలభావాః
శిష్యాయయు ర్వేమపురం విచిత్తాః । తథాపి తస్థౌ రమణస్తు తత్ర ౭౪
ఏకస్సమేత్య స్వగురుం వినీతః । సన్న్యాసవిఘ్నాదిక మాచచక్షే
న్యాసస్త్వవశ్యం భవతిశ్వఏవ ప్రాప్యం స్వనామాదికమద్యవక్ష్యే॥ ౭౫
భవేచ్చ మే యౌగికనామకృష్ణ। బ్రహ్మేంద్ర ఇత్యేవమహం కృతార్థః
ఇతీరయన్ స్వానుభవప్రకాశం।శ్లోకద్వయేనాహ మునీంద్రముఖ్యః॥
అంతర్నిరంతరనిరింధనమేధమానే।మోహాంధకారపరిపంథినిసంవిదగ్నౌ
కస్మింశ్చిదద్భుతమరీచివికాసభూమౌ।విశ్వంజుహోమివసుధాదిశివావసానం॥
అకారస్సర్వవర్ణాగ్ర్యః।ప్రకాశః పరమశ్శివః
హకారోంత్యః కలారూపో।విమర్శాఖ్యః ప్రకీర్తితః॥ ౭౭
గురోరనుజ్ఞాం సమవాప్య శిష్యః।జగామ వేమాఖ్యపురం స్వకీయం
మాతుః పరేద్యుర్భగవాన్ప్రదాతుం। చకారయత్నంశుచిపంచగవ్యం॥
తదాగ్నిచిన్మఖ్యబుధాస్సమేతాః।మాత్రేప్రదమశోధితపంచగవ్యం
స్వయం గృహీత్వా తదయం మునీంద్రః।సహోదరా యేత్థమువాచదేవః॥
త్యజేయమస్మిన్ దివసే శరీరం।కురుష్వ యన్మహ్యమిహోచితం తత్॥
యష్టాం సమాలోచ్య స వెంకటేశః।న్యాసాయ దేవస్యచకారయత్నం
సందిశ్య వార్తామథశిష్యపంక్త్యై।సాయంతనీం తాం సముపాస్యసంధ్యాం
శ్రీవేంకటేశస్స్వగురోర్యథావత్ సన్న్యాసమస్యాతురమప్యతిష్ఠత్॥ ౮౦

* వెల్లటూరు.

మహాగ్నిచిత్స్రోదరవేంకటేశౌ । చక్రుర్గురోర్వందనమేవ మన్యే
మాత్రే గురుర్వందన మారచయ్య। కృతార్థతాం స్వస్య మునిశ్చ మేనే॥
శ్రుత్వా నృసింహారమణశ్చ వార్తాం। పైతృష్వసేయోస్యసనూర్యనామా
రాత్రౌ ప్రపన్నాన్స్వగురోస్సకాశం । శిష్యౌభుజాభ్యాంగురురాలిలింగ॥
తదా విమానై రతిసంకులా ద్యౌః। బ్రహ్మేంద్రవిష్ణ్వాది సురేశ్వరాణాం
బభూవ కైలాసగిరేః కకుద్మాన్। సమాగతః శంకరవాహనోగ్రే। రాశి
శ్రుత్వోర్ధ్వయా శ్రీరమణశ్చ సూర్యః। శ్రీబ్రహ్మవల్లీమితరే చ వేటుః
ఆనంద సత్రం క్రమపాతకాలే । త్యక్త్వా శరీరం వృషమారురోహ॥ ౯
ప్రభోరథాకాశమభూచ్ఛరీరం। వాయుశ్చ సూత్రాత్మని తాలుదేశాత్
వహ్నిర్విరాడాత్మని సంప్రలీనః । భూమిర్జలం శిష్టమభూచ్ఛ వ్యాపా।
సూక్ష్మంశరీరం స్వయమేవ పూర్వం। గురోః ప్రసాదాచ్చబభూవపూర్ణం
ధర్మో వృషస్తం సమువాహ దేవం। జాయా గతా శ్రీశ్చ శివంప్రవిష్టా॥
ఇత్థం స దేవో వృషభాధిరూఢః బ్రహ్మేంద్రముఖ్యైరనుగమ్యమానః
కైలాసశైలే పరిపూర్ణరూపే। లీనో యథాపూర్వముచాస శంభుః॥
శ్రీచక్రకేంశేన సత్ర్యాత్రే । తత్పశ్చాద్గురుమండలే
సేవాగృహే చ కైలాసే । సిషేవే లలితాం వసన్॥ ౯౦
పరాభవాబ్దస్వతి తుర్యరూపః । మఘాతితుర్యా తదపేక్షమాసః
తిథిశ్చ పంచమ్యతితుర్యరూపా। యామోప్యతీయో౽పి తథాస్వరూపః।
పరాభవే మాఘవలక్షపక్షే। తిథౌ చ పంచమ్యభిధానవత్యాం
ద్వితీయయామే నిశి పూర్ణబోధ। శ్చాస్తంగతో౽భూచ్ఛశినా సహేశః।
ద్వితీయయామే పరశంభుతత్త్వే । స్వప్నాత్తురీయాచ్ఛివతత్త్వమభ్యాత్
పూర్వం ప్రపన్నే నిశి చంద్రచూడః। చంద్రేణ సాకం సవిలీన ఆసీత్॥
దివశ్చ్యుతా సంప్రతి పుష్పవృష్టిః । జగుస్స్మ గంధర్వగణాః ప్రహృష్టాః
రంభాదినార్యో ననృతుస్సమేతాః। వాద్యం వితేను స్సలయం దివిష్ఠాః॥
ఇతిసగిరిశదేవో భూమిదేశేవతీర్ణః సముచితపరదేవీశాస్త్రసత్సంప్రదాయం
కృతివరగురుశిష్యద్వారిసంస్థాప్యభూమావితతసకలతీర్థస్స్వయం ధామ జగామ।
తత్రేశ్వరో సౌ లలితాభిధాతాం । పీఠే నివేశ్యాత్మసతీం భవానీం
సాయం హరీంద్రాదిభిరర్చ్యమానః । స్వానందనృత్యం స పురేవ చక్రే॥

ఇతి శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసే మహాకావ్యే
కైలాసగమనంనామ ఏకాదశస్సర్గః.

శ్రీ శివాయ గురవే నమః

శ్రీ దక్షిణామూర్తి విలాసః

ద్వాదశస్సర్గః

పుత్రరత్నగమనాదథప్రసూః । తద్వియోగమసహా జహావసూన్
తత్క్షణే యతిసుతస్య వందనాత్ । ప్రాప సాపి గిరిశస్య సన్నిధిం॥ ౧
తత్ర శీతకరశేఖరాజ్ఞయా । తాం స్మ మాతృషు గణా వినిక్షిపుః
వీక్ష్యమాతృతనయామృతం సమం । విస్మయం నిరవధిం యయుర్జనాః॥
మాతురస్య మరణాదథాగతాః । సర్వ ఏతదను చిత్వసంయుతాః
అగ్నిచిన్ముఖనిజాప్తబంధవః । ప్రాతరేత్య పరితోఽత్ర సంగతాః। ౩
నాస్తి బంధుషు యతీశ్వరప్రభోః । స్సత్సమాధి పరికల్పనోచితః
కిన్ను కార్యమిహ బంధుభిర్జనైః।మాతృకర్మ గురుపూజయోర్ద్వయోః॥
తన్నిశమ్య వచనం మహాగ్నిచిత్ । ప్రాహ శిష్యగణ ఆచరిష్యతి
తద్గురోస్సకలకృత్యమాదరాత్ । సవ్యతేర్జలసమాధిరుత్తమః॥ ౪
తద్గిరా సభగవాన్ సుతోఽపరః । మాతృకర్మ సకలం సమాతనోత్
అగ్నిచిత్ప్రముఖబంధవస్తదా । తాం ప్రసూం సమనుజగ్మురుద్యతాః॥ ౬
తద్గురోర్జలసమాధికల్పనే । శ్రీనృసింహ విబుధస్సముద్యతః
స్వాప్తమండల సతీర్థ్య సంయుతః । వేంకటేశ్వర బుధ స్తదకారయత్॥
కృష్ణవేణ్యభిధసన్మహానదీ । మధ్యదేశముపనేతుముద్యతాః
శిక్యమధ్య ఉపవేశ్య సద్గురుం । చక్రురస్య యజనం యథావిధి॥ ౮
తన్మహోత్సవ సమీక్షణేచ్ఛయా।భూతలం తతమభూత్సమాగతైః
దైవతైశ్చ వితతం నభస్థలం । సిద్ధసంఘ మునిసంఘ సంకులం॥ ౯
షోడశోపచరణాని సద్గురోః । స్వస్వయోగ్యశుచిదేశ సంస్థితాః
దేవ సిద్ధ ముని విప్ర మానవాః। చక్రుః, రీశ్వరైకకళేబరాదరాః ౧౦
సిద్ధ మానుష సురాంగనా గురోః । మంగళం మధురగీతిభిస్సమం
సర్వలోకగణదీపకస్య నీ । రాజనం విదధురచ్ఛమానసాః ౧౧
మంత్రపుష్పసమయే జగద్గురోః । పుష్పవృష్టిరభవన్నభస్థలాత్
కల్పవృక్షపరికల్పితా స్వయం । భూరుహాశ్చసుమసంతతిం దదుః ౧౨

ఛత్రచామరముఖోపచర్యయా । తత్ప్రదక్షిణ నమస్కృతిక్రమైః
సర్వదేవమునిశిష్యసంయుతః । శ్రీనృసింహవిబుధోప్యపూజయత్ ౧౩
దేవశిక్యముపవాహ్య భూసురాః । మందమందగమనాః ప్రతస్థిరే
అంగణేషు గృహిణోస్య సుందరం । నారికేళఫలదీప సంతతిం ౧౪
పత్తనే ప్రథమతః ప్రదక్షిణం । సంవిధాయ నమనే సముద్యతాః
సర్వ ఏవ పురవాసినః ప్రభుం । తత్క్షణాదనుయయుస్సముత్సుకాః ౧౫
మల్లేశదేవౌ భ్రమరాంబికా చ । పూర్వోపకారం హృది సంస్మరంతౌ
తస్యాం నగర్యామధునా నివాస । మనీహమానావనుజగ్మతుస్తం ౧౬
నిత్యోత్సవైర్వాసరపూజనైశ్చ । పక్షోత్సవైర్మాసమహోత్సవైశ్చ
స్వం సేవమానం పరమం పుమాంసం కో వా విహాయాత్రనివస్తుమిచ్ఛేత్
దేవదేవపురతః ప్రచక్రిరే । నృత్తగీతశుభవాద్యసంభ్రమం
మానుషా భువి నభస్థలే సురాః । స్వస్తివాకమపి పృష్ఠతో ద్విజాః
బ్రాహ్మణా అహమహం వహామి । తం దేవదేవమితి వాదపూర్వకం
నిన్యురేనమథ శుక్లపత్తనం । నిత్యపుష్పగణవృష్టిభిస్సమం ౧౮
శుక్లపత్తనవివాసినో జనాః । పూర్వగస్త్యమునిరాట్సుశంకరః
సుందరీగణపతిస్సహోమయా । తం ప్రభుం ప్రతి యయుః పురాద్బహిః ॥
తత్పురస్థితమహీసురోత్తమాః । ఊహురంసభువి శిక్యముత్సుకాః
పత్తనే గురువరం ప్రదక్షిణం । నిన్యురుత్సవపురస్సరం ప్రభుం ॥ ౨౦
తన్మహోత్సవసమం నహి భూతం । జాతమద్య నభవిష్యతి పశ్చాత్
కృష్ణవేణ్యాపి గురుం ప్రతివేదే । ద్రష్టుముత్సవమకల్పితపూర్వం ॥ ౨౧
పురోనరశ్రీ సుర నృత్త గీత । వాద్యాని నీరాజనహస్తనార్యః
పశ్చాదగస్త్యో గణపో గిరీశః । శ్రీసుందరీ చానుయయు ద్విజాశ్చ
కృష్ణా చ కృత్వా బహుధాత్మమూర్తిం । ననర్త దేవస్య పురః ప్రదేశే
ఇత్థం ద్విజాస్తత్క్షణ మీశ్వరాంశం । నదీప్రవాహస్య తటం వినిన్యుః ॥
తత్ర కర్తుముచితం నదీతటే । తచ్చకార నరసింహపండితః
పూర్వమేవ శిథిలం విధేర్బలం । నారికేళహననం తు లాంఛనం ॥ ౨౪
తన్మహోత్సవముదీక్షితుం ధృతం । సాగరస్సహమణిస్సహానుగః
ఆజగామ ముదితో నదీంతయో । స్సంగమస్సమభవద్విముక్తిదః ॥ ౨౫

స్వాంసదేశమధిరోప్య బాడబాః । శిష్యదైవతమునీశ్వరాదయః
సాగరస్య పరితశ్చ సంగమే । ముక్తిదే గురుశరీరమత్యజన్ । ౨౭
తచ్ఛరీరముపలభ్య సానదీ । సాగరోజలమయం తతానచ
తజ్జలాంశమథభూ ర్మహాభువం । ప్రాపపిండమభజన్మహోందతాః ॥ ౨౮
దేవతాశ్చమునయస్సహేశ్వరాః । మానవాశ్చముదితాః పరస్పరం
తత్ప్రశంసనకథాసుధాపరాః । స్వస్వధామయయురాత్తవిస్మయాః ॥ ౨౯
శిష్యాస్తతో వ్యాఘ్రపురం సమేత్య । మల్లేశదేవ్యా వినివేశ్య గేహే
తత్సన్నిధౌ బిల్వతరో రధస్తాత్ । ఆవాహ్య పంచాయతనే గురుంతం ॥
పూజాం దశాహాని యథావిధానం । శ్రీవేంకటేశానుమతేన చక్రుః
సమాధిపూజాందశమేహ్నికృత్వా । చోద్వాసయామాసురముంస్మశిష్యాః ॥
ఉత్థాయపంచాయతనాదముష్మాత్ । తేజాంసిశిష్యేష్వపతన్ చతుర్షు
దీక్షాసు తేషు ప్రవివేశ దేవీ । పురైవశిష్టా స్త్వధునా ప్రవిష్టాః । ౩౧
దృష్ట్వా దేవానుగ్రహంశిష్యసంఘో । జాతాహ్లాదావిస్మయం జగ్మురార్యాః
శిష్టం కృత్యం యద్దినద్వంద్వయోగ్యం । గౌరీనాథస్తైస్సహైవానుతిష్ఠత్ ॥
సర్వస్యాంతే సంగతా యజ్వముఖ్యాః । గౌరీనాథ స్తత్రశిష్యానవోచత్
వేదాంతేషు బ్రహ్మలోకాద్విముక్తిం । ప్రోవాచాసంపూర్ణవిజ్ఞానభాజాం ॥
శ్రీవిద్యాయాం తత్ప్రబంధం వేతి శ్రుత్వా । శిష్యః ప్రోచేప్రార్థ్య దేవం ద్వితీయః
దేవీలోకాన్ మణిద్వీపాఖ్యకక్ష్యాద్వారా ద్దేవ్యాంయాను ప్రాయాంతిముక్తిం ॥
దేవీలోకే దేవసిద్ధాదికానాం । తత్తత్కక్ష్యాస్సంవిభక్తా స్తతస్తే
తత్తత్కక్ష్యాస్వాంతకాలాదుషిత్వా పశ్చాద్దేవ్యాంయాంతిసిద్ధింవిలీనాః ॥
రజ్జుసర్పమథదర్పణబింబం । మృద్ఘటంచ జగురాత్మజగత్యోః
తుల్యమత్ర కిమిహాస్తి వివర్తః । భానమాత్ర మథవాపరిణామః ౩౭
వేదాంతజ్ఞా వాదమాత్రాయ సర్వం । తద్దృష్టాంతంయుక్తమాహుర్వివర్తే
మిథ్యాభూతం సర్వమాహుః ప్రపంచం । అర్థాభావాదాత్మనస్తేనముక్తౌ
రజ్వజ్ఞానాద్భాతి రజ్జౌ యథాహి । స్వాత్మాజ్ఞానాదాత్మనో జీవభావః
ఇత్యేవం శ్రీశంకరోప్యాహతస్మాత్ । బ్రహ్మాండేస్మిన్ జాగ్రదాదావివర్తః
తదైక్షత బహుస్యామి । త్యాదివాక్యాచ్ఛ్రుతిర్జగ
త్సర్గిణాంమంభూతసృష్టౌ । మాయయా మృద్ఘటాదిభిః ౪౦

జీవన్ముక్తౌ తు కీర్త్యేతు । భానమాత్రం సమీరితం
త్రిపురారాయా రహస్యేదా । దర్పణప్రతిబింబవత్ ॥ ౪౧
రజ్జ్వజ్ఞానం సర్పబుద్ధ్యా । మృదిస్యైవద్ధ్వం ఘటాదిషు
దర్పణస్వచ్ఛతాబింబే । కారణాసముదీరితం ॥ ౪౨
ఆత్మాజ్ఞతా జీవభావే । సృష్టౌ మాయాచ సద్గతా
ఆత్మాచ్ఛతా జగద్భానే । త్రిషు త్రితయమాత్మని ॥ ౪౩
అజ్ఞానేన తు సంసారః ॥ సమాధిః పరిణామజః
జీవన్ముక్తౌ జగద్భానం । భానమాత్రం ప్రకీర్తితం ॥ ౪౪
విద్యారూపేణ మాయైవ । పరిణామం సమశ్నుతే
అభ్యాసేన సమాధౌ సా । జనయేత్స్వాత్మసంస్థితిం ॥ ౪౫
వేదాంతే రజ్జ్ఞాననాశే । జగత్సత్యత్వవిభ్రమః
జీవభావశ్చ బాధ్యేత । వ్యుత్థానే చ సమాధితః ॥ ౪౬
విచారేణాజ్ఞాననాశా । దభ్యాసాత్స్వాత్మలాభతః
జీవన్ముక్తిర్జగద్భానం । నశ్యేత్ ప్రారబ్ధనాశతః ॥ ౪౭
తదా విదేహముక్తిస్స్యా । దితిశాస్త్రస్య నిశ్చయః
మాయావిద్యే జడాశక్తిః । చిచ్ఛక్తిశ్చేతనాత్మికా ॥ ౪౮
జడా జీవేశభావే స్యాత్ । జీవన్ముక్తౌ చితిర్భవేత్
విదేహముక్తౌ చిచ్ఛక్తిః । స్వాత్మరూపేణ లీయతే ॥ ౪౯
ఇత్యేవం నిశ్చయం ప్రాహ । నృసింహో రమణస్తథా
సూత్రప్రాయైర్వచోభిస్తైః । ముదితాస్సర్వపండితాః ॥ ౫౦
బంధవో జ్ఞాతయః శిష్యాః । యాతాస్స్వస్వపురం ప్రతి
సద్గురుం సంప్రశంసంతః । దక్షిణామూర్తిరూపిణం ॥ ౫౧
పూర్వమేవ గురోః శ్రీమాన్ । వేంకటో నంతపత్తనే
యోగమార్గేణ శేషాంశః । స్వస్వరూపం గతో మునిః ॥ ౫౨
మహాగ్నిచిచ్చ సన్న్యస్య । యోగవాసిష్ఠసమ్మతం
చక్రే భాష్యం బ్రహ్మసూత్ర । గీతోపనిషదామపి ॥ ౫౩
కర్మభక్తిజ్ఞానమార్గాన్ । సంస్థాప్య శ్రుతిసమ్మతాన్
విరచ్య సుబహూన్ గ్రంథాన్ । చారయామాస యోగవిత్ ॥ ౫౪

వక్తృదోషాచ్ఛ్రోతృదోషాత్ । శాంకరే భాష్యసంచయే
యోఽపార్థస్సంగృహీతస్తం । నుత్వాఽనాకులమాతనోత్ ॥ ५५
క్రోధనాబ్దే మాఘకృష్ణే । ఏకాదశ్యాం మహాగ్నిచిత్
ఆహూయ రమణం ప్రోచే । శివరాత్ర్యాం వ్రజామ్యహం ॥ ५६
శివరాత్ర్యాం విరించాంశః । కాలే లింగోద్భవే విభుః
శివం స్మరన్ యతిశ్రేష్ఠః । బ్రహ్మసాయుజ్యమాప్తవాన్ ॥ ५७
భగవానపి గోవిందో । భక్తిభావప్రబోధకాన్
విరచ్య బహుధా గ్రంథాన్ । రురుచే భాస్కరో యథా ॥ ५८
ప్రతిష్ఠాప్య బహూన్ దేవాన్ ॥ సంప్రదాయం మహాతపాః
శిష్యప్రశిష్యతచ్ఛిష్య । ద్వారా సంచార్య భూతలే ॥ ५९
సమర్చ్య సంతతం దేవీం । విష్ణుసాయుజ్యమాప్తవాన్
హాయనే క్రోధనే మార్గే । మాసే పక్షే సితేతిథౌ ॥ ६०
ద్వితీయాయాం విష్ణునైక్యం । గతవాన్ భగవాన్ బుధః
ఆనందగురురామాద్యాః । శిష్యాస్తస్య మహాత్మనః ॥ ६१
శిష్యప్రశిష్యద్వారేణ । సంప్రదాయం వితేనిరే
సుబ్రహ్మణ్యస్తస్య పుత్రః । దీక్షాం లబ్ధ్వా పితుస్తతః ॥ ६२
జగ్రాహ జ్ఞేయసర్వస్వం । రమణాత్పితృశాసనాత్
ఉషిత్వా వేనుపుర్యాంతు । యథావత్సుగుణాకరః ॥ ६३
శ్రీదక్షిణామూర్తిదేవ । శిష్యాశ్చ పరదేవతాం
భజంత స్సంతతం దేవీం । బభూవు శ్శిష్టసమ్మతాః ॥ ६४
గురూక్తమర్థం తదనుక్తమర్థం । తత్రోఽధికం శ్రీత్రిపురారహస్యాత్
జ్ఞాత్వా నృసింహోఽస్య తదాధికారా । భావాదనుక్తం గురుణేత్యముం స్తౌ ॥
శ్రీమాతృకాచక్రవివేకకోశే । ప్రాక్సంతి యా విప్రతిపత్తయస్తాః
నునోద సర్వాస్త్రిపురారహస్య । పాఠేన పశ్చాత్స నృసింహదేవః ॥ ६६
తం రాజవిద్యాధిక పండితేభ్యః । జగాద సారగ్రహణే పటుభ్యః
స్వసంప్రదాయం బహుధావితేనే । శిష్యప్రశిష్యప్రముఖై ర్బుధేంద్రః ६७
యావద్గురుస్స్వస్య జగాద తత్వం । తత్రావదేవాస్తి తత్రోఽధికం న
యద్యస్తి మహ్యంన వదేత్కథం శ్రీ । గురు స్స్వశిష్యోద్ధరణైకయత్నః ६८

మన్వానఏవం రమణస్తు పూర్వం । వేదాంతశాస్త్రే ధృతసంశయాయే
శ్రీమాతృకాచక్రవివేకపాఠే। నునోదతాన్ సద్గురువర్యవాక్యాత్ ॥౭౨
తత్రోఽధికం న్యాసమథాపి తత్త్వం । జగ్రాహ నాయం లఘురేఖయాపి
స్వసంప్రదాయం రమణస్స్వశిష్యైః । ప్రావర్తయ ద్వైతమతాంతవిద్భిః।
శ్రీమద్గురోః స్వేన గృహీతమర్థం। సంవాదబుద్ధ్యా వ్యచరత్ సతీర్థ్యాన్
పృచ్ఛన్ యతీనాత్మవిదః ప్రసిద్ధాన్। శ్రీవేంకటేశోఽపి మతాంతరస్థాన్॥
సంవాదమూలాదనుభూతమర్థం । జగ్రాహ నిస్సంశయనిశ్చితార్థం
తత్రశ్రుతీనాం సచరాచరవృత్తిం।నిన్యే స్వశిష్యాన్ ప్రతి సంప్రదాయం।
లబ్ధం గురోస్స్వేన సముగ్రమర్థం।పూర్వం మహద్భ్యః స్వగృహీతమర్థం
సంవాద్య నిశ్చిత్య విమృశ్య నిన్యే।స్వసంప్రదాయం భణిసుబ్బరామః॥
ఏకత్వభేదా ద్విహితత్త్వభేదః । స్వబుద్ధిసౌకర్యసముద్ధృతాస్తే
అద్వైతతత్త్వాంతు సమంచతుర్ణాం।శాస్త్రం తదర్థాచరణం చతుల్యం
ఇత్థం శిష్యాన్మహేశీంసురతరుకుసుమ।స్రగ్ధరాం భావయంతః
శ్రీచక్రస్థాం సమస్తప్రకటముఖమయూఖాన్వితాంపూజయంతః। ౭౫
భేదాభేదా ద్వ్యవస్థామయసమవిషమాంమాతృకామామృశంతః
ప్రారబ్ధం సంభజంతః సమనుభవలయం సంప్రదాయం వితేనుః॥ ౭౬
శ్రీమాన్ భూమా సహబుధవరైః । దక్షిణామూర్తిదేవః
మందాక్రాంతాం సుకృతపదవీం । ప్రాకృతైః పూజ్యమానాం
తత్తచ్ఛాస్త్రప్రవచనపరైః । ర్వ్యాఖ్యాభి నే వతీర్ణః
చక్రే విద్వాన్ విమలవిమలాం । భోగమోక్షార్థదాత్రీం॥ ౭౭
వంశే సంతతవేదశాస్త్రనిలయే లబ్ధ్వాజనిం పండితః
వ్యాహారాన్ కుమతప్రచారసులభాన్ ।సిత్వా స్వయం ఖండశః
దోషాన్ వఙ్మతమార్గకంటకసమాన్ ఉద్ధృత్య వాక్సాధనైః
చక్రే స్వకృతదుష్టవాదితతతః శార్దూలవిక్రీడితం॥ ౭౮
నవద్వీణాహస్తాం విబుధగణశస్తాం విధివధూం
స్ఫుటత్పద్మావాసాం జలధితనయాం సంపదుదయాం
సమారూఢాం గౌరీం రజతగిరికోటిం శిఖరిణీం
విధిం విష్ణుం శంభుం ప్రకృతిలలితేశాన్ హృదిభజే ౭౯

పరసుఖపరిపూర్ణానంద కల్యాణ ముఖ్యాన్
పరశివపరబోధాన్ మాలినీమంత్రసారాన్
జనిమృతిభవచోరాన్ జాతశిష్యప్రబోధాన్
శిరసి సతతవాసాన్ సద్గురూన్ భావయామి ౧౦

గురూక్తమనతిక్రమ్య । చరితం తత్త్వసంస్థితిః
స్వానుభూతం శ్రుతం జ్ఞాత్వా । మాలంబ్యేమః జగౌ కవిః॥ ౧౧

ఆనందోవా తదన్యోవా । భావో భవతు పశ్యతాం
దేవతా స్వగురుశ్చాత్ర । ప్రమాణం ద్వంద్వధర్మ్మ మే॥ ౧౨

సతీర్థ్యాః పండితా స్స్వాత్ర । విదన్సంతో మహాజనాః
పశ్యంత్విమం దయాదృష్ట్యా । వినీతోహం భవాదృశాం॥ ౧౩

పదవాక్యప్రమాణేషు । ప్రమాదో యదివిద్యతే
సశోధ్యః పండితైస్తేషాం । కృతజ్ఞోహం న సంశయః॥ ౧౪

గ్రంథాంతశ్లోకాః

అస్త్యాంధ్రదేశే కురుగంటివంశో యత్రస్మజాతా మునిసిద్ధదేవాః
తత్రాభవద్వేంకటరామశాస్త్రీ । యశ్చాక్షపాదస్య సవావతారః॥ ౧

ఆసేతుశీతాచల మధ్యవర్తి । బుధోత్తమేషు ప్రథమానకీర్తిః
తస్యతృతీయ స్తనయో స్తిరామ । స్వామీబుధః పండితచక్రవర్తీ॥ ౨

తస్యాభవద్వేంకటకృష్ణశాస్త్రీ । సుతత్రయస్తస్యసుతాబభూవుః
యత్రాగ్రజోహం విదుషాంప్రధేయశ్శ్రీరామలక్ష్మీర్మమయస్యమాతా॥

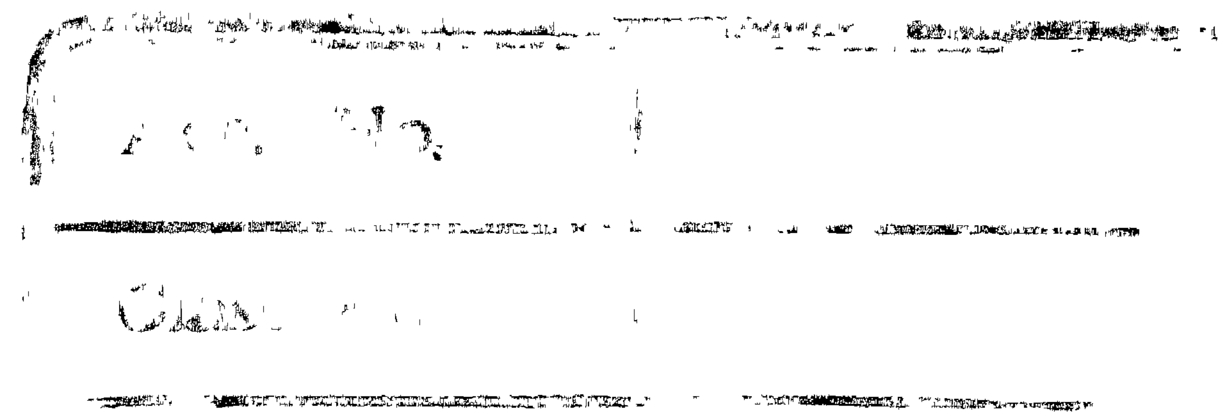
మార్కండేయ సుధర్మమాస్త్యవరజస్సాహిత్యతర్కోజ్జ్వలః
సీతారామ ఇతి తృతీయతనయో వేదేచ శాస్త్రేపటుః
సైజాంసర్వకళాగృహోన్నతపదే భూదాత్రిజవిద్యాగురు
ర్యోహంషట్సమయేషు కల్పితమహానేకప్రబంధోభవం॥ ౪

వ్యరచందక్షిణామూర్తి । విలాసంకావ్యముత్తమం
వెంకటోరమణస్యోహం । తేనతుష్యతుసద్గురుః॥ ౫

మంగళంగిరిజాజానే । మంగళంశివవల్లభే
మంగళంశివ తేభూయాత్ । మంగళంసర్వమంగళే। ౬

ఇతి శ్రీ కురుగంటి వంశముక్తాయమానాపర గౌతమ నవావతార
షడ్దర్శనకృతావతార తార్కికసింహానుగమ భట్టాచార్యేత్యాది
దివ్యబిరుద విరాజమానా సేతుశీతాచలమధ్య సకల విద్వ
జ్జేగీయమాన శ్రీమద్వేంకట రామశాస్త్రి ప్రపౌత్ర వేద
శాస్త్రస్వతంత్ర రామస్వామిశాస్త్రి పౌత్ర పదవాక్య
ప్రమాణకృతాభిమాన సాహితీధురీణ వేంకటకృష్ణ
శాస్త్రి తనూజ, శ్రీరామలక్ష్మ్యంబాగర్భశుక్తి
ముక్తాయమాన స్వవంశ సంజాత శ్రీసూర్య
నారాయణశాస్త్రి శ్రీసుబ్రహ్మణ్య మహాగ్ని
చిత్సమాసాదిత సాహితీశ్రుత్యంతతంత్ర, యడవిల్లి
చంద్రనారాయణ భట్టాచార్యావాప్త గౌతమతంత్ర
స్వతంత్ర యజ్ఞ సూత్రాన్వాయ దక్షిణామూర్తిశాస్త్రి
సద్గురు సమవాప్త పరదేవతానుగ్రహ లబ్ధాత్మతత్త్వోదయ
వేంకటరమణనామధేయ విరచితేషు షట్శాస్త్ర కావ్యప్రబంధేషు
శ్రీదక్షిణామూర్తివిలాసమహాకావ్యే సర్వార్థోపసంహృతిర్నామ
ద్వాదశస్సర్గః

గ్రంథశ్చసమాప్తః

శుద్ధాశుద్ధ పట్టిక

పేజీ	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౧	౧౪	కైలాస	కైలాస
౨	౧౯	సర్వర్ఞ	సర్వజ్ఞ
౪	౨	బుధేంద్రా	బుధేంద్రాః
౬	౪	సంపూర్ల	సంపూర్ణ
	౧౭	వంకే	వంశే
	౧౯	స్త్రీ	స్త్రి
౭	౧౫	పశ్చాత్వ్వ	పశ్చాత్ప్వ
	౧౭	సంవ్సర	సంవత్సర
	౧౭	మంచికా	మంబికా
	౧౯	నే్త్రా	నేత్రే
	౨౦	ష్టట్చ	షట్చ
	౨౫	సుతఃస్స	సుతస్స
	౨౯	లక్ష్మ్యా	లక్ష్మ్యై
౮	౯	కృష్ల	కృష్ణ
౯	౭	ప్రర్తితః	ప్రవర్తితః
	౧౨	సమమర	సమమమర
	౧౩	స్వర్గలోం	స్వర్గలోకం
౧౦	౭	యదా	యథా
	౧౭	కోన్య్యాశి	కో౽న్యశ్శి
౧౧	౪	శ్శభు	శ్శంభు
	౭	ప్రసన్నో	ప్రసన్నో
	౨౯	హంతా	హంతా
౧౨	౧౫	ఉథో	ఉదో
౧౩	౪	బ్రహ్మా	ద్బ్రహ్మ
౧౪	౭	బూత్వా	భూత్వా
౧౭	౧౮	తన్మండతే	తస్మండలే
౧౮	౨౫	స్వయం	స్స్వయం
౨౦	౨	సర్వజ్ఞ	ససర్వజ్ఞ
	౬	సైనైవ	స్తైనైవ
	౧౭	వాసుదేంద్ర	వాసుదేవేంద్ర
	౨౮	పుసర్భ్భారవ	పునర్భైరవ
౨౨	౧౮	తదమ	తదను
౨౩	౧౨	గహాలా	గహతలే
	౧౩	భూతి	భూరి
	౧౭	విజయినో	విజయినా
౨౪	౨౨	చ్ఛిరం	చ్చిరం
౨౫	౩	స్థితాః	స్స్థితాః
	౫	మవా	మవాప
	౭	వదసన్నివ	వదన్నివ
	౧౫	పార్శ్య	పార్శ్వ
౨౭	౧౩	ప్రవిష్ణా	ప్రవిష్టా
	౧౭	జ్యేష్ఠ	జ్యేష్ఠ
౨౯	౨	చాహాత్య	చాహత్య
	౨౪	వితత్తం	విততం
౩౦	౨౯	లబ్ద	లబ్ధ
౩౧	౩	సకారాత్	సకాశాత్
౩౨	౧౭	ప్రాప్త్యా	ప్రాప్యా
	౨౨	మద్యోత్పత్తి	మద్యోత్పత్తి
౩౩	౧౧	జ్ఞాంకాల్యేతుల్యే	జ్ఞాంతాల్యే
	౨౨	ప్రాప్యాప్రాగారం	ప్రాప్యాగారం
	౨౪	ధోర్భలి	దోర్భలి
	౨౭	మ్యంచికా	మ్యంబికా
౩౪	౩	తత	తత్ర
	౧౨	స్వాంతికం	స్యాంతికం
	౧౪	ప్రకృత్తిం	ప్రవృత్తిం
	౨౦	చాహరత్వత్ర	చాహరత్వత్ర
	౨౮	పౌరాణాం	పౌరాణం
	౨౯	అగత్యా	అగత్యా
౩౫	౭	అగత్యాస్యై	అగత్యాస్తై
	౮	విద్యాంస్తేషాం	విద్యాంస్తేషాం
		స్మనోద	స్సనోద
	౧౩	యదార్థం	యథార్థం
	౨౧	భక్తిజ్ఞానా	భక్తిజ్ఞానేనా
	౨౨	చాపు	నాపు
	౨౯	ధృష్ట్వా	దృష్ట్వా

పేజీ

౩౬
౩౭
౩౮
౩౯
౪౦
౪౧
౪౨
౪౪
౪౫
౪౬
౪౭
౪౯
౫౧
౫౨
౫౩

పేజీ	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం	పేజీ	పంక్తి	అశుద్ధం	శుద్ధం
౩౬	౧౭	చచార	చకార	౫౪	౪	సాది	సాది
౩౭	౭	ఆనన్	ఆసన్		౬	మిద్యా	మిథ్యా
౩౮	౨	బుత్విగ్భ్వ	బుత్విగ్భ్య		౯	స్పష్ట	స్పృష్ట
	౨౦	సర్వద్రష్టా	సర్వద్రష్టు		౧౨	దృషాంతాః	దృష్టాంతాః
౩౯	౩	యజిశిష్టం	యజ్ఞశిష్టం		౨౩	దృషాంతైః	దృష్టాంతైః
	౯	తతద్ధహ్యం	తత్ద్రవ్యం		౨౬	దృషాంతైః	దృష్టాంతైః
	౧౮	భక్షం	భక్ష్యం	౫౫	౧౧	విసంత్	సంవిత్
		హవ్యతం	హవ్యం		౧౯	యథాక్తం	యథోక్తం
	౧౯	హింసానాం	హింసానా		౨౫	ముఘాః	ముఖాః
		తత్యర్వం	తత్సర్వం	౫౯	౬	గురుపాసాదా	గురుప్రసాదా
౪౦	౮	హింసా	హింసాం		౨౯	యదా	యథా
	౧౫	స్త్రంక్రతుం	సంక్రతుం	౬౦	౨౫	శంర	శంకర
	౧౬	ప్రస్థాయాసా దాఖ్యాం	ప్రస్థాయాస్మా దాఖ్యం		౨౮	రముఖ్యా	రమువ్యా
	౨౫	వత్యరా	వత్సరా	౬౩	౫	కళత్రవత్వావత్	కళత్రవత్వాత్
	౨౬	మాగ్గస్వ కుష్టో	మాగ్గస్స్వ క్లిష్టో		౬	ప్రయోణోన్మఖ	ప్రయాణోన్మఖ
౪౧	౨	మవ్యాం	మహ్యాం	౬౫	౨౦	పరాభువే	పరాభవే
	౧౪	కేశేష్వ్యష్టమీ	కేశేష్వష్టమీ	౬౬	౭	తవయోఃప్సృతంసమం	సుతయోర్స్మృతింసమాం
	౧౬	విశ్వా సలో	విద్యా స్థలో		౨౧	నభస్థలం	నభస్స్థలం
౪౨	౬	దృష్ట్వా	దృష్ట్వా		౨౭	కల్పితా	కల్పితా
	౯	శిరష్వ్య	శిష్య	౬౭	౩	భూనురాః	భూసురాః
	౧౮	ఏతం	ఏవం		౨౨	వృత్తి	వృత్త
౪౪	౧౭	కర్మసు	కర్మసు	౬౯	౨౩	దక్షిణా	దక్షిణా
౪౫	౨౩	విధ్యః	వింధ్యః	౭౦	౧౦	ప్రతిష్టాప్య	ప్రతిష్ఠాప్య
౪౬	౮	నివరా	వివరా		౧౧	తచ్చిస్య	తచ్ఛిష్య
	౨౫	మివ్రోచన్	మవ్రోచన్	౬౧	౨	శాస్త్రై	శాస్త్రే
౪౭	౧౬	భప	భవ		౨౪	ఉద్ధృత్వ	ఉద్ధృత్య
	౧౯	భూత్ చీఛ్రి	భూచ్ఛ్రీ	౭౨	౧౭	వర్త్రి	వర్త్రి
౪౯	౫	స్థాపానా	స్థాపనా		౨౧	సుధి	సుధీ
౫౧	౧౩	దండత్యేష	దంత్యేష		౨౨	శాస్త్రై	శాస్త్రే
	౨౨	సుబ్రమణ్య	సుబ్రహ్మణ్య		౨౬	స్యోహం	సోహం
౫౨	౨౦	పూర్కు	పూర్వ		౨౭	భై	భే
౫౩	౧౭	ర్యదాజ్ఞానం	ర్యజ్ఞదానం		౨౮	భూయా	భూయాత్

శ్రీ శివాయ గురవేనమః

శ్రీ దేవీకటాక్ష ప్రసరణ స్తోత్రం

అహం శ్రీమాతస్త్వాం నిజహృదయపంకేరుహగృహే
వసంతీం కామాక్షీం పరమశివవామాంకనిలయాం
కృపాసంపత్పూర్ణాం సకలవిధసౌభాగ్యజననీం
ముపాసే దేవిత్వం మయికురు కటాక్షప్రసరణం॥
సురేంద్రై ర్రారాధ్యాం హరిహరవిధీంద్రాదిభిరపి
ప్రణమ్య త్వామంబ ప్రణతజనతాకల్పలతికాం
త్వదన్యాం దేవేశి స్వహితమిహదేహీతి గదితుం
నమన్యే స్వప్నేవా మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥
మహాకామేశిత్వచ్చరణయుగళీ సేవపర
స్త్వదీయోభూత్వాహం కథమితరదేవానుసరణం
కరోమిత్వచ్చిత్తం కఠినమితి యద్వాయదికృతం
తవాపఖ్యాతిస్స్యాన్మయికురు కటాక్షప్రసరణం॥
ఇతఃపూర్వం దేవి క్వచిదపి హి దైన్యం తవజనే
నదృష్టం నఖ్యాతం జనని తవ పాదాబ్జనిరతే
మయీదానీం దృష్టం యది తదయశఃపంకమతులం
కథం తే క్షాళ్యంస్స్యాన్మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥
కదాప్యస్మద్భక్తానితరనరదేవానుసరణం
విధాతుం నోదాస్యే ధ్రువమితి కృతా లోకజనని
ప్రతిజ్ఞా సా దేవి క్వనుగతవతీ విస్మరసివా
తవేదం యుక్తం కిం మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥
సదాత్వాత్స్వాత్మైక్యాదపిచిరముపాస్తేర్విధిబలా
త్త్వదాత్మానం భక్తేప్రకటయసి హీతి ప్రవిదితం
శివోక్త్యా హేమాతః కథయ చిరశబ్దార్థమధునా
యుగోవా కల్పోవా మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥
సదా సర్వత్రత్వం సకలజగదంతర్బహిరలం
చిదాకారేణైవ ప్రవిలససి మాతర్ధ్రువమిదం

థాప్యేతచ్చిత్రం సురనరదృశాం దూరమివయ
భాసిత్వం మాయే మయి కురుకటాక్ష ప్రసరణం ౭
దాజ్ఞాం దేవేశి ప్రతిదినమపి స్వామిని వినా
విధాతుం కర్తవ్యం కిమపి నహి మన్యే క్వచిదపి
ఉపేక్షా భావశ్చేత్తవ చరణసక్తాత్మని మయి
క్వయాస్యేహం మాతర్మయి కురు కటాక్ష ప్రసరణం॥ ౮
విలంబోయం మాతస్తవ కఠినభావాత్కిమథవా।
మదీయాత్పాపాద్వా తవ మననపూతాత్మని మయి
కథంవా పాపం స్యాన్నహి దహతి కిం తూలమనల
స్సమాక్రమ్య స్వైరం మయి కురుకటాక్షప్రసరణం॥ ౯
మహారాజ్ఞి త్వం మే హృదయకమలే సంస్థితవతీ
యథాబుద్ధేర్వృత్తిం జనయసి కరోమీశ్వరి తథా
గుణేవా దోషేవా మమకిమపివా నాగ్రహ ఇహ
స్వతంత్రా దేవిత్వం మయికురుకటాక్ష ప్రసరణం॥ ౧౦
హయగ్రీవాద్యాస్త్వా మతిమృదులశీలాం సులలితాం
ద్రవంతీం భక్తేషు స్వయమనుదినం వత్సలతయా
సమాచఖ్యుస్త్వం తాననృతవచనాన్మాకురు మునీ
న్ప్రసీదాంబ క్షిప్రం మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౧
పథిశ్రాంతః పాంథః ప్రతిపదమపిస్వాప్యనగరం
యథాపశ్యేద్దూరాత్సుజని మృతిసంసారగహనే
పరిశ్రాంతస్తాపైస్త్రిభిరపి తవానుగ్రహసుధాం
నిరీక్షేహం తద్వన్మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౨
యదా భోగప్రాప్తిర్భవతి నహి మోక్షః ఖలు తదా
యదా ముక్తిర్భూయాజ్జనని నహి భోగః ఖలుతదా
త్వదీయానాం దేవి ద్వయమపి సదా హస్తకమలే
స్థితం సంతః ప్రాహుర్మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౩
వినా శక్తేః పాతం నహి నహి మహామోక్షవిభవః
కదావా కస్యాపి ధ్రువమితి శివాద్యాశ్చ గురవః

అతీవ్రోచ్చైః ప్రోచుర్జనని భవదావేశమధునా
విధేహి క్షిప్రం మే మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౪
అయే సౌభాగ్యశ్రీ ప్రథితకరుణాశాలిని శివే
కదా సంప్రేక్షిష్యే సకలజగదాళిం నిజతనౌ
స్ఫురంతీ మంభోధావివ బహుతరంగాళి మనిశం
వద శ్రీదేవిత్వం మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౫
విలాప్యేదం సర్వం జగదపి నిజానందవిభవే
నిమజ్జంత్స్వారాజ్యం త్రిపురజనని త్రైపురపదం
కదావా నిశ్శంకం స్వయమనుభవిష్యామి లలితే
వద శ్రీదేవి త్వం మయి కురు కటాక్షప్రసరణం॥ ౧౬

ఇతి శ్రీపరసుఖానందనాథ విరచితం
దేవీకటాక్ష ప్రసరణ స్తోత్రం.
సంపూర్ణం

శ్రీ శివాయ గురవేనమః

—♦ శ్రీ బాలానవరత్నమాలికా ప్రారంభః ♦—

శ్రీ కంఠార్థశరీరవాసరసికాం శ్రీ కాంతసంసేవితాం
శ్రీవాణీపరిసేవితాం శ్రితజనానందప్రదాం శ్రీమతీం
శ్రీ సామ్రాజ్యవిధాయినీం శుభకరీం శ్రీరాజరాజేశ్వరీం
శ్రీముక్తాఫలహారశోభిహృదయాం బాలామహం భావయే॥ ౧
ఆద్యాం వేదశిఖాపురాణవచనైర్వేద్యాం సువిద్యాప్రదాం
శూరాం శాసితదేవవైరినికరాం ధీరాం పరైర్దుస్తరాం
సారాం సర్వపరాం సమస్తజగదాధారాం సదాభాస్వరాం
ఘోరాం శ్రేష్ఠమహేంద్రనీలచికురాం బాలామహం భావయే॥ ౨
శాంతాం నందితశంకరామలమహాస్వాంతాం దయాపూరిత
స్వాంతాం దేవపరాంగనాశ్రితనిజోపాంతాం సురైర్వందితాం
శాంతాంకుంతలభారసంయుతలసన్మల్లీలతాంతాంచితాం.
తాం దంతచ్ఛదభీతవిద్రుమలతాం బాలామహం భావయే॥ 3

పితరుక్మకుండలవతీం మాయావతీం భారతీం
నందవతీం మహాగుణవతీం విద్యావతీం ధీమతీం
ద్భక్తజనేష్వనుగ్రహవతీం శోభావతీం పార్వతీం
మందగతీం సతీం భగవతీం బాలామహం భావయే॥ ౪

లంకృతపద్మరాగశకలాం మందారమాలాకులాం
స్తస్యస్తవిలాసరక్తకమలాం మూలాం జగత్సంహతేః
ందోళనలోలహస్తయుగళాం కౌశేయచేలాం కళాం
ళీం కంచుకసంయతస్తనభరాం బాలామహం భావయే॥ ౫

యాం వేదపురాణనాటకమహాకావ్యైః ప్రియాం శూలినో
యాం యోగిజనావళీవిమలహృద్ధ్యేయాంచ లోకాశ్రయాం
వ్జ్ఞాలక్ష్యజగచ్ఛ్రియాం మరకతచ్ఛాయాం పరైర్దుర్జయాం
నందీకృతసాధుభక్తనిచయాం బాలా మహం భావయే॥ ౬

స్వాంకన్యస్తవిపంచికాం కరనఖైస్సంవాదయంతీం ముహుః
కంఠేనాపిసమం సమందహసితాం సానందమత్యాదరం
గాయంతీం స్వరసప్తకం ప్రతిముహుస్స్వానందపాథోనిధౌ
మజ్జంతీం వరపుష్యరాగవలయాం బాలామహం భావయే॥ ౭

వైడూర్యాంచితకాంచనాహితమహాకాంచీనిబద్ధాం చిరం
నేత్రాంతేన ముహుర్ముహుః పరశివం స్వాలోకనాయోత్సుకం
పశ్యంతీం మదవిహ్వలాం పరకళాం సౌందర్యసారామలాం
లీలానిర్మితసర్వలోకపటలాం బాలామహం భావయే॥ ౮

లోకానాం సృజనే రజోగుణవతీం సంరక్షణే సాత్వికాం
సంహారస్య విధౌ తమోగుణవతీం శక్తిం మహామాయికాం
సత్యాం సర్వమయీం మహాకవిజనస్తుత్యాం జగన్మోహినీం
గోమేధిస్థగితాం గదాంచితభుజాం బాలామహం భావయే॥ ౯

విద్వన్మండలగీయమానవిభవే శ్రీయజ్ఞసూత్రాన్వయే
జాతేనార్య నృసింహనామ విదుషః పుత్రేణ సంసూత్రితాం
దత్తామేవచ దక్షిణోపపదమూర్త్యాఖ్యేన మాలామిమాం
బాలావక్షసిసాధురత్ననవకాం ధృత్వా సదా నందతు॥

ఇతి శ్రీ పరసుఖానందనాథ విరచితా
శ్రీబాలా నవరత్నమాలికా సంపూర్ణా.

శ్రీ శివాయ గురవేనమః

శ్రీ పరిపూర్ణానందనాథ గురుచరణ స్తోత్రం

శ్రీ విద్యాతరుమూలం సమస్తవిద్యాధనాధారం
విఘ్నచ్ఛేదనధీరం గురుపదసరసీరుహం వందే॥ ౧

జ్ఞానస్యాధిష్ఠానం నానాలోకౌఘసృష్టివిజ్ఞానం
నానాశాస్త్రనిదానం గురుపదనళినం సదా వందే॥ ౨

వేదశిఖామణిపూరం స్వీకృతసకలభువనసాకారం
గురుపాదకమలమచిరం స్మారం స్మారం సదావందే॥ 3

నిత్యమనాహతమాద్యం శ్రుతివేద్యం సకలతత్వహారణోద్యం
సద్మీకృతహృత్పద్మం గురుపదపద్మం సదావందే॥ ४

వ్యాకృతవేదకదంబం సోపాధివిశుద్ధచిత్కళాబింబం
స్వీకృతశిష్యకదంబం సద్గురుచరణాంబుజం వందే॥ ౫

ఆజ్ఞామయవేదగణం వీక్షితమాయాఖ్య దర్పణావరణం
త్రిగుణం భవభయహరణం నిజగురుచరణం సదావందే॥ ౬

గురుపదసహస్రపత్రం సంసృతిసంతాపవారణఛత్రం
ముక్తిసుధారసపాత్రం మునిజననేత్రం సదావందే॥ ౭

శ్రీగురుపదారవిందం సముదితసచ్ఛిష్యషట్పదానందం
బ్రహ్మజ్ఞానమరందం శ్రుతిగణకందం సదావందే॥ ౮

దండకమండలుపాణిం దురాత్మన్యస్తసకలకర్మాణం
కాషాయాంబరభూషం యతివేషం సద్గురుం వందే॥ ౯

ఉన్మన్యాఉపరిలసచ్ఛరమమహాబిందుమండలీశరణౌ
వందేఽహం నిత్యం శ్రీపరిపూర్ణానందనాథ గురుచరణౌ॥ ౧౦

ఇతి శ్రీపరమసుఖానందనాథ విరచితం
శ్రీ గురుచరణస్తోత్రం సంపూర్ణం.

2-1-59
1-4-

—◆ ప్రాప్తిస్థానం ◆—

బ్రహ్మశ్రీ కురుగంటి వేంకటరమణశాస్త్రిణః

వేమూరు.

వేమూరు పోస్టు,

తెనాలి తాలూకా,

గుంటూరు జిల్లా.